

ENERJİDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÖZLÜĞÜ

T.C. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

ENERJİ DÖNÜŞÜM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

DİJİTAL DÖNÜŞÜM GRUP BAŞKANLIĞI

HAZİRAN, 2023

ANKARA

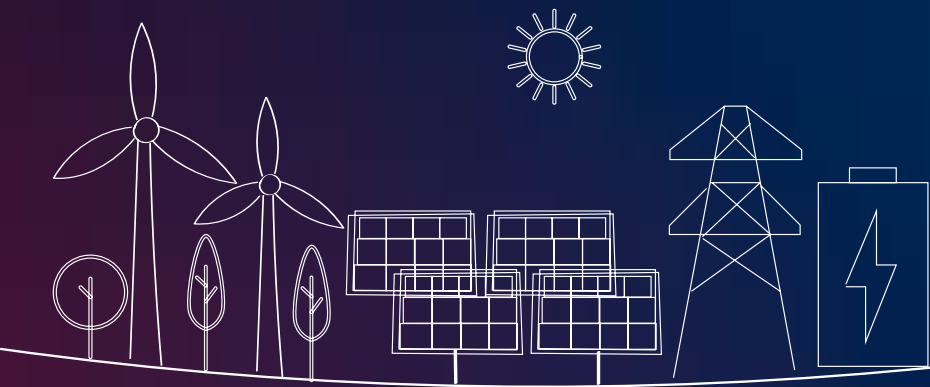
İLETİŞİM

Mustafa Kemal Mahallesi 2078. Sokak No:4 06510 Çankaya/ ANKARA

Tel: +90 312 201 40 00 Faks: +90 312 201 40 50

www.epdk.gov.tr

ENERJİDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÖZLÜĞÜ

BÖLÜMLER

TAKDİM

DİZİN

SÖZLÜK

KAYNAKLAR

Takdim

Dijital çağın hızlı gelişimine ve teknolojideki önemli değişimlere ayak uydurmaya çalışan bütün işletmeler, kurumlar ve bireyler için enerji sektörümüz de kaçınılmaz bir şekilde dijital dönüşüm sürecine giriyor. Elektrikli araçların hızla yaygınlaştığı, karbon emisyonlarına yönelik piyasaların oluştuğu, alternatif yakıtların devreye girdiği, araştırma ve geliştirme yatırımlarının hızla enerji dönüşümüne yöneldiği bir süreç bu. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olarak biz de bu sürecin doğasına uygun adımları atıyor, sektörümüze rehberlik ediyor ve piyasalarımızın gelişimine katkı vermeye devam ediyoruz. Hatırlanacağı üzere Kurumumuz Teşkilat Kanunu'nda yapılan değişiklik ile 2021 yılı sonunda küresel ölçekte örnek teşkil eden Enerji Dönüşüm Dairesi Başkanlığımız kuruldu. Diğer ülkelerin bu alandaki faaliyetleri için de model bir yapılanma olan Enerji Dönüşüm Dairesi Başkanlığımız akademik çalışma ortamına benzer bir atmosferde ve sektörle yoğun iletişim içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Elbette dijitalleşme ve enerji sektöründe kullanılan dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan temel kavramların anlaşılması büyük önem taşıyor. Bu yeni alanda bir dil birliğinin sağlanması ve Türkçe terim kullanımının yaygınlaştırılması hedefiyle Kurumumuz tarafından hazırlanan Enerjide Dijital Dönüşüm Sözlüğü, dijital dönüşüme yönelik kullanılan kavramların, terimlerin ve tanımların açıklandığı temel bir kaynak olarak sektörümüzün ihtiyacına cevap verecektir. Ayrıca enerji sektörü paydaşlarının dijital dönüşüm sürecinde

karşılaşabileceği kavramları daha iyi anlamasına ve bu kavramları doğru ve akıcı bir şekilde kullanmasına da yardımcı olacaktır. Özellikle belirtmek isterim ki sektörümüzdeki dijital dönüşüm sürecinin etkilediği herkes için bir kılavuz eser niteliği taşıyacak olan Enerjide Dijital Dönüşüm Sözlüğü'nün hazırlanmasında yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı standartlar ve mevzuatın yanı sıra çok sayıda akademik makale, tez, rapor, tebliğ, dergi, kitap vb. yayınlardan yararlanılmıştır.

Enerji sektörü dinamik ve sürekli kendini yenileyen, geliştiren bir sektör... Piyasalarımız için bir ilk niteliği taşıyan bu çalışmamızı da gelişen teknolojiler ve ihtiyaçlar çerçevesinde hem güncelleyeceğiz hem de geliştireceğiz. Bu sebeple önümüzdeki süreçte sektör paydaşlarımızın ve konuyla ilgilenen uzmanların da görüş ve önerilerini almaktan memnuniyet duyacağımızı özellikle vurgulamak isterim.

Özverili ve titiz bir çalışmanın ürünü olan bu sözlükte emeği geçen başta Enerji Dönüşüm Dairesi Başkanımız Zafer Korkulu, Grup Başkanı Dr. Okan Yardımcı ve Mühendis Dr. Zühre Aydın olmak üzere bütün çalışma arkadaşlarıma ve Enerji Uzmanları Derneğine teşekkürü ediyorum.

Sektörümüze değer katması temennisi ile...

Mustafa YILMAZ

EPDK Başkanı

Dizin

Açık Kaynak Kodlu Yazılım
(Open Source Code Software)

Açık Şarj Noktası Arayüzü (Open
Charge Point Interface, OCPi)

Açık Şarj Noktası Protokolü (Open
Charge Point Protocol, OCPP)

Ağ Geçidi (Gateway)

Ağ Güvenliği (Network Security)

Ağ İzleme (Network Monitoring)

Ağ Optimizasyonu (Network
Optimization)

Ağ Saldırı Tespit Sistemi (Network
Intrusion Detection System, NIDS)

Akıllı Enerji Sistemleri (Smart
Energy Systems)

Akıllı Enerji Sistemleri Esnekliği
(Smart Energy Systems Flexibility)

Akıllı Enerji Yönetim Sistemleri
(Smart Energy Management
Systems)

Akıllı Evirici/İnvertör (Smart
Inverter)

Akıllı Otomasyon (Intelligent
Automation)

Akıllı Platform (Smart Platform)

Akıllı Sayaç (Smart Meter)

Akıllı Sayaç Uygulama Programı

(Smart Metering Implementation
Programme, SMIP)

Akıllı Sayaç Veri Yönetimi (Smart
Meter Data Management, SMDM)

Akıllı Sözleşme (Smart Contract)

Akıllı Şebeke (Smart Grid)

Akıllı Şebeke Servisleri (Smart Grid
Services)

Akıllı Ulaşım Sistemleri (Intelligent
Transportation Systems, ITS)

Akıllı Veri (Smart Data)

Akreditasyon (Accreditation)

Algoritma (Algorithm)

Ana Ağ (Mainnet)

Ana Bilgisayar Saldırı Tespit Sistemi
(Host Intrusion Detection System,
HIDS)

Ana Veri (Master Data)

Ana Veri Yönetimi (Master Data
Management, MDM)

Anahtar Performans Göstergesi
(Key Performance Indicator, KPI)

Analiz Sertifikası (Certificate of
Analysis, CoA)

Analog Veri (Analogue Data)

Analog-Dijital Dönüştürücü (Analog
to Digital Converter, ADC)

Anonim Veri (Anonymous Data)
Anonimleştirme (Anonymization)
Araç İletişim Sistemleri (Vehicular Communication Systems, VCS)
Araçların İnterneti (Internet of Vehicles, IoV)
Araçtan Ağa (Vehicle to Network, V2N)
Araçtan Altyapıya (Vehicle to Infrastructure, V2I)
Araçtan Araca (Vehicle to Vehicle, V2V)
Araçtan Buluta (Vehicle to Cloud, V2C)
Araçtan Her Şeye (Vehicle to Everything, V2X)
Araçtan Şebekeye (Vehicle to Grid, V2G)
Araştırma ve Geliştirme (Research and Development, R&D)
Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality, AR)
Asimetrik Şifreleme (Asymmetric Encryption)
Bakım Yönetimi (Maintenance Management)
Batarya Değişirme Sistemi (Battery Swapping System, BSS)
Batarya Sağlık Durumu (State of Health, SOH)

Batarya Şarj Seviyesi (State of Charge, SOC)
Batarya Yönetim Sistemi (Battery Management System, BMS)
Benzetim/Simülasyon (Simulation)
Beşinci Nesil Mobil
Telekomünikasyon Hizmeti (Fifth-Generation Technology Standard for Broadband Cellular Networks, 5G)
Bilgi (Information)
Bilgi Güvenliği (Information Security)
Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi/ ISO 27001 (Information Security Management System)
Bilgi Keşfi (Knowledge Discovery, KD)
Bilgi Teknolojileri (Information Technologies, IT)
Bilgi Teknolojisi - Güvenlik Teknikleri - Enerji Hizmet Endüstrisi Bilgi Güvenliği Önlemleri Standardı (Information Technology - Security Techniques - Information Security Controls for the Energy Utility Industry Standard / ISO 27019)
Bilgi Teknolojisi Altyapı Kütüphanesi (Information Technologies Infrastructure Library, ITIL)
Bilgi ve İletişim Teknolojisi (Information and Communication Technology)

Bilgisayar Korsanı (Hacker)
Bilgisayarlı Bakım Yönetim Yazılımı
(Computerized Maintenance
Management Software, CMMS)
Birlikte Çalışabilirlik
(Interoperability)
Bitcoin (BTC)
Blok (Block)
Blokzincir (Blockchain)
Blokzincir Köprüsü (Blockchain
Bridge)
Blokzincir Platformu (Blockchain
Platform)
Blokzincir Uzlaşma Mekanizmaları
(Blockchain Consensus Mechanisms)
Boyut Modelleri (Dimension Models,
DM)
Bulut Bilişim (Cloud Computing)
Bulut Güvenliği Mimarisi (Cloud
Security Architecture)
Bulut Robotik (Cloud Robotics)
Bütüncül/Omni Tüketici
(Omnisumer)
Bütünleşik Akıllı Enerji Sistemleri
(Integrated Smart Energy Systems)
Bütünleşik Enerji Hizmetleri
(Integrated Energy Services)
Büyük Veri (Big Data)
Casus Yazılım (Spyware)
Çevrimdışı Depolama (Offline
Storage)

Çevrimiçi Depolama (Online
Storage)
Çoklu Bulut (Multi Cloud)
Dağıtık Defter Teknolojisi
(Distributed Ledger Technology, DLT)
Dağıtık Enerji Kaynakları (Distributed
Energy Resources, DER)
Dağıtık Enerji Kaynakları Yönetim
Sistemleri (Distributed Energy
Resources Management Systems,
DERMS)
Dağıtık Enerji Sistemleri (Distributed
Energy Systems, DES)
Dağıtık Hizmet Engelleme
(Distributed Denial of Service, DDoS)
Dağıtık Kontrol Sistemleri
(Distributed Control Systems, DCS)
Dağıtık Mutabakat (Distributed
Consensus)
Dağıtık Sistem (Distributed System)
Dağıtık Üretim (Distributed
Generation)
Dağıtım Kaynakları Planlaması
(Distribution Resource Planning,
DRP)
Dağıtım Yönetim Sistemi
(Distribution Management System,
DMS)
Değişim Yönetimi (Change
Management, CM)
Değişken Yenilenebilir Enerji

(Variable Renewable Energy, VRE)
Denetimli Öğrenme (Supervised Learning)
Denetimsiz Öğrenme (Unsupervised Learning)
Derin Öğrenme (Deep Learning)
Diferansiyel Mahremiyet (Differential Privacy)
Dijital Dönüşüm (Digital Transformation)
Dijital Dönüşüm İndeksi (Digital Transformation Index, DTI)
Dijital Dönüşüm Olgunluk Değerlendirmesi (Digital Transformation Maturity Assessment, DTMA)
Dijital Dönüşüm Olgunluk İndeksi (Digital Transformation Maturity Index, DTMI)
Dijital Dönüşüm Olgunluk Modeli (Digital Transformation Maturity Model, DTMM)
Dijital Dönüşüm Olgunluk Seviyesi (Digital Transformation Maturity Level, DTML)
Dijital Ekonomi ve Toplum İndeksi (Digital Economy and Society Index, DESI)
Dijital Emtia (Digital Commodity)
Dijital Gölge (Digital Shadow-Digital Footprint)

Dijital İkiz (Digital Twin)
Dijital İmza (Digital Signature)
Dijital İnovasyon (Digital Innovation)
Dijital İş Parçacığı (Digital Thread)
Dijital Kimlik (Digital Identity)
Dijital Model (Digital Model)
Dijital Para (Digital Currency)
Dijital Üretim (Digital Manufacturing)
Dijital Varlık (Digital Asset)
Dijital Veri (Digital Data)
Dijital Yıkım (Digital Disruption)
Dijital Yoğunluk İndeksi (Digital Density Index)
Dijitalleşme/Dijitalizasyon (Digitalization)
Dinamik Düzenleme (Dynamic Regulation)
Dinamik Veri (Dynamic Data)
Doğrulama Veri Kümesi (Validation Data Set)
Doğrulanabilir Kimlik Bilgisi (Verifiable Credential, VC)
Düğüm (Node)
Düzenleyici Sanal Alan (Regulatory Sandbox)
Eğitim Veri Kümesi (Training Data Set)
Elektrifikasyon (Electrification)

Elektrik Depolama Tesisi (Electricity Storage Plant)

Elektrikli Araç (Electric Vehicle)

Elektrikli Araç Besleme Donanımı (Electric Vehicle Supply Equipment, EVSE)

Elektromobilité / e-mobilité (Electromobility / e-mobility)

Elektronik Haberleşme (Electronic Communication, ECS)

Elektronik İmza (Electronic Signature)

Elektronik Sertifika (Electronic Certificate)

Elektronik Toplu Kayıt (Electronic Batch Record, EBR)

Elektronik Veri (Electronic Data)

Elektronik Veri Aktarımı (Electronic Data Exchange, EDE)

Emisyon Tahsisatı (Emission Allocation)

Emisyon Ticaret Sistemi (Emission Trading System, ETS)

Emisyon Üst Sınırı (Emission Cap)

En İyi Uygulamalar (Best Practices)

Endüstri 1.0 (Industry 1.0)

Endüstri 2.0 (Industry 2.0)

Endüstri 3.0 (Industry 3.0)

Endüstri 4.0 (Industry 4.0)

Endüstri 5.0 (Industry 5.0)

Endüstriyel Haberleşme Protokolleri (Fieldbus)

Endüstriyel Kontrol Sistemleri (Industrial Control Systems, ICS)

Endüstriyel Nesnelerin İnterneti (Industrial Internet of Things, IIoT)

Enerji 4.0 (Energy 4.0)

Enerji Depolama (Energy Storage)

Enerji Depolama Sistemi (Energy Storage System, ESS)

Enerji Devrimi (Energy Revolution)

Enerji Dönüşümü (Energy Transition)

Enerji Güvenliği (Energy Security)

Enerji Nitelik Sertifikaları (Energy Attribute Certificates, EAC)

Enerji Sistemi Optimizasyonu (Energy System Optimization)

Enerji Ticareti (Energy Trading)

Enerji Ticareti Borsası (Energy Trading Exchange)

Enerji Verimliliği (Energy Efficiency)

Enerji Yönetimi Sistemleri (Energy Management Systems / ISO 50001)

Esnek Üretim Sistemi (Flexible Manufacturing System)

Eşler Arası (Peer to Peer, P2P)

Eşler Arası Enerji Ticareti (Peer to Peer/P2P Energy Trading)

Ether

Ethereum

Etiketli Veri Kümesi (Labeled Data Set)

Etiketsiz Veri Kümesi (Unlabeled Data Set)

Fayda Jetonları/Tokenleri/
Belirteçleri (Utility Tokens)

Federe Öğrenme (Federated Learning)

Felaket Kurtarma Merkezi (Disaster Recovery Center, DRC)

Fidyeye Yazılım (Ransomware)

Geçmiş Kayıt Kanıtı (Proof of History, PoH)

Genel/İzinsiz/Halka Açık Blokzincir (Permissionless Blockchain)

Genel Bulut (Public Cloud)

Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation, GDPR)

Gerçek Zamanlı Sistem (Real Time System)

Gerçek Zamanlı Veri (Real Time Data)

Gömülü Enerji Sistemleri (Embedded Energy Systems)

Görüntü Tanıma (Image Recognition)

Gösterge Paneli (Dashboard)

Gri Hidrojen (Grey Hydrogen)

Güvenlik Anahtarı (Security Key)

Güvenlik Duvarı (Firewall)

Halka Açık Şarj İstasyonu (Public Charging Station)

Harcanan Zamanın Kanıtı (Proof of Elapsed Time, PoET)

Hibrit Blokzincir (Hybrid Blockchain)

Hibrit Bulut (Hybrid Cloud)

Hibrit Enerji Sistemleri (Hybrid Energy Systems)

Hisse Kanıtı (Proof of Stake, PoS)

Hisse Kanıtı Otoritesi (Proof of Stake Authority, PoSA)

Hizmet Engelleme/ Servis Dışı Bırakma (Denial of Service Attack, DoS)

Hizmet Olarak Altyapı (Infrastructure as a Service, IaaS)

Hizmet Olarak Enerji (Energy as a Service, EaaS)

Hizmet Olarak Herhangi Bir Şey (Anything as a Service, XaaS)

Hizmet Olarak Platform (Platform as a Service, PaaS)

Hizmet Olarak Veritabanı (Database As a Service, DBaaS)

Hizmet Olarak Yazılım (Software as a Service, SaaS)

Hizmet Sağlayıcı (Service Provider)

Hizmetlerin Koordinasyonu (Orchestration of Services)

Homomorfik Şifreleme (Homomorphic Encryption)

İhlal ve Saldırı Simülasyonu (Breach and Attack Simulation, BAS)

İkili Anlaşma (Bilateral Agreement)

İnsan-Makine Arayüzü (Human-Machine Interface, HMI)

İnternet Hizmeti Tanımlama Dili (Web Service Description Language, WSDL)

İnternet Protokolü (Internet Protocol, IP)

İş Gereksinimleri Belgesi (Business Requirements Document, BRD)

İş Kanıtı (Proof of Work, PoW)

İş Süreci Modellemesi (Business Process Modeling, BPM)

İş Zekâsı (Business Intelligence, BI)

İşlem Kanıtı (Proof of Activity, PoA)

İz Kaydı (Trace Record)

İzinsiz/Yetkisiz Erişim (Unauthorized Access)

Jeton/Belirteç (Token)

Jetonlaştırma/Belirteçleştirme (Tokenization)

Kablosuz Elektrikli Araç Şarj Hizmeti Sistemi (Wireless Electric Vehicle Charging System, WEVCS)

Kamu Bulutu (Cloud for Government)

Kapasite Kanıtı (Proof of Capacity, PoC)

Karar Destek Sistemi (Decision Support System, DSS)

Karbon Kaçağı (Carbon Leakage)

Karbon Kredisi (Carbon Credit)

Karbon Nötr (Carbon Neutral)

Karbon Nötr Sertifikası (Carbon Neutral Certificate, CNC)

Karbon Piyasası (Carbon Market)

Karbon Vergisi (Carbon Tax)

Karekod (QR Code - Quick Response Code)

Kayıt Defteri (Ledger)

Kendi Kendine Egemen Kimlik (Self-Sovereign Identity, SSI)

Kestirimci/Tahmine Dayalı Analitik (Predictive Analytics)

Kestirimci/Tahmine Dayalı Bakım (Predictive Maintenance)

Kimlik Doğrulama (Authentication)

Kimlik Kanıtı (Proof of Identity, PoID)

Kimlik ve Erişim Yönetimi (Identity and Access Management, IAM)

Kimliksizleştirme (de-identification)

Kiralanan Hisse Kanıtı (Leased Proof of Stake, LPoS)

Kişisel Veri (Personal Data)

Kişisel Veri İşleme (Personal Data Processing)

Kişisel Verileri Koruma Kanunu

(KVKK)
Kişisel Verilerin Korunması
Koin (Coin)
Koin Yakma (Coin Burn)
Konsorsiyum/Federe Blokzincir
(Consortium/Federated Blockchain)
Kriptanaliz (Cryptanalysis)
Kripto/Dijital Cüzdan (Crypto/
Digital Wallet)
Kripto Jeton (Crypto Token)
Kripto Madencilik (Crypto Mining)
Kripto Para (Cryptocurrency)
Kripto Para Alt Limiti
(Cryptocurrency Soft Cap)
Kripto Para Arz Miktarı
(Cryptocurrency Supply)
Kripto Para Üst Limiti
(Cryptocurrency Hard Cap)
Kripto Varlık (Crypto Asset)
Kriptografi (Cryptography)
Kriptografik Özet (Hash)
Kriptoloji (Cryptography)
Kritik Altyapı (Critical
Infrastructure, CI)
Kritik Altyapıların Korunması
(Critical Infrastructure Protection,
CIP)
Kritik Enerji Altyapıları (Critical
Energy Infrastructures, CEI)
Kritik Veri/Bilgi (Critical Data/

Information)
Kuantum (Quantum)
Kuantum Bilişim (Quantum
Computing)
Kuantum Bit/Kübit (Quantum Bit/
Qubit)
Kuantum Kriptografi/Kuantum
Anahtar Dağıtımı (Quantum
Cryptography) /Quantum
Kuantum Süperpozisyon/Olasılık
(Quantum Superposition/
Probability)
Kullanım Senaryosu (Use Case)
Kuluçka Merkezi (Incubator)
Kurumsal Bilişim Sistemi (Enterprise
Information Systems, EIS)
Kurumsal Kaynak Planlama
(Enterprise Resource Planning, ERP)
Kurumsal Siber Olaylara Müdahale
Merkezi/Kurumsal SOME
Kümeleme Analizi (Clustering)
Küresel Ağ Geçidi (Global Gateway)
Makine Öğrenimi (Machine
Learning, ML)
Mavi Hidrojen (Blue Hydrogen)
Menkul Kıymet Jetonları (Security
Tokens)
Merkezi Denetim ve Veri Toplama
(Supervisory Control And Data
Acquisition, SCADA)

Merkezi Kayıt Defteri (Central Ledger)	Nitelikli Fikri Tapu Kaydı (Non-Fungible Token Mint)
Merkeziyetsiz Borsa (Decentralized Exchange, DeX)	Olasılıksal Programlama (Probabilistic Programming, PP)
Merkeziyetsiz Finans (Decentralized Finance, DeFi)	Olay Öncesi/Ön Düzenleme (Ex-ante Regulation)
Merkeziyetsiz Otonom Organizasyon (Decentralized Autonomous Organization, DAO)	Olay Sonrası/Son Düzenleme (Ex-post Regulation)
Merkeziyetsiz Tanımlayıcılar (Decentralised Identifiers, DID)	Olay Yönetimi (Event Management)
Merkeziyetsiz Uygulamalar (Decentralized Applications, dApps)	Onaylanmış/Gönüllü Emisyon Azaltımı (Verified/Voluntary Emission Reduction, VER)
Merkeziyetsizleştirme (Decentralization)	Operasyonel Esneklik (Operational Flexibility)
Mikro Şebeke (Microgrid)	Operasyonel Optimizasyon (Operational Optimization)
Mikroişlemci (Microprocessor)	Operasyonel Şeffaflık (Operational Transparency)
Mini Şebeke (Mini Grid)	Operasyonel Teknoloji (Operational Technology)
Model Doğrulama (Model Accuracy/ Validation)	Operasyonel Verimlilik (Operational Efficiency)
Müstakil Elektrik Depolama Tesisi (Detached Electricity Storage Plant)	Operasyonel Zekâ (Operational Intelligence)
Müşteri İlişkileri Yönetimi (Customer Relationship Management, CRM)	Optimizasyon (Optimization)
Nesnelerin İnterneti (Internet of Things, IoT)	Ortak Bilgi Modeli (Common Information Model, CIM)
Nesnelerin Yapay Zekâsı (Artificial Intelligence of Things, AIoT)	Ortalama Anlık Kesinti Frekansı/ Sıklığı İndeksi/İndisi (Momentary Average Interruption Frequency Index, MAIFI)
Net Sıfır (Net Zero)	
Nitelikli Fikri Tapu (Non-Fungible Token, NFT)	

Ortalama Müşteri Kesinti Frekansı/
Sıklığı İndeksi/İndisi (Customer
Average Interruption Frequency
Index, CAIFI)

Ortalama Müşteri Kesinti Süresi
İndeksi/İndisi (Customer Average
Interruption Duration Index, CAIDI)

Ortalama Sistem Kesinti Frekansı/
Sıklığı İndeksi/İndisi (System
Average Interruption Frequency
Index, SAIFI)

Ortalama Sistem Kesinti Süresi
İndeksi/İndisi (System Average
Interruption Duration Index, SAIDI)

Otorite/Yetki Kanıtı (Proof of
Authority, POA)

Öncül Jeton Arzı (Initial Token
Offering, ITO)

Öncül Koin Arzı (Initial Coin
Offering, ICO)

Önem Kanıtı (Proof of Importance,
Pol)

Önleyici Bakım (Preventative
Maintenance)

Örüntü Tanıma (Pattern
Recognition)

Öz Tüketim Üretimi (Self
Consumption Generation)

Özel Anahtar (Private Key)

Özel Blokzincir (Private Blockchain)

Özel Harici Bulut (Private External
Cloud)

Özel Şarj İstasyonu (Private
Charging Station)

Öznitelik Seçimi (Feature Selection)

Öznitelikli Kişisel Veri (Featured
Personal Data)

Patent (Patent)

Pekiştirmeli Öğrenme
(Reinforcement Learning)

Pil/Batarya (Battery)

Pil/Batarya Çevrim Ömrü (Battery
Life Cycle)

Pil/Batarya Depolama Sistemi
(Battery Storage System)

Pil/Batarya Kapasitesi (Battery
Capacity)

Pil/Batarya Ömrü (Battery Life)

Pil Hücresi (Battery Cell)

Pilot Uygulama (Pilot
Implementation)

Programlanabilir Mantık
Kontrolcüsü (Programmable Logic
Controller, PLC)

Protokol (Protocol)

Prototip/Arketip (Prototype/
Archetype)

Radyo Frekansıyla Tanımlama
(Radio Frequency Identification,
RFID)

Risk Yönetimi (Risk Management)

Robotik (Robotic)

Robotik Süreç Otomasyonu

(Robotic Process Automation, RPA)

Saldırı Önleme Sistemi (Intrusion Prevention System, IPS)

Saldırı Tespit Sistemi (Intrusion Detection System, IDS)

Sanal Enerji Hatları (Virtual Power Lines, VPL)

Sanal Evren (Metaverse)

Sanal Gerçeklik (Virtual Reality, VR)

Sanal Güç Santralleri (Virtual Power Plants, VPP)

Sanal İletim (Virtual Transmission)

Sanal Özel Ağ (Virtual Private Network, VPN)

Sanallaştırma (Virtualization)

Sayısallaştırma (Digitization)

Sektörel Siber Olaylara Müdahale Merkezi/Sektörel SOME

Semantik (Semantics)

Sensör (Sensor)

Serbest Erişim Platformu (Open Access Platform)

Sertifikalı Emisyon Azaltımı (Certified Emission Reduction, CER)

Servis Odaklı Mimari (Service Oriented Architecture, SOA)

Sıfırınca Blok (Starting Block)

Sınıflandırma (Classification)

Sınır/Uç Bilişim (Edge Computing)

Sınırdaki Karbon Düzenleme

Mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM)

Sızma Testi (Penetration/Pen Test)

Siber Atak/Saldırı (Cyber Attack)

Siber Casusluk (Cyber Spying)

Siber Fiziksel Sistemler (Cyber Physical Systems, CPS)

Siber Güvenlik (Cyber Security)

Siber Güvenlik Olgunluk Değerlendirmesi (Cyber Security Maturity Assessment, CSMA)

Siber Güvenlik Olgunluk Modeli (Cyber Security Maturity Model, CMM)

Siber Güvenlik Olgunluk Modeli Sertifikasyonu (Cyber Security Maturity Certification, CMMC)

Siber Güvenlik Olgunluk Seviyesi (Cyber Security Maturity Level, CML)

Siber Güvenlik Programı Yönetimi (Cyber Security Program Management, CPM)

Siber Güvenlik Yeteneği Olgunluk Modeli (Cyber Security Capability Maturity Model, C2M2)

Siber Olay (Cyber Event)

Siber Olaylara Müdahale Ekibi/SOME

Siber Saldırı Simülasyonu (Cyber Attack Simulation, CAS)

Siber Savunma (Cyber Defense)

Siber Uzay (Cyber Space)

Simetrik/Gizli Şifreleme (Symmetric Encryption)

Sinyal (Signal)

Son Kullanıcı (End User)

Standardizasyon (Standardization)

Statik Veri (Static Data)

Süper İletken Manyetik Enerji Depolama Sistemi (Superconducting Magnetic Energy Storage System, SMES)

Süper/Mega Şebeke (Super Grid)

Süreç Madenciliği (Process Mining)

Süreç Otomasyonu (Process Otomation)

Şarj Ağı (Charging Network)

Şarj Ağı İşletmecisi/ Elektromobilite Servis Sağlayıcısı (Charging Network Operator/ e-Mobility Service Provider, EMSP)

Şarj Ekipmanı (Charging Equipment)

Şarj Hizmeti (Charging Service)

Şarj İstasyonu (Charging Station)

Şarj İstasyonu İşletmecisi (Charge Point Operator, CPO)

Şarj Noktası (Charging Point)

Şarj Soketi (Charging Socket)

Şarj Ünitesi (Charging Unit)

Şebeke Enerji Depolaması (Grid Energy Storage)

Şebeke Güvenliği (Grid Security)

Şifre Çözme (Decryption)

Şifreleme (Encryption)

Şirket Dışı / Dış Kaynak Sistem (Outsourcing System)

Şirket İçi / İç Kaynak Sistem (On-Premise System)

Tahmine Dayalı/Öngörücü Bakım (Predictive Maintenance)

Tahmine Dayalı/Öngörüşel Analitik (Predictive Analytics)

Takma Ad Verme/İsimlendirme (Pseudonymisation)

Talep Tahmini (Demand Forecasting)

Talep Tarafı Katılımı (Demand Side Response, DSR)

Tanımlayıcı/Betimleyici Analitik (Descriptive Analytics)

Tasarım Merkezi (Design Center)

Tedarik Zinciri/Lojistik Ağı Yönetimi (Supply Chain Management, SCM)

Tehdit ve Güvenlik Açığı Yönetimi (Threat and Vulnerability Management)

Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Technopark)

Tembel Öğrenme (Lazy Learning)

Teminatlı Hisse Kanıtı (Bonded Proof of Stake, BPOS)

Temiz Enerji Test Yatakları (Clean Energy Test Beds)

Temsil Edilen Hisse Kanıtı (Delegated Proof of Stake, DPOs)

Temsili Durum Aktarımı (Representational State Transfer, REST)

Test Veri Kümesi (Test Data Set)

Teşhis Koyucu Analitik (Diagnostic Analytics)

Toplayıcı (Aggregator)

Toplayıcılık (Aggregation)

Topluluk Bulutu (Community Cloud)

Toptan Elektrik Piyasası (Wholesale Electricity Market)

Transfer Kontrol Protokolü (Transmission Control Protocol, TCP)

Turkuaz Hidrojen (Turquoise Hydrogen)

Tüketim Tesisine Bütünleşik Elektrik Depolama Tesisi (Electricity Storage Plant Integrated into the Consumption Facility)

Tümleşik Geliştirme Ortamı (Integrated Development Environment, IDE)

Ulusal Kamu Entegre Veri Merkezi/ UKEVM

Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi/USOM

Uzak Terminal Ünitesi (Remote Terminal Unit, RTU)

Uzman Sistem (Expert System)

Uzun Kısa Süreli Bellek (Long Short-Term Memory, LSTM)

Üreten Tüketici (Prosumer)

Üretim Tesisine Bütünleşik Elektrik Depolama Ünitesi (Electricity Storage Plant Integrated in the Production Facility)

Üst Veri/Metaveri (Meta Data)

Varlık (Asset)

Varlık, Değişiklik ve Konfigürasyon Yönetimi (Asset, Change and Configuration Management, ACCM)

Varlık Performans Yönetimi (Asset Performance Management, APM)

Varlık Yaşam Döngüsü Yönetimi (Asset Lifecycle Management, ALM)

Veri (Data)

Veri Ambarı (Data Warehouse)

Veri Analitiği (Data Analytics)

Veri Bilimi (Data Science)

Veri Bütünlüğü (Data Integrity)

Veri Erişebilirliği/Kullanılabilirliği (Data Availability)

Veri Gizliliği (Data Confidentiality)

Veri Güvenliği (Data Security)

Veri İşleme (Data Processing)

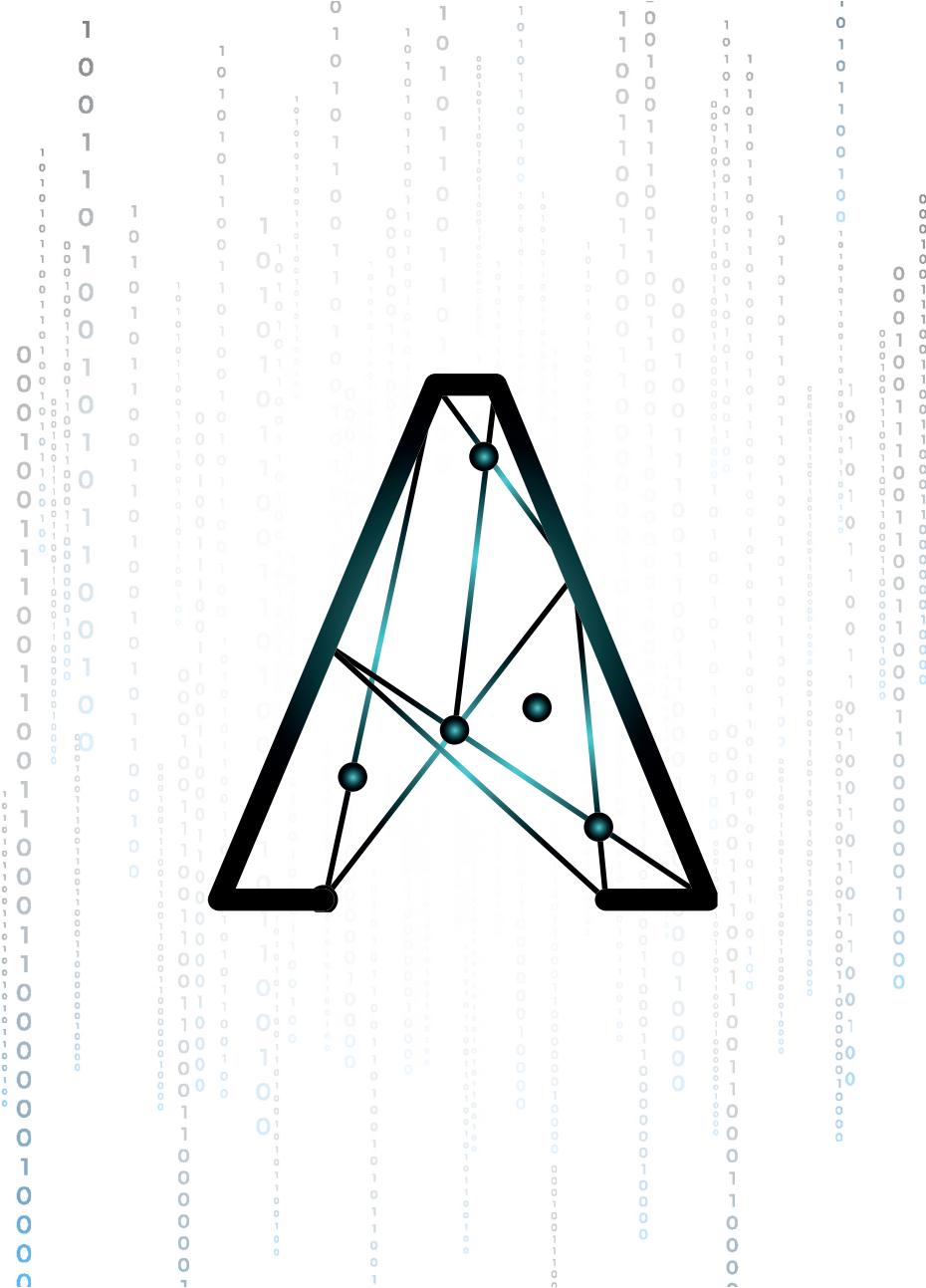
Veri Madenciliği (Data Mining)

Veri Panosu (Data Board)

Veri Paylaşım Protokolü (Data Sharing Protocol)

Veri Paylaşımı (Data Sharing)
Veri Sahipliği (Data Ownership)
Veritabanı (Database)
Veritabanı Yönetim Sistemleri
(Database Management Systems,
DBMS)
Veriye Dayalı Model (Data Driven
Model)
Yan Hizmetler (Ancillary Services)
Yapay Sinir Ağları (Artificial Neural
Network, ANN)
Yapay Zekâ (Artificial Intelligence, AI)
Yapay Zekâ Sistemi (Artificial
Intelligence System, AIS)
Yapılandırılmamış Veri (Unstructured
Data)
Yapılandırılmış Veri (Structured Data)
Yarı-Denetimli Öğrenme (Semi-
Supervised Learning)
Yazılım Geliştirme Yaşam Döngüsü
(Software Development Lifecycle)
Yazılım Optimizasyonu (Software
Optimization)
Yedek Enerji Sistemi (Backup Energy
System)
Yenilenebilir Enerji Kaynak
Destekleme Mekanizması (YEKDEM)
Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti
Belgesi (YEK-G Belgesi)
Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti

Piyasası (YEK-G Piyasası)
Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti
Sistemi (YEK-G)
Yenilik (Innovation)
Yerel Enerji Birlikleri (Local Energy
Communities)
Yeşil Hidrojen (Green Hydrogen)
Yetenek Olgunluk Modeli (Capability
Maturity Model, CMM)
Yetenek Olgunluk Modeli
Entegrasyonu (Capability Maturity
Model Integration, CMMI)
Yetki Kanıtı (Proof of Authority, PoA)
Yetkilendirilmiş Hisse Kanıtı
(Delegated Proof of Stake, DPOS)
Yıkıcı İnovasyon (Disruptive
Innovation)
Yönerge Sunan/Kuralcı Analitik
(Prescriptive Analytics)
Yönetim Bilgi Sistemi (MIS)
(Management Information System)
Zaman Damgası (Timestamp)
Zincir Bölünmesi (Chain Split)

Açık Kaynak Kodlu Yazılım (Open Source Code Software):

Kaynak kodun telif hakkı sahibinin, yazılımı herhangi birine ve herhangi bir amaçla merkeziyetsiz ve iş birliğine dayalı kullanma, inceleme, değiştirme, geliştirme ve dağıtma haklarını verdiği bir lisans ile yayımlanan bilgisayar yazılımıdır.

Açık Şarj Noktası Protokolü (Open Charge Point Protocol , OCPP):

Elektrikli araç şarj ağlarını açık ve erişilebilir kılmak için şarj istasyonları ile elektrikli araçların iletişimine izin veren uygulama protokolüdür.

Açık Şarj Noktası Arayüzü (Open Charge Point Interface, OCPI):

Şarj istasyonları, e-mobilite hizmet sağlayıcıları ve elektrikli araçlar arasında donanım, yazılım ve arka uç altyapılarını birbirine bağlayan sistemdir.

Ağ Geçidi (Gateway):

Farklı ağ iletişim kurallarını kullanan bilgisayar ağları arasında bağlantı kurmayı sağlayan ağ donanımdır.

Ağ Güvenliği (Network Security):

Bilgisayar ağ sistemlerinde yer alan kaynakların yetkisiz erişimini,

kötüye ve yetki dışında kullanımını tespit etmek, önlemek ve izlemek için oluşturulmuş stratejiler ve uygulamalardır.

Ağ İzleme (Network Monitoring):

Dijital dünyada bir ağa bağlı tüm bileşenlerin güvenlik, hizmet sürekliliği ve performans açısından arayüzler ve yazılımlar aracılığıyla takip edildiği süreçler bütünüdür.

Ağ Optimizasyonu (Network Optimization):

Ağ performansını izlemek, yönetmek ve iyileştirmek için bir dizi araç, strateji ve en iyi uygulamayı ifade eden çözüm teknikleridir.

Ağ Saldırı Tespit Sistemi (Network Intrusion Detection System, NIDS):

Ağ veya sistem işlemlerini, kötü amaçlı ya da anormal davranışları tespit etmek amacıyla izleyerek, ağ güvenlik sorunlarını algılayabilen ve raporlayabilen, kötü niyetli davranışları olay günlüklerine kaydeden, kritik güvenlik sistemlerinde neler olduğuna dair derin bir görünürlük sağlayan saldırı tespit sistemidir.

Akıllı Enerji Sistemleri (Smart Energy Systems):

Elektrik, doğal gaz, binalar, ulaşım gibi alanlarda çeşitli kontrol ve haberleşme ekipmanları kullanılarak sistemlerin birlikte çalışabilirliği ve esnekliğinin sağlanmasını ve enerjinin daha uygun maliyetli ve verimli bir şekilde kullanılarak son kullanıcıya tasarruf imkânı sağlayan sistemlerdir.

Akıllı Enerji Sistemleri Esnekliği (Smart Energy Systems Flexibility):

Şebeke üzerinden enerji akışını güvenli ve dengeli tutup, tüketicilerden gelen esnekliği destekleme, şebekede esnekliğin önündeki engelleri kaldırma, esnekliği teşvik ederek piyasaları düzenleme, sistem genelinde esnekliği izleyip arz ve talebi ayarlama yeteneğidir.

Akıllı Enerji Yönetim Sistemleri (Smart Energy Management Systems, SEMS):

Akıllı enerji sistemlerinin verimlilik, esneklik ve enerji tasarrufu sağlama yeteneklerini geliştirmek amacıyla, tesiste ya da projede

faaliyet süreçlerini izlemek, güvenliğini sağlamak, kontrol etmek, ölçmek ve optimize etmek için tasarlanmış teknoloji tabanlı sistemlerdir.

Akıllı Evirici/İnvertör (Smart Inverter):

Doğru akım (direct current, DC) kaynağından alınan DC dalga formundaki enerjiyi güç elektroniği ekipmanları aracılığıyla dönüştürerek; alternatif akım (alternative current, AC) dalga formunda enerji elde edilmesini sağlayan ve enerji tasarrufuna etkisi olan, güneş enerjisi ve diğer dağıtık enerji kaynaklarını elektrik şebekesine entegre etmeye yardımcı olan bir aygıttır.

Akıllı Otomasyon (Intelligent Automation):

Yüksek hacimli, tekrarlanabilir görevler için makine öğrenme yetenekleri ile yapay zekâ teknolojilerinin kombinasyonunu süreç otomasyonu ve dijital dönüşüm çerçevesinde güçlendirip hızlandıran sistemdir.

Akıllı Platform (Smart Platform):

Tüm dijital tedarik zinciri boyunca

mobil uç cihazları ve ortak üretimi, hizmeti, analizi ve tahmin süreçlerini destekleyip işbirlikçi sektörel süreçleri sağlayan ve ilgili faaliyetleri ağdaki paydaşlara ulaştıran sistemler bütünüdür.

Akıllı Sayaç (Smart Meter):

Ayrıntılı, uzaktan, gerçek zamanlı izleme yapabilen, elektrik veya gaz tüketimlerini ölçebilen, ve kontrol edebilen, fiyatlandırma ve kullanım bilgilerini tüketicilere sunabilen, aynı zamanda bu bilgileri depolayabilen dijital sayaçlardır.

Akıllı Sayaç Uygulama Programı (Smart Metering Implementation Programme, SMIP):

Tüketicilere enerji tüketimleri hakkında gerçek zamanlı bilgiler sağlayarak enerji kullanımlarını kontrol edip yönetmelerine, tedarikçiler arasında geçiş yapmalarına olanak sağlayan uygun fiyatlı, güvenli ve sürdürülebilir bir enerji arzı ortamı yaratan programlar bütünüdür.

Akıllı Sayaç Veri Yönetimi (Smart Meter Data Management, SMDM):

Akıllı ölçüm sistemleri tarafından sağlanan çok büyük miktarda veri için uzun vadeli veri depolama ve veri yönetimi çerçevesinde oluşturulan yazılım platformudur.

Akıllı Sözleşme (Smart Contract):

Sözleşme şartlarının gerçekleşmesi halinde tarafların ayrı bir işlem yapmaksızın sözleşmenin güvenilir bir şekilde kendi kendine yürütüldüğü, dağıtık ve merkeziyetsiz bir ağ üzerinde yazılımla geliştirilmiş ve karara bağlanmış programdır.

Akıllı Şebeke (Smart Grid, SG):

Akıllı sayaçları ve diğer akıllı cihazları, üreticileri, tüketicileri ve şebeke işletmecisini bir altyapı ağına entegre ederek çift yönlü iletişim sağlayan, enerjiyi kaynaktan tüketim noktasına kadar verimli ve sürdürülebilir bir şekilde aktaran akıllı enerji ağ yapılarıdır.

Akıllı Şebeke Servisleri (Smart Grid Services):

Akıllı enerji ağ altyapıları ile sunulan; ödeme verilerinin toplanmasını, gerçek zamanlı bilgi sağlayarak güç kalitesi

ölçümünü, elektrik kesintisi kontrollerini, sayaca usulsüz müdahale bilgilerinin analizini, tüketim bilgilerinin takibini ve bu bilgilerin depolanıp analiz edilmesini sağlayan esnek şebeke hizmetleridir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (Intelligent Transportation Systems, ITS):

Çeşitli ulaşım tipleriyle ilgili yenilikçi hizmetler sunmayı amaçlayan altyapı, araç, kullanıcılar, trafik yönetimi ve hareketlilik yönetimi de dâhil olmak üzere ulaşım türlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri altyapılarıyla geliştirildiği sistemlerdir.

Akıllı Veri (Smart Data):

Fiziksel nesnelere gömülü akıllı sensörlerin ürettiği ya da dijital platformlardan elde edilen, veri konsolidasyonu ve analitiği amacıyla üzerinde işlem yapılabilmesi için biçimlendirilmiş dijital ham bilgidir.

Akreditasyon (Accreditation):

Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yetkilendirilmiş

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının bir ürünü, hizmeti ya da projeyi ilgili standartlar ve yönetmelikler çerçevesinde uluslararası kriterlere göre denetlemesi, teknik ve idari yeterlilikleri onaylaması işlemlerini içeren kalite güvence belgelendirme sürecidir.

Algoritma (Algorithm):

Bir probleme dayalı olarak, programlamanın tasarımında faydalanılan ve programın geliştirilmesi için gereken uygulama akış metodudur.

Ana Ağ (Mainnet):

Miktarların belirlendiği, test aşğında gerekli tüm denemelerin gerçekleştirildiği, kendi teknolojisini ve kendi protokolüyle kendi ağınyı işleten bağımsız canlı uygulamaların ilgili sürümünün yayımlandığı/dağıtıldığı katmandır.

Ana Bilgisayar Saldırı Tespit Sistemi (Host Intrusion Detection System, HIDS):

Kurulu olduğu bilgisayar altyapısını, iç ağıları ve ağı arayüzlerindeki ağı paketlerini izleyebilen ve trafiğı analiz

edebilen, kötü niyetli davranışları olay günlüklerine kaydeden, kritik güvenlik sistemlerinde neler olup bittiğine dair derin bir görünürlük sağlayan ana bilgisayar/host tabanlı saldırı tespit sistemidir.

Ana Veri (Master Data):

Bir işletmenin operasyonel süreçlerinde gerekli olan ve genellikle birden çok disiplinde ve departmanda kullanılan, veri kimliği şeklinde tutulan kritik temel verilerdir.

Ana Veri Yönetimi (Master Data Management, MDM):

Bir işletme içerisinde ya da paydaşlarıyla doğru, tutarlı ve eksiksiz verilerin güvenli bir şekilde paylaşılması, yedeklenmesi ve yönetilmesi için oluşturulan kurumsal düzeyde bir veri izleme ve kontrol sistemidir.

Anahtar Performans Göstergesi (Key Performance Indicator, KPI):

Bir süreç veya süreçler bütünü'nün performansını ya da verimliliğini ölçmek için tanımlanan ana metriktir.

Analiz Sertifikası (Certificate of Analysis, CoA):

Üretim sürecinde üretici tarafından gereksinimler doğrultusunda hazırlanması gereken, ürünün kalite standartlarını kontrol etmek ve belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş test ve spesifikasyon bilgilerini içeren belgedir.

Analog Veri (Analogue Data):

Fiziksel olarak temsil edilen, zamana göre değişen ve süreklilik gösteren veridir.

Analog-Dijital Dönüştürücü (Analog to Digital Converter, ADC):

Bir veri toplama sistemi içinde yer alan, koşullu analog sinyalleri dijital veri akışına dönüştüren sistemdir.

Anonim Veri (Anonymous Data):

Oluşum sürecinden bu yana belirli bir kişiyle ilişkilendirilmemiş veridir.

Anonimleştirme (Anonymization):

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle

ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesi işlemidir.

Araç İletişim Sistemleri (Vehicular Communication Systems, VCS):

Araçların ve yol kenarı birimlerinin iletişim düğümleri olarak belirlendiği, birbirlerine güvenlik uyarıları ve trafik durumu gibi bilgiler sağlayan, özel kısa menzilli iletişim cihazlarının kullanıldığı bilgisayar ağlarıdır.

Araçların İnterneti (Internet of Vehicles, IoV):

İçeriğinde yer alması gereken standartlara ve protokollere göre, internet üzerinden veri alışverişi yapmak amacıyla sensörler, yazılımlar ve servislerle donatılmış teknoloji tabanlı bir araç ağıdır.

Araçtan Ağa (Vehicle to Network, V2N):

Trafikte yer alan araçların, trafik bileşenleri ve yol altyapı ağı ve cihazları arasında iş birliğine dayalı bilgi alışverişini sağlayan araç bağlantı ağıdır.

Araçtan Altyapıya (Vehicle to Infrastructure, V2I):

Trafik, yol, şarj hizmeti koşullarını

ve acil durum bilgilerini sürücülere sunmak amacıyla, araçların çeşitli cihazlarla bilgi paylaşımını ve araçlar ile yol altyapısı ve yollarda kurulu ekipmanlar arasında kablosuz veri alışverişini sağlayan araçtan altyapıya teknolojik iletişim ağıdır.

Araçtan Araca (Vehicle to Vehicle, V2V):

Araçların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlamak için özel kısa menzilli iletişim çerçevesinde tasarlanmış, her tür kablosuz bileşeni kullanan ve yolda amaca özel/ad hoc ağı oluşturan araç iletişim ağıdır.

Araçtan Buluta (Vehicle to Cloud, V2C):

Bulut sistemlerle veri alışverişi sunmak için geniş bant hücresel mobil ağlarda, gerçek zamanlı olarak senkronizasyon sağlanarak, araç sahiplerinin araç bilgilerini görüntülemelerine ve çevrimiçi hesapları aracılığıyla bakım programları hakkında bildirim almalarına olanak tanıyan, araçtan ağa bağlantı iletişimiyle sistem ve hizmetleri verimli bir şekilde kurmak, ölçeklendirmek,

yönetmek ve güncellemek için kullanılan araç iletişim teknolojisidir.

Araçtan Her Şeye (Vehicle to Everything, V2X):

Sürücü güvenliğini, yol güvenliğini, trafik verimliliğini, genel enerji tasarrufunu artırmak amacıyla, bir araçtan trafik sistemine ve diğer tüm elektrik sistemi bileşenlerine bilgi aktarabilme teknolojisidir.

Araçtan Şebekeye (Vehicle to Grid, V2G):

Arz ve talep dengesi ile şebekede verimlilik sağlamak amacıyla elektrik şebekesinde enerji talebinin fazla olduğu zamanlarda elektrikli araçların bataryalarını depolama sistemi gibi kullanarak, bataryadaki fazla enerjinin şebekeye aktarılması için oluşturulan akıllı şarj teknolojisidir.

Araştırma ve Geliştirme (Research and Development, R&D):

Bilimsel ve teknik bilgi birikimini artırmak ve bunun yazılım dâhil yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması amacıyla sistematik bir temele

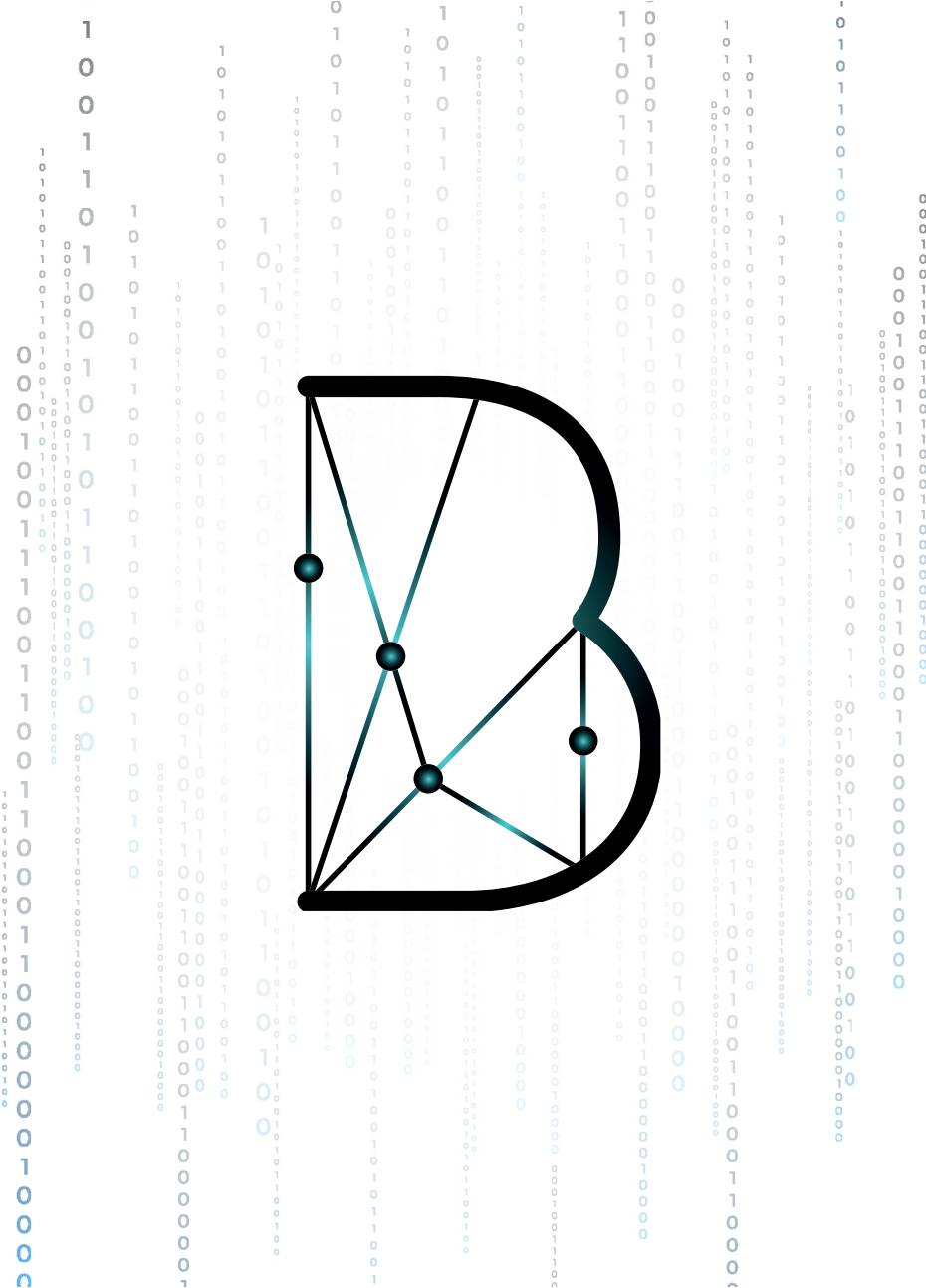
dayalı olarak yürütülen, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetlerdir.

Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality, AR):

Akıllı cihazların cisim tanıma özelliği sayesinde gerçek dünya mekânlarına ve nesnelere entegre edilmiş metin, grafik, ses, koordinat ve diğer sanal geliştirmeler biçimindeki zenginleştirilmiş bilgilerin, canlı veya dolaylı fiziksel görünümünü temsil eden, dinamik ve gerçek zamanlı kullanımını sağlayan teknolojidir.

Asimetrik Şifreleme (Asymmetric Encryption):

Mesajları/bilgileri şifrelemek için açık (public), çözmek/deşifrelemek için ise özel (private) anahtarın kullanıldığı, bu iki anahtarın matematiksel olarak birbiriyle ilişkili olduğu, özel anahtara sahip kişinin, kendi açık anahtarı ile şifrelenen veriyi çözebildiği, kendisine ait bir dijital/sayısal imza oluşturabildiği ya da kendi kimliğini ispat edebildiği algoritma grubudur.

Bakım Yönetimi (Maintenance Management):

Tesisin ya da uygulamanın bakım faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi, denetimi, kontrolü ve geliştirilmesi amacı ile oluşturulan idari ve finansal yönetim sürecidir.

Batarya Değiştirme Sistemi (Battery Swapping System, BSS):

Elektrikli araçların bataryalarının bir şarj istasyonu aracılığıyla şarj edilmesi sürecine alternatif olarak, boşalmış bir batarya takımını batarya değiştirme istasyonlarında şarjlı olanla değiştirmesine olanak tanıyan teknoloji ve sistemdir.

Batarya Sağlık Durumu (State of Health, SOH):

Bataryanın mevcuttaki maksimum enerji kapasitesinin nominaldeki maksimum enerji kapasitesine oranıdır. Kullanılmış batarya ile yeni batarya arasındaki farkı tanımlayan ve hücre yaşlanmasını dikkate alan ölçüdür.

Batarya Şarj Seviyesi (State of Charge, SOC):

Bataryada mevcut olan enerji miktarının bataryanın maksimum enerji kapasitesine oranıdır.

Batarya Yönetim Sistemi (Battery Management System, BMS):

Elektrikli araçlarda bataryanın tipi, voltajı, sıcaklığı, kapasitesi, şarj durumu, güç tüketimi, kalan çalışma süresi, şarj döngüleri ve diğer parametrelerin tespitini içeren, şarj edilebilir bir bataryanın elektronik aksamını yöneten, hücrenin kendi güvenli çalışma parametreleri dâhilinde çalışmasını sağlayarak, batarya hücrelerini ve kullanıcıyı aşırı şarjdan veya aşırı deşarjdan kaynaklanan hasarlardan koruyan, elektrikli araç güvenliğini sağlamada önemli bir faktör olan yönetim sistemidir.

Benzetim/Simülasyon (Simulation):

Seçilen süreç veya sistemin temel davranışlarını ve özelliklerini temsil eden modellerin kullanımıyla, gerçek dünya süreçlerinin veya sistemlerinin işleyişini taklit eden, bilgisayar tabanlı modeldir.

Beşinci Nesil Mobil Telekomünikasyon Hizmeti (Fifth-Generation Technology Standard for Broadband Cellular Networks, 5G):

Dördüncü nesil teknolojinin

yaklaşık 10 katı veri iletim hızı sağlayan, hızlı mobil iletişim ağı ve standardıdır.

Bilgi (Information):

İhtiyaçlar doğrultusunda, anlamlı bir şekilde işlenmiş veridir.

Bilgi Güvenliği (Information Security):

Kritik verilerin güvenliğini, erişilebilirliğini ve gizliliğini sağlamak amacıyla; hassas bilgileri inceleme, değiştirme, kaydetme ve herhangi bir kesinti veya imha dâhil olmak üzere yetkisiz erişimlerden koruma faaliyetidir.

Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (Information Security Management System, ISMS /ISO 27001):

Uluslararası geçerliliği bulunan ISO 27001 standardı çerçevesinde, gizlilik, erişilebilirlik ve güvenlik boyutlarıyla politikalar, prosedürler ve diğer kontrollerden oluşan, kuruluşların hassas bilgi varlıklarını güvende tutmak için verimli ve risk tabanlı metodolojiler içeren bir standart ve yaklaşımlar bütünüdür.

Bilgi Keşfi (Knowledge Discovery, KD):

Verileri analiz eden, modeli oluşturan ve önceden bilinmeyen kalıpları keşfeden algoritmaların çıkarımını içeren bir veri madenciliği tekniği kapsamında, büyük ve karmaşık veri kümelerinde geçerli ve anlaşılır kalıpları belirlemeye yönelik sistematik bir süreçtir.

Bilgi Teknolojileri (Information Technologies, IT):

Bilişim faaliyetlerinin teknolojik cihazlar yoluyla insanlara sunulması sürecini düzenleyen, ihtiyaç duyulan bilgiye yetkili herkesin erişimini sağlayan araçlar, iletişim şekli ve yöntemler bütünüdür.

Bilgi Teknolojisi - Güvenlik Teknikleri - Enerji Hizmet Endüstrisi Bilgi Güvenliği Önlemleri Standardı (Information Technology - Security Techniques - Information Security Controls for the Energy Utility Industry Standard / ISO 27019):

Enerji sektöründe faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların sahip olduğu bilgi sistemlerinin, kullanılan özel süreçlerin ve kontrol sistemlerinin, bilgi güvenliği yönetimi kurallarıyla ilgili kazanması gereken standartlar

rehberi, dijital süreç kontrol sistemidir.

Bilgi Teknolojisi Altyapı Kütüphanesi (Information Technologies Infrastructure Library, ITIL):

En iyi uygulamalar çerçevesinde, işletmelerin bilgi teknolojileri hizmetlerini servislerle sunarken, risk yönetimi, planlama, bakım vd. dijital hizmet süreçlerinde büyümeye, ölçeklendirmeye ve değiştirmeye yardımcı olan rehber ve yaklaşımlardır.

Bilgi ve İletişim Teknolojisi (Information and Communication Technology):

Bilgiyi oluşturmak, değiştirmek, iletmek, depolamak, paylaşmak ya da bilgi alışverişinde bulunmak için kullanılan çeşitli teknolojik araçlar ve kaynaklar bütünüdür.

Bilgisayar Korsanı (Hacker):

Teknik bilgi ve beceri sahibi, sistem, ağ, yazılım gibi birçok alanda uzmanlığı olan ve internet üzerindeki hesapların ve sistemlerin zafiyetlerini kullanarak elektronik tabanlı sistemlere izinsiz erişim elde eden kişidir.

Bilgisayarlı Bakım Yönetim Yazılımı (Computerized

Maintenance Management Software, CMMS):

Bir kuruluşun tesisinin, uygulamalarının ya da servislerinin bakım işlemlerine ve bakım faaliyetlerine yardımcı olmak amacıyla bakım bilgilerini merkezileştiren, planlama ve izlemeyi mümkün kılan yazılım çözümleridir.

Birlikte Çalışabilirlik (Interoperability):

Farklı standartlar ve protokoller çerçevesinde işleyen donanımlar, bilgisayar sistemleri, süreçler ve servisler ile bilgi alışverişi ya da veri aktarımı yapma ve bilgiyi ya da veriyi kullanma becerisine imkân veren ortamların birbirleriyle bütünleşik olarak uyumlu çalışabilme özelliğidir. Şarj hizmeti çerçevesinde ise şarj ağına bağlı veya bağımsız olarak çalışan şarj istasyonlarının, elektrik iletim veya dağıtım şebekeleri ile bunları destekleyen yazılım sistemlerinin etkileşimli, uyumlu ve etkili bir şekilde birlikte çalışmasıdır.

Bitcoin (BTC):

Şifreli ve anonim açık kaynak kodlarıyla geliştirilmiş, eşler arası güvenli transfer altyapısına sahip, değişmez, dağıtık bir

işlem veritabanına ait kripto para birimidir.

Blok (Block):

Blokcincirde kendisinden önce gelen blokların şifrelenmiş işlem bilgilerini ve yeni işlem bilgilerini içeren, son işlemler hakkında bir zaman damgası ve diğer şifreli bilgileri içeren, işlem verilerinin kalıcı olarak kaydedildiği, bilgilerin depolandığı ve şifrelendiği veri koleksiyonudur.

Blokcincir (Blockchain):

Kriptografi ve zaman damgası kullanılarak güvenli bir şekilde birbirine bağlanan veri koleksiyonları/bloklar ile büyüyen, şeffaf ve merkezi yapıdan bağımsız bir dağıtık kayıt listesi ya da defteri sistemidir.

Blokcincir Köprüsü (Blockchain Bridge):

Blokcincir teknolojisinin karşı karşıya olduğu temel zorluklardan biri olan sınırlı birlikte çalışabilirliğe bir çözüm olarak tasarlanmış, tokenize edilmiş verilerin ve varlıkların akıllı sözleşmeler ve protokoller yardımıyla bir zincirden diğerine aktarılmasını sağlayan bağlantıdır.

Blokcincir Platformu (Blockchain Platform):

Kripto varlıkların üretilip dağıtılmasına ya da kullanıcıların birbirleri arasında dijital varlıkları takas edebilmesine aracılık eden çok amaçlı yapıdır.

Blokcincir Mutabakat Mekanizmaları (Blockchain Consensus Mechanisms):

Blokcincir tabanlı kripto para birimleri gibi dağıtık süreçler, defterler ya da çok amaçlı sistemler arasında tek bir veri değeri veya ağın tek bir durumu üzerinde gerekli anlaşmayı sağlamak, işlemlerin gerçekliğini doğrulamak ve temel blokcincir güvenliğini korumak için sistemde kullanılan hataya dayanıklı mutabakat mekanizmalarıdır.

Boyut Modelleri (Dimension Models, DM):

Çevrimiçi sorgulamalar ve veri ambarı araçları ile amaçlara ve taleplere uygun olarak optimize edilmiş iş süreçlerine ait bulgular (fact) ve boyutlardan (dimension) oluşan veri yapısı teknikleri, veritabanı bileşenleridir.

Bulut Bilişim (Cloud Computing):

Minimum düzeyde yönetim çabası veya hizmet sağlayıcı

etkileşimi vasıtasıyla istek üzerine, yapılandırılabilen ağlar, sunucular, depolama, uygulamalar ve servisler gibi bilgisayar kaynaklarının paylaşıldığı bir havuza her yerden, her zaman ve uygun bir şekilde ağ erişimini ve uygulamaların dağıtılmasını mümkün kılan bir modeldir.

Bulut Güvenliği Mimarisi (Cloud Security Architecture):

Bulut platformların; kimlik ve erişim yönetimi, buluttaki verilerin ve işletim sisteminin güvenliği, ağ katmanının korunması, izlemenin yönetilmesi, denetim ve olay müdahalesi gibi durumlarda verileri, iş yüklerini ve sistemleri güvenli bir şekilde yönetmek için tasarlanmış donanım altyapısı ve diğer teknolojiler bütünüdür.

Bulut Robotik (Cloud Robotics):

Bulut bilişim, bulut depolama ve diğer ağ teknolojileri gibi bulut teknolojilerini, robotik için tasarlanmış altyapı ve paylaşılan hizmetlere odaklayan bir robotik alanıdır.

Bütüncül/Omni Tüketici (Omnisumer):

Dinamik ve yeni iş modelleri çerçevesinde, çok sayıda ve çeşitli enerji etkileşimleri, kanallar,

çözümler ve sağlayıcılar ile enerji ekosistemine bütün yönleriyle katılan yeni, aktif, ilgili ve daha bağlı bütüncül tüketici tipidir.

Bütünleşik Akıllı Enerji Sistemleri (Integrated Smart Energy Systems, ISES):

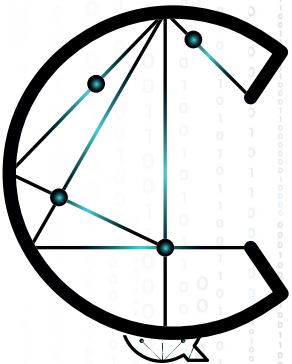
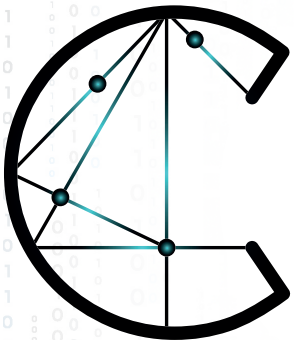
Enerji dönüşümünde elektrik, ısı ve e-mobilite sektörlerini birleştiren ve böylece yenilenebilir enerjinin verimli kullanımını sağlayan küresel karbonsuzlaşmanın amaçlandığı entegre sistemlerdir.

Bütünleşik Enerji Hizmetleri (Integrated Energy Services, IES):

Sürdürülebilir operasyonel süreçler kapsamında çoklu enerji tedarik hizmetleri sağlarken, enerji üretimi ve enerji kullanımı arasındaki uyumu optimize etmek için enerji tüketen sektörleri elektrik şebekesine bağlayan entegre hizmetler bütünüdür.

Büyük Veri (Big Data):

Hız, çeşitlilik, doğruluk, hacim, değer (Velocity, Variety, Veracity, Value, Volume/5V) özelliklerini içeren depolama alanları oldukça büyük, analiz ve analitik süreçleri karmaşık olan veri kümeleridir.

Casus Yazılım (Spyware):

Kullanıcılara ait bilgilerin ve işlemlerin, kullanıcının bilgisi olmadan elde edilmesinin ve kötü niyetle kullanılıp dağıtılmasını sağlayan zararlı yazılım türüdür.

Çevrimdışı Depolama (Offline Storage):

Bilgisayara veya ağa bağlı olmayan optik disk, harici sürücü gibi veri depolama ortamlarında gerçekleştirilen çevrimdışı saklama faaliyetleridir.

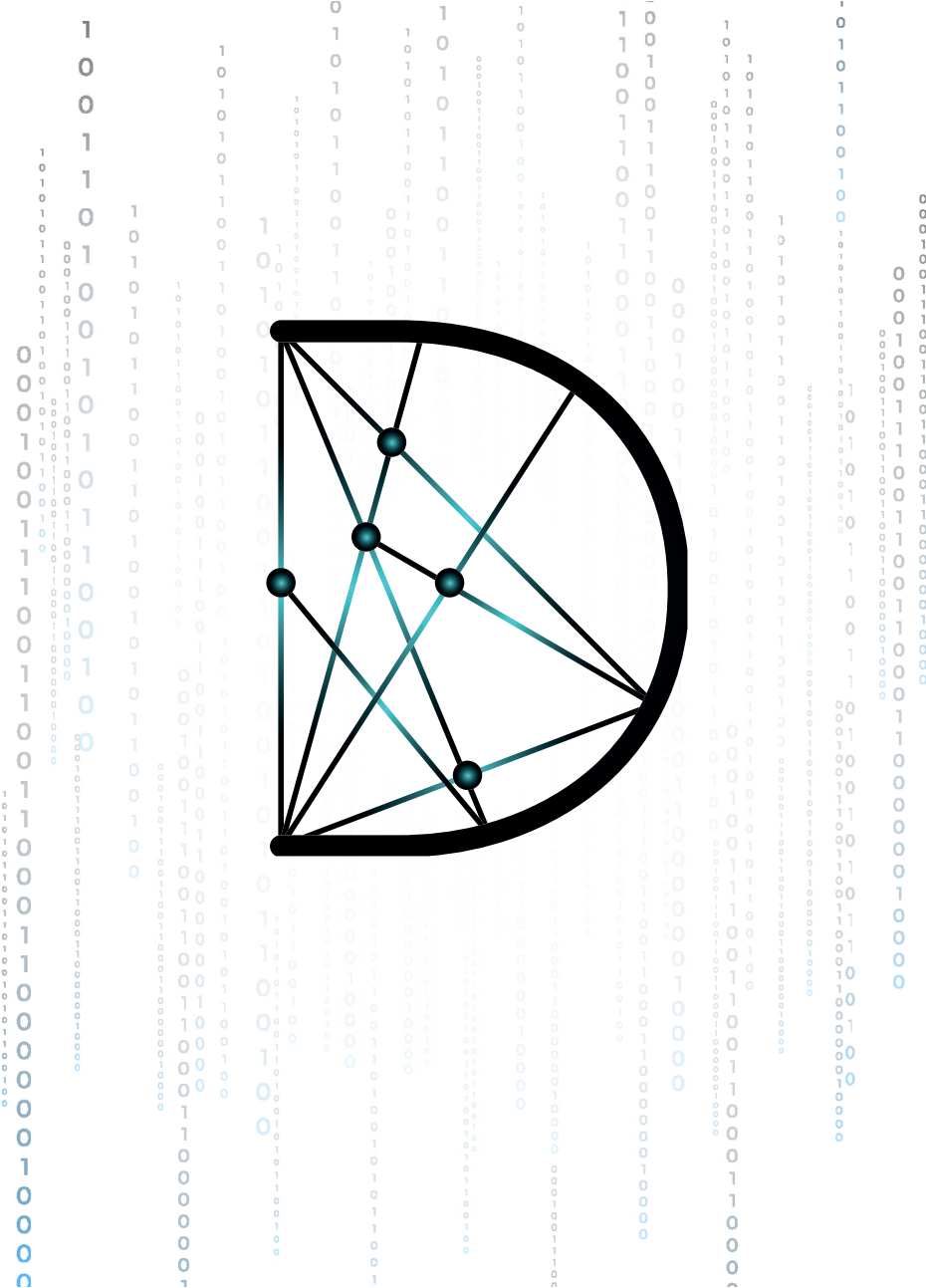
Çevrimiçi Depolama (Online Storage):

Sunucuların uzak bir ağda veri depolama için çevrimiçi seçenekleri kullandıkları, altyapısında depolanan verileri barındırmaktan, yönetmekten ve güvenliğini sağlamaktan sorumlu üçüncü taraf sağlayıcı tarafından korunan sanal bir veri saklama seçeneğidir.

Çoklu Bulut (Multi Cloud):

Performansı optimize etmek için esneklik kazandırmak, maliyeti kontrol etmek ve en iyi bulut teknolojilerinden yararlanmak için

iki ya da daha fazla sağlayıcıdan hizmet alınmasını sağlayan bulut servis modelidir.

Dağıtık Defter Teknolojisi (Distributed Ledger Technology, DLT):

Merkezi bir sunucu yerine birden fazla ağa dağıtılmış ve parçalara ayrılmış verilerin şifrelenmiş ve zaman boyutuyla damgalanmış bir şekilde saklandığı teknolojik altyapıdır.

Dağıtık Enerji Kaynakları (Distributed Energy Resources, DER):

Çatı tipi güneş fotovoltaik panelleri, batarya depolama, termal enerji depolama, elektrikli araçlar ve şarj cihazları, akıllı sayaçlar ve hane içi enerji yönetimi teknolojileri gibi şebekeye değer sağlamak için tek tek veya toplu olarak evlerde veya işyerlerinde bulunan yenilenebilir enerji birimlerine veya sistemlerine güç sağlamak için kullanılabilen, dağıtım düzeyinde şebekeye bağlı küçük ölçekli yerel üretim birimleridir.

Dağıtık Enerji Kaynakları Yönetim Sistemleri (Distributed Energy Resources Management Systems, DERMS):

Dağıtık enerji kaynaklarının

varlıklarını yönetmek, üretim noktasından tüketim noktasına kadar olan çeşitli hizmetleri sunmak ve arz talep dengesini sağlamak için kullanılan bir yazılım platformudur.

Dağıtık Enerji Sistemleri (Distributed Energy Systems, DES):

Verimlilik, arz güvenliği ve karbonsuzlaşma gibi enerjide ihtiyaç duyulan gereksinimlere ve kullanıcı uygulamalarına göre uyarlanabilir çeşitli üretim, depolama, izleme ve kontrol çözümlerini kapsayan, enerji arzının merkezi elektrik şebekelerine bağlı olmadığı sistemlerdir.

Dağıtık Hizmet Engelleme (Distributed Denial of Service, DDoS):

Çoklu sistemlerde hedef sistemin kaynakları ya da bant genişliği (bandwidth) üzerinden sistem altyapısının kapasite sınırlarının üstünde veriye maruz kalması amacıyla yetkisiz kişilerce düzenlenen, yetkili kullanıcıların sisteme girişinin engellendiği saldırılardır.

Dağıtık Kontrol Sistemleri (Distributed Control Systems, DCS):

Bir tesisin veya endüstriyel sürecin otomatik kontrolünü ve işletimini, insan makine ara yüzü, ortak veritabanı, alarm yönetimi vb. yeteneklerle, otomatize edilmiş tek bir paket içinde sunan platformdur.

Dağıtık Mutabakat (Distributed Consensus):

Bir ağdaki tüm katılımcıların, merkezi bir otoriteye ihtiyaç duymaksızın, işlemlerin geçerliliğine dair fikir birliğine varmalarıdır.

Dağıtık Sistem (Distributed System):

Ağda yer alan diğer kaynakların, verilerin ve işlemlerin dağıtık bir altyapıda eş zamanlı olarak işletilmesidir.

Dağıtık Üretim (Distributed Generation):

Enerji ihtiyacının karşılanması için tüketim noktalarında bulunan, küçük ölçekli ve coğrafi olarak dağınık konumlarda bulunan enerji üretim sistemleridir.

Dağıtım Kaynakları Planlaması (Distribution Resource Planning, DRP):

Şebekeyi modernize etmek için mevcut elektrik şebekesi varlıklarının ve dağıtık enerji kaynaklarının kullanımını optimize etmeye çalışan, dağıtım sistemi planlamasını, operasyonlarını ve yatırımını geliştirmek için tasarlanmış kapsamlı ve şeffaf kaynak planlama sürecidir.

Dağıtım Yönetim Sistemi (Distribution Management System, DMS):

Elektrik şebekelerinin enerji verimliliği kapsamında gerçek zamanlı olarak yönetildiği ve optimizasyon işlemlerinin proaktif bir yaklaşımla çözümlendiği entegre yazılım platformudur.

Değişim Yönetimi (Change Management, CM):

Bireylere, ekiplere, üretime, yazılıma ve organizasyonlara uygulanacak değişimlere ve bu değişimlerin takibine dair uygulanan yapısal yaklaşımdır.

Değişken Yenilenebilir Enerji (Variable Renewable Energy, VRE):

Barajlı hidroelektrik veya biyokütle gibi elektrik üretimleri kontrol edilebilir yenilenebilir enerji kaynaklarının aksine, rüzgâr enerjisi ve güneş enerjisi gibi zamana göre elektrik üretim miktarları değişkenlik gösterebilen, dalgalı ve belirsiz işleyişleri nedeniyle kontrol edilemeyen kesintili yenilenebilir enerji kaynaklarıdır.

Denetimli Öğrenme (Supervised Learning):

Etiketli veri kümesinde girdi ile çıktı arasındaki örüntüye en iyi uyacak olan algoritmayı bulup yeni girdi verilerinin hangi çıktıyı verebileceğinin en iyi şekilde tahminini yapan, regresyon ve sınıflandırma problemleriyle ilgilenen makine öğrenimi türüdür.

Denetimsiz Öğrenme (Unsupervised Learning):

Girdi ile eşlenen çıktının olmadığı, hedef değerlerin bilinmediği, bu nedenle sistemin veri girişinden kendi kendine öğrenmesi ve gizli kalıpları tespit etmesi sonucunda tahminlerde bulunan, kümeleme problemleriyle ilgilenen makine öğrenimi türüdür.

Derin Öğrenme (Deep Learning, DL):

Biyolojik beynin çalışma şeklini çok daha basitleştirerek modellemeyi amaçlayan, birden çok paralel işlem katmanına sahip karmaşık istatistiksel modellere ve algoritmalara dayanan, Yapay Zekâ'nın daha özel bir alt alanıdır.

Diferansiyel Mahremiyet (Differential Privacy):

Geleneksel yaklaşımların en önemli zafiyeti olan arka plan bilgisi saldırılarına karşı korunma, yüksek mahremiyet garantisi sunan, veritabanları üzerine yapılan istatistiksel analizlerde gürültü ekleme metodu uygulanarak girdi, model ve çıktı seviyesinde koruma sağlayan ve işlemlerin anonimliğinin korunmasını sağlamak için işlemi yapan kişilerle işlem arasındaki bağlantıyı belirsizleştiren veri mahremiyeti yöntemidir.

Dijital Dönüşüm (Digital Transformation):

Operasyonel ve teknolojik süreçlerin bütünleşmesiyle, fiziki kaynakların entegre veritabanları, uygulama sistemleri

ve haberleşme teknolojileri ile donatılarak, verimliliği yüksek, proaktif, esnek ve interaktif sistemler ya da süreçler inovasyonudur.

Dijital Dönüşüm İndeksi (Digital Transformation Index, DTI):

Endüstrinin ve toplumun dijital dönüşümünde etkili olan mevzuat, altyapı, aktivasyon, farkındalık ve beceri ile dönüşümün ekonomik ve toplumsal etki boyutlarını kapsayan farklı göstergeler, bileşenler ve boyutlarla ölçülen bileşik analiz ölçüsüdür.

Dijital Dönüşüm Olgunluk Değerlendirmesi (Digital Transformation Maturity Assessment, DTMA):

Şirketlerin dijital olgunluk seviyelerinin, bilgi teknolojileri ve operasyonel süreçler çerçevesinde dijital kültür, teknoloji altyapısı, müşteriler ve paydaşlar gibi unsurlarla analiz edilmesi sürecidir.

Dijital Dönüşüm Olgunluk İndeksi (Digital Transformation Maturity Index, DTMI):

Dijital iş yönetimi ve performansı

için kuruluşların amaçları doğrultusunda kaynakları harekete geçirme yetenekleri ve bu yetenekleri dönüşüme çevirebilecek işleyiş, öğrenme ve olgunluk düzeylerini temsil eden, dijital dönüşüm, değişim, dijital iş amaçları ve iyileştirme çerçevesinde planlama sağlayan bir yol haritası, olgunluk referans bilgi seti ve modelidir.

Dijital Dönüşüm Olgunluk Modeli (Digital Transformation Maturity Model, DTMM):

Kurumların hedefledikleri dijitalleşme kapsamında, teknolojik değişim ve dönüşümlere karşı müşteri, strateji, teknoloji, operasyonlar, kültür, insanlar ve organizasyon kriterleri dâhilinde cevap verebilme, uyum gösterebilme ve yeteneklerini ifade edebilme durumlarını değerlendirmek veya geliştirilmesi gereken noktaları belirlemeye yardımcı olmak için kullanılan bir yöntem ve çerçevedir.

Dijital Dönüşüm Olgunluk Seviyesi (Digital Transformation Maturity Level, DTML):

Kurumların hedefledikleri dijitalleşme kapsamında, teknolojik değişim ve dönüşümlere karşı müşteri, strateji, teknoloji, operasyonlar, kültür, insanlar ve organizasyon kriterleri dâhilinde cevap verebilme, uyum gösterme ve yeteneklerini ifade edebilme yeteneklerinin seviyelerle ölçümüdür.

Dijital Ekonomi ve Toplum İndeksi (Digital Economy and Society Index, DESI):

Arz ve talebi dengelemek ve tüketicilere uygun maliyetli tarifeler ve esneklik sunmak amacıyla dijital iş gücü, dijital işlemlerin bağlantılı olması, dijital teknolojilerin entegrasyonu ve dijital şebeke hizmetleri performansları çerçevesinde oluşturulan analiz ölçüsüdür.

Dijital Emtia (Digital Commodity):

Dijital ortamdaki bir varlığın değerini temsil eden ve ilgili ticaret platformunda alım satım işlemlerine konu olan kaynaktır.

Dijital Gölge (Digital Shadow/ Digital Footprint):

İnternette veya dijital cihazlarda kendini gösteren benzersiz izlenebilir dijital faaliyetler,

eylemler ve iletişimler kümesinde yer alan ayak izleri ya da profillerdir.

Dijital İkiz (Digital Twin):

Fiziksel bir ürünün, sürecin ya da hizmetin gerçek dünyadaki davranışının ve oluşturduğu sonuçların sanal modelidir.

Dijital İmza (Digital Signature):

Dijital ortamda gerçekleştirilen işlemlerde işlemi gerçekleştiren kişinin sahipliğini doğrulayan güvenli, eşsiz kod kümesidir.

Dijital İnovasyon (Digital Innovation):

İş süreçlerini, işgücü performansını ve verimliliğini iyileştirmek, müşteri deneyimini geliştirmek, yeni ürünleri ya da iş modellerini sunmak için dijital teknoloji ve uygulamaların kullanılmasıdır.

Dijital İş Parçacığı (Digital Thread):

Modern tasarımı, üretimi ve ürün destek süreçlerini entegre eden ve çalıştıran, bir varlığın verilerinin yaşam döngüsü boyunca entegre bir görünümünü sağlayan, daha sonra optimize edilmiş üretim süreci, planlama ve test etme işlemlerinde kullanılan makinelerin

“dijital ikizlerini” geliştirmek için kullanılan dijital iletişim ağı, bilgi akışıdır.

Dijital Kimlik (Digital Identity):

Dijital kimlik, teknolojik sistemler üzerinde kişi, kuruluş, uygulama veya cihaz bilgilerinin veritabanında benzersiz (unique) tanımlayıcısı, çevrimiçi temsilidir.

Dijital Model (Digital Model):

Bir ürünün veya başka bir nesnenin bilgisayarlı veri modeli, simülasyonu ya da sanal üç boyutlu/3D temsilidir.

Dijital Para (Digital Currency):

Gerçek para biriminin temsili dışında, bir hesap birimi, bir değer deposu ve bir değişim aracı olarak işlev gören dijital bir değer temsilidir.

Dijital Üretim (Digital Manufacturing):

İmalat ürünlerinin, süreçlerin, tedarik zincirlerinin ve diğer hizmetlerin geliştirilmesi, birden fazla kaynaktan ya da formatla sağlanan dijital bilgilerin simülasyonu, 3D temsili için uygulanması süreçlerinde bilgisayar tabanlı üretim servislerinin ve sistemlerinin kullanılmasıdır.

Dijital Varlık (Digital Asset):

Dijital biçimde kullanım hakkı olan ve veritabanı kaydıyla dijital kimlik atanmış varlıklardır.

Dijital Veri (Digital Data):

Bir analog sinyalden verinin saklanma veya aktarılma şeklinin değiştirilmesiyle elde edilen sayısallaştırılmış sinyaldir.

Dijital Yıkım (Digital Disruption):

Dijital teknolojilerin ve iş modellerinin mevcut mal ve hizmetlerdeki değer teklifini etkilemesi yeni hizmetlerin, ürünlerin, yöntemlerin ve modellerin eskinin yerini almasıdır.

Dijital Yoğunluk İndeksi (Digital Density Index, DDI):

Dijitalleşme ile daha fazla üretkenlik arasındaki bağlantıyı açıklayan ve bunun rekabetçilik ve ekonomik büyüme üzerindeki etkisini ölçen indekstir.

Dijitalleşme/Dijitalizasyon (Digitalization):

Toplumun, endüstrilerin ve ekonominin ‘Dijital Dönüşüm’ ü için kullanılan, teknolojik gelişmeler doğrutusunda, mevcut iş modellerini teknolojik iş modelleriyle değiştirme, yeni

düşünme biçimleri oluşturma, bu doğrultuda organizasyonel değer yaratma süreçleridir.

Dinamik Düzenleme (Dynamic Regulation):

Mevcut düzenlemenin zaman içinde gelişmesini sağlamak amacıyla, enerji sektörü faaliyetlerine, aktörlerine odaklanan ve yeniliklere adapte olmayı amaçlayan, test yoluyla düzenleyici kararlar vermeyi içeren düzenleme yaklaşımıdır.

Dinamik Veri (Dynamic Data):

Kaydedildikten sonra değiştirilebilen, hareketli ve çok yönlü, bellek kullanımında boyut olarak büyüme veya küçülme esnekliğine sahip, sürekli değişen ve güncellenen bellekteki gerçek zamanlı bir yapı veya veri koleksiyonudur.

Doğrulama Veri Kümesi (Validation Data Set):

Makine öğrenimi eğitim veri seti sürecinden sonra elde edilen ve uygun olduğu varsayılan modelin performansını değerlendirmek, modeller arasında kıyaslama yapmak, modellerde kullanılan hiperparametreler için uygun parametreleri ayarlamak,

modelin verimliliğini göstermek ve sağlamak için oluşturulan veri kümesidir.

Doğrulanabilir Kimlik Bilgisi (Verifiable Credential, VC):

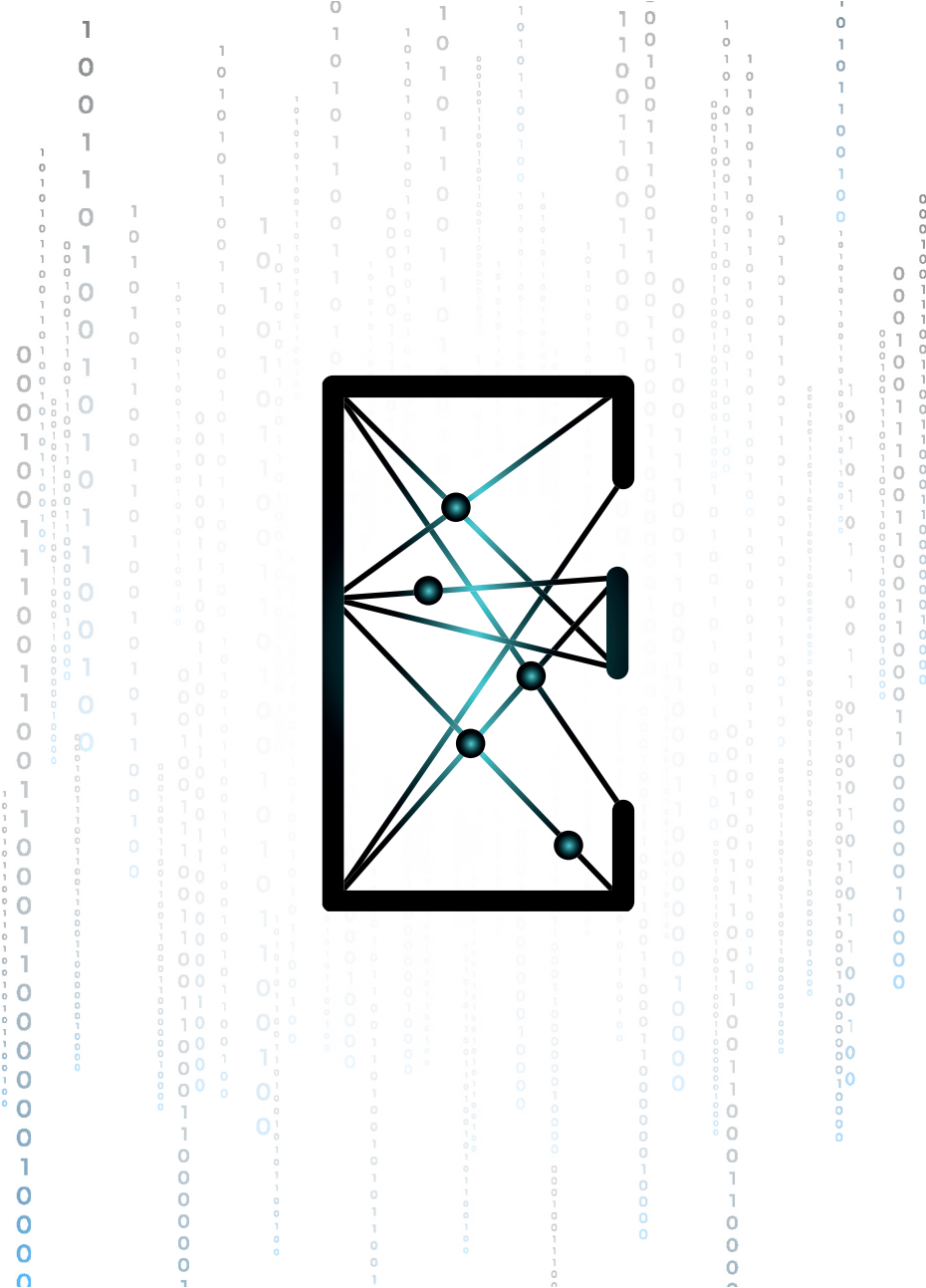
Fiziksel kimlik bilgilerinde bulunan bilgilerin yanı sıra dijital varlıkları temsil eden dijital kimlik bilgilerinin kim tarafından yayımladığını kriptografik olarak kanıtlayan, incelenebilir, güvenli, saldırıya dayanıklı ve kolayca doğrulanıp paylaşılabilen meta veriler bütünüdür.

Düğüm (Node):

Aynı yerde bir araya gelen birkaç bilgisayarın ya da cihazın ağ üzerinde kesişme noktası veya birleşim noktasıdır.

Düzenleyici Sanal Alan (Regulatory Sandbox):

Yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi aşamasında, düzenleyici kurumlar tarafından denetlenen yeni iş modelleri ve projeler için test sahaları niteliğinde kamu-özel sektör iş birliği ile yönetilen, mevzuata ilişkin belirli bir süre çeşitli imtiyaz ve muafiyetler sağlanan bir inovasyon ortamıdır.

Eğitim Veri Kumesi (Training Data Set):

Makine öğrenimi algoritmalarının eğitilmesi, verileri tanınması ve tahminlerini bu veriler üzerinden yapması için modelin her bir döngüde verilerle eğitilmesini amaçlayan veri kümesidir.

Elektrifikasyon (Electrification):

Fosil yakıtları kullanan sistemlerin elektrikle çalışır teknolojilere dönüştürülmesidir.

Elektrik Depolama Tesisi (Electricity Storage Plant):

Elektrik enerjisini başka bir enerji türüne çevirerek depolayabilen ve depolanan enerjiyi kullanılmak üzere tekrar elektrik enerjisine çevirerek sisteme verebilen tesistir.

Elektrikli Araç (Electric Vehicle):

Hareket etmesinde tek başına veya destekleyici olarak elektrikli motor kullanılan ve elektrik enerjisiyle haricen şarj edilebilen motorlu karayolu taşıtıdır.

Elektrikli Araç Besleme Donanımı (Electric Vehicle Supply Equipment, EVSE):

Elektrikli araca elektrik sağlayan,

şarj kabloları, özel ya da halka açık şarj üniteleri, bağlantı fişleri, araç konektörleri vb. donanımı içeren ekipmandır.

Elektromobilite / e-mobilite (Electromobility / e-mobility):

Elektrik enerjisi ile çalışan, bataryalı, hibrit ve yakıt hücreli araç teknolojileri ile araç içi bilgi ve iletişim teknolojilerini ve bağlantılı altyapıları kullanan kavramlar ve sistemler bütünüdür.

Elektronik Haberleşme (Electronic Communication, EC):

Elektriksel işaretlere dönüştürülebilien her türlü işaret, sembol, ses, görüntü ve verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesi, gönderilmesi ve alınmasıdır.

Elektronik İmza (Electronic Signature):

Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veridir.

Elektronik Sertifika (Electronic Certificate):

İmza sahibinin imza doğrulama verisini ve kimlik bilgilerini birbirine bağlayan elektronik kayıttır.

Elektronik Toplu Kayıt (Electronic Batch Record, EBR):

Önceden elle girilen veriyle tanımlı veri kaynaklarından kurtarılan verilerin, otomatik olarak girilmesiyle verilerin ortak bir belgede toplanması yöntemidir.

Elektronik Veri (Electronic Data):

Elektronik, optik veya benzeri yollarla üretilen, taşınan veya saklanan kayıtlardır.

Elektronik Veri Aktarımı (Electronic Data Exchange, EDE):

Yapılandırılmış verinin, anlaşmaya varılmış bir protokol aracılığıyla, bir veritabanı sisteminden diğerine insan müdahalesi olmaksızın aktarımıdır.

Emisyon Tahsisatı (Emission Allocation):

Bir emisyon ticaret sistemine katılan şirketlere serbestçe ya da açık artırma yoluyla satılan

emisyon tahsisatlarının dağıtımı sürecidir.

Emisyon Ticaret Sistemi (Emission Trading System, ETS):

İklim değişikliğiyle mücadele politikası çerçevesinde sera gazı emisyonlarını maliyet etkin bir şekilde azaltmak, emisyonlar için bir üst sınır belirleyip izin belgesine dayandırmak, piyasa istikrarı, emisyon tahsisat fiyatı ve maliyetler arasında denge sağlamak amacıyla oluşturulan piyasa mekanizmasıdır.

Emisyon Üst Sınırı (Emission Cap):

İklim değişikliğiyle mücadele politikası çerçevesinde bir ülkenin belirlediği hedefler doğrultusunda, emisyon üst sınırını kademeli olarak düşürerek toplam emisyon hacminin azaltılması süreçlerinde sabit hacimde sera gazı emisyonu üretme sınırının ölçüsüdür.

En İyi Uygulamalar (Best Practices):

Tekrar eden prosedürler yoluyla zaman içinde çok sayıda insana kendini kanıtlamış, bir görevi en az çabayla en verimli ve en

iyi sonuçlarla en etkili biçimde tamamlayan deneyimlerdir.

Endüstri 1.0 (Industry 1.0):

18. yüzyılda su ve buhar gücü ile mekanik ekipman üretiminin yaygınlaştığı birinci sanayi devrimi dönemidir.

Endüstri 2.0 (Industry 2.0):

19. yüzyılda elektrik enerjisi ve iş bölümüne dayalı seri üretim sisteminin devreye girdiği ikinci sanayi devrimi dönemidir.

Endüstri 3.0 (Industry 3.0):

20. yüzyılın başlarında mikroişlemcinin ortaya çıkışı ve yaygınlaşması ile birlikte elektronik ve bilgisayarın öne çıktığı, üretimin otomatize edildiği ve dijitalleşmenin yaygınlaştığı üçüncü sanayi devrimi dönemidir.

Endüstri 4.0 (Industry 4.0):

2011 yılında üretimde verimliliği ve rekabeti geliştirme hedefiyle Almanya'da ortaya çıkan, nesnelerin interneti, hizmetlerin interneti ve siber-fiziksel sistemlerin öne çıktığı dördüncü sanayi devrimi dönemidir.

Endüstri 5.0 (Industry 5.0):

Toplum 5.0 ya da "süper akıllı toplum" olarak da adlandırılan, dijitalleşme ve yapay zekânın toplumsal yaşamdaki etkilerinin her yönüyle değerlendirildiği, toplum odaklı insansız teknolojilerin geliştirildiği, insanların makine ve robotlarla ilişkisinin en verimli biçimde sağlandığı, büyüme ve kalkınmayı amaçlayan bir toplum modelini temsil eden beşinci sanayi devrimi dönemidir.

Endüstriyel Haberleşme

Protokolleri (Fieldbus):

Karmaşık otomatik endüstriyel sistemlerde gerçek zamanlı dağıtık kontrol sistemleri için kullanılan, endüstriyel ekipmanı hem denetleyicilerle hem de eş düzeydeki cihazlarla bağlamaya yarayan, akıllı sensörler, aktüatörler, dönüştürücüler gibi akıllı saha cihazları arasında dijital, iki yönlü çok kutuplu bir iletişim bağlantısı sağlayan güvenli ve hızlı haberleşme ağıdır.

Endüstriyel Kontrol Sistemleri (Industrial Control Systems, ICS):

Enerjinin üretilmesi, enerji sağlayan ham petrol, taş kömürü ve benzeri hammaddelerin işlenip tüketime hazır hale getirilmesi, enerjinin iletim veya dağıtım katmanları aracılığı ile aktarılması gibi süreçlerin bir veya birden fazla merkezden izlenmesini, bazen de yönetilmesini sağlayan, kendisi ve/veya bileşenleri bilinen işletim sistemleri üzerinde koşan ya da bilinen zafiyetleri bulunan özel işletim sistemine sahip yönetim ve kontrol sistemleridir.

Endüstriyel Nesnelerin İnterneti (Industrial Internet of Things, IIoT):

Büyük veri analitiğine ve makine öğrenimine odaklanan, endüstriyel kontrol sistemlerinin ağlarında daha iyi verimlilik, izleme ve güvenilirlik sağlanması amacıyla, bilgi teknolojilerinin ve operasyonel teknolojilerin yönetildiği sistemlere entegre edilen, birbirine bağlı sensörler ve diğer dijital veri toplama ve süreç izleme cihazlarıdır.

Enerji 4.0 (Energy 4.0):

Nesnelerin interneti olarak da ifade edilen Sanayi 4.0'ın gelişimiyle ortaya çıkan, yenilenebilir enerji kaynaklarıyla gelişen dağıtık enerji sistemlerinin entegrasyonu, elektrifikasyon, teknolojik yenilikler, enerji depolama, yeşil enerji çözümleri gibi yeni enerji iş modellerinin ve varlık türlerinin birlikte çalışabilirliğini, esnekliğini, güvenliğini ve verimliliğini amaçlayan dijital enerji devrimidir/dönüşümüdür.

Enerji Depolama (Energy Storage):

Bir cihaz veya depolama ekipmanı içerisinde enerjinin kimyasal, elektriksel, fiziksel veya ısı gibi farklı formlarda saklanmasıdır.

Enerji Depolama Sistemi (Energy Storage System, ESS):

İhtiyaç duyulduğunda elektrik enerjisi sağlamak amacıyla enerji depolamak için bir araya getirilen, elektrik enerjisinin etkin bir şekilde kullanılmasına ve yönetilmesine yardımcı olan, ayrıca istikrarlı elektrik tedarik sağlanmasına

katkı sunan cihaz veya cihazlar grubudur.

Enerji Devrimi (Energy Revolution):

Yeni iş modelleri ve iklim politikaları çerçevesinde, enerji verimliliği zorunlulukları, enerji sübvansiyonları, teknolojik yenilik, araştırma ve geliştirme desteği gibi kural ve politikaların birleştiği yeni sistemsel dönüşümdür.

Enerji Dönüşümü (Energy Transition):

Enerji dönüşümü, iklim politikaları ve Net Sıfır hedefleri doğrultusunda küresel enerji sektörünün petrol, doğal gaz ve kömür dâhil olmak üzere fosil bazlı enerji üretim ve tüketim sistemlerinden rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına, elektrifikasyona ve teknolojik çözümlere dönüşümünü ifade eden, ekonomik kalkınma ve büyüme, çevresel sürdürülebilirlik ve enerji güvenliği çerçevesinde uygun fiyatlı enerji erişimi, arzı ve tüketimi ile ilgili köklü bir sistemsel değişimdir.

Enerji Güvenliği (Energy Security):

Enerji kaynağının üreticiden, güvenli kanallar üzerinden kesintisiz, yeterli ve uygun fiyatlı olarak sürdürülebilir bir şekilde tüketiciye transferi süreci ve ulusal güvenlik göz önünde tutularak enerji tüketimi için doğal kaynakların erişilebilirliği arasındaki ilişki ve dengedir.

Enerji Nitelik Sertifikaları (Energy Attribute Certificates, EAC):

Şirketlerin kendi elektrik tüketimleri için yenilenebilir enerji üretiminin çevresel faydasını talep edebildikleri, yenilenebilir enerjinin üretimini, ticaretini/dağıtımını ve tüketimini elektronik olarak belgeleyip, takip edebildikleri üretilen elektrik hakkında bilgi iletmek amacıyla oluşturulan sözleşmeye dayalı onaylı belgeler ya da araçlardır.

Enerji Sistemi Optimizasyonu (Energy System Optimization):

Enerjide arz talep dengesi ile piyasada istikrarı sağlamayı amaçlayan optimizasyon ve

tahmin modelleri kapsamında karar verme tabanlı, matematiksel, sezgisel ve bulanık modellerden oluşan en iyileme sürecidir.

Enerji Ticareti (Energy Trading):

Enerji üretiminden elde edilen geliri optimize etmek için üretim, talep ve fiyat tahminlerinin kullanıldığı, alım ya da satım işlemlerinin ticari varlık sahibi şirketler tarafından gerçekleştirildiği süreçler bütünüdür.

Enerji Ticareti Borsası (Energy Trading Exchange):

Elektrik, doğal gaz, petrol gibi enerji kaynaklarının arz ve talebe göre alım ve satım fiyatlarının belirlendiği platformdur.

Enerji Verimliliği (Energy Efficiency):

Binalarda yaşam standardı ve hizmet kalitesinin, endüstriyel işletmelerde ise üretim kalitesi ve miktarının düşüşüne yol açmadan enerji tüketiminin azaltılmasıdır.

Enerji Yönetimi Sistemleri (Energy Management Systems / ISO 50001):

Organizasyonların enerji verimliliğini yükseltmek için gerekli olan, süreç ve sistemleri oluşturmaları, bu süreç ve sistemlerin uygulanmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamaları için oluşturulmuş yaklaşım ve standartlar bütünüdür.

Esnek Üretim Sistemi (Flexible Manufacturing System):

İsteğe özel üretim gerekliliklerine, tedarik ve taleplerdeki değişikliklere hızlıca tepki verebilen üretim sistemidir.

Eşler Arası (Peer to Peer, P2P):

Kullanıcıların merkezi bir kontrole ihtiyaç duymadan, doğrudan birbirleri arasında gerçekleştirdiği merkeziyetsiz veri paylaşım şeklidir.

Eşler Arası Enerji Ticareti (Peer to Peer/P2P Energy Trading):

Tüketicilere kimden elektrik satın alacaklarına ve kime elektrik satacaklarına karar verme ve fazla enerjilerini birbirleri arasında

paylaşma seçeneklerini sunan, tüketicilerin ve üreticilerin bir aracıya veya merkezi bir otoriteye ihtiyaç duymadan doğrudan elektrik ticareti yapmak amacıyla bir araya geldikleri çevrimiçi pazar, bütünlük bir platforma dayalı iş modelidir.

Ether:

Bitcoin'den sonra en büyük piyasa değerine sahip, Ethereum blokzincirin kurumsal kripto para birimidir.

Ethereum:

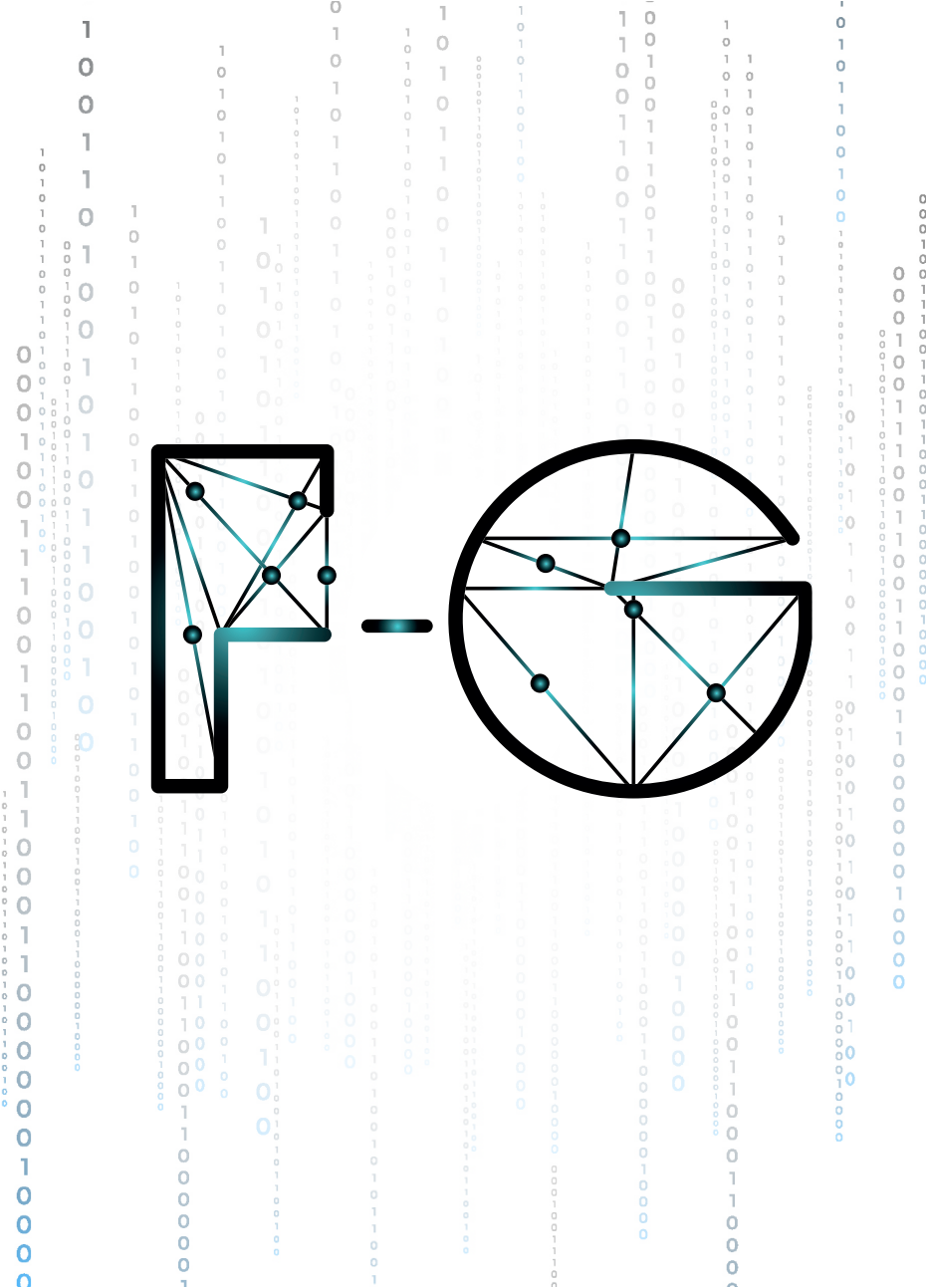
Dijital paraya, küresel ödemelere ve uygulamalara ev sahipliği yapan, Ethereum jeton standardı ile akıllı sözleşmeleri hayata geçiren ve finans dışındaki sektörleri de kapsayan, birçok kripto para biriminin altyapısını oluşturan merkeziyetsiz ve açık kaynak kodlu bir blokzincirdir.

Etiketli Veri Kümesi (Labeled Data Set):

Tüm girdi değerleri için bilinen çıktı değerlerine sahip olan, girdilerin etiketlendiği veri kümesidir.

Etiketsiz Veri Kümesi (Unlabeled Data Set):

Tüm girdi değerleri için bilinmeyen çıktı değerlerine sahip olan, girdilerin etiketlenmediği veri kümesidir.

Fayda Jetonları/Tokenleri/ Belirteçleri (Utility Tokens):

Proje özelinde ürün ve hizmet alımı için kullanılmak üzere tasarlanmış, sahiplerine sektör hizmetleri çerçevesinde bir dizi dijital avantaj sunan jetonlardır.

Federe Öğrenme (Federated Learning):

Birden fazla birbirinden bağımsız cihazdan gelen verilerin anonimleştirilmiş bir şekilde tutulduğu sunucu ya da sunucular üzerinde algoritma eğiten, öğrenme modellerinin gizliliğinin korunması ve makine öğrenmesi modelinin çıktılarının her bir cihazın kullanıcısı için kişiselleştirildiği makine öğrenimi tekniğidir.

Felaket Kurtarma Merkezi (Disaster Recovery Center, DRC):

İşletmelerde olağanüstü durumlarda yetkili kişilerle veri merkezlerini, sunucu ekipmanlarını vb. kritik altyapıyı koruyabilen, kurtarma operasyonlarını oluşturabilen, izleyebilen veya değerlendirebilen birimdir.

Fidyeye Yazılım (Ransomware):

Siber suçluların verileri ya da cihazları genellikle şifreleme yoluyla kilitlediği, zararın giderilmesi için fidye talep ettiği kötü amaçlı yazılım türüdür.

Geçmiş Kayıt Kanıtı (Proof of History, PoH):

Blokzincirde bir olayın belirli bir zamanda meydana geldiğini kanıtlayan, geçmiş bir kayıt oluşturmak için kullanılan, iki olay arasındaki zamanın geçişini kronolojik ve kriptografik olarak doğrulamak için kriptografik olarak güvenli bir fonksiyon kullanan mutabakat mekanizması algoritmasıdır.

Genel/İzinsiz/Halka Açık Blokzincir (Permissionless/ Public Blockchain):

Herkesin ağın bir parçası olmasına ve bakımına katkıda bulunmasına izin veren, halka açık, merkeziyetsiz, daha az şeffaflık ve kontrol gerektiren, katılım sağlayan herkesin işlemleri doğrulayabildiği ve blok üretebildiği izinsiz blokzincir teknolojisidir.

Genel Bulut (Public Cloud):

Donanım ve depolama da dâhil olmak üzere bulut bilişim kaynaklarının, üçüncü taraf bulut hizmet sağlayıcısına ait olduğu ve yönetildiği; hizmetlerin kullanıcılar arasında otomatik olarak internet üzerinden paylaşıldığı yaygın bulut dağıtım modelidir.

Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation, GDPR):

Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) içinde faaliyet gösteren ve AB/AEA içindeki bireylerin kişisel verilerini işleyen kuruluşlar tarafından kişisel verilerin toplanması, işlenmesi, saklanması ve paylaşılmasına ilişkin kuralları kapsayan, AB/AEA genelinde veri koruma yasalarını uyumlu hale getirmek ve kişisel verilerin kullanımında daha fazla şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlayarak bireyler için veri korumasını güçlendirmek üzere tasarlanmış bir düzenlemedir.

Gerçek Zamanlı Sistem (Real Time System):

Belirli bir sistemi süreçler ya

da olaylar gerçekleşirken/gerçekleştiği anda risk önleme, bakım gibi amaçlarla kontrol etme ve izleme süreçlerini içeren sistemdir.

Gerçek Zamanlı Veri (Real Time Data):

Gerçek zamanlı sistemler üzerinde, bir süreç veya olay gerçekleşirken/gerçekleştiği anda toplanan ya da gözlemlenen veridir.

Gömülü Enerji Sistemleri (Embedded Energy Systems):

Enerji tüketiminin azaltılması ve enerji verimliliği için tasarlanmış bilgisayar donanımının ve yazılımının bir kombinasyonudur.

Görüntü Tanıma (Image Recognition):

Matematiksel bir bilgisayar modelinin, derin öğrenme gibi bir yapay zekâ tekniğiyle, karşısına çıkan yeni görselleri tanıma, keşfetme ve eşleştirme sürecidir.

Gösterge Paneli (Dashboard):

İlgili veritabanı üzerinde yapılan analizlerle, operasyonel teknolojilere ve bilgi teknolojilerine ait süreç bilgilerini, anahtar

performans göstergelerini «gösterge tablosu», «ilerleme raporu» veya «rapor» şeklinde sunan veri görselleştirme panolarıdır.

Gri Hidrojen (Grey Hydrogen):

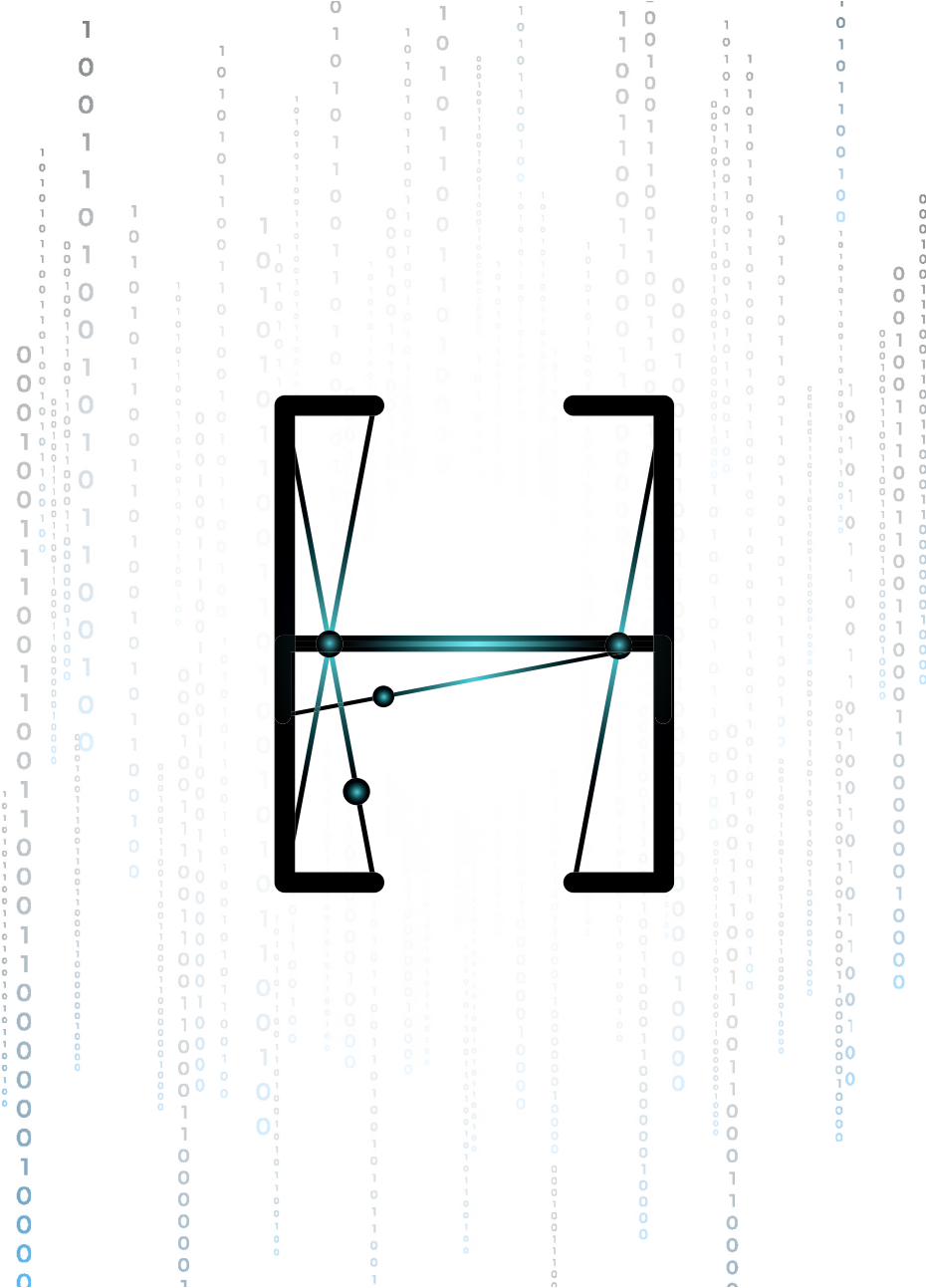
Fosil yakıtlardan, metandan buhar metan reformlama veya kömür gazlaştırma kullanılarak üretilen karbon yoğunluğu yüksek hidrojen türüdür.

Güvenlik Anahtarı (Security Key):

Dijital cihazlara, çevrimiçi sistemlere ve uygulamalara erişimi güçlü kimlik doğrulamasıyla sağlayan güvenlik metodlarıdır.

Güvenlik Duvarı (Firewall):

Yerel ağ ile dış ağ arasında yer alan, adres saklama ve adres yönlendirme işlemlerinin de gerçekleştirildiği güvenlik kontrol yazılımları ve cihazlarıdır.

Halka Açık Şarj İstasyonu (Public Charging Station):

Tüm kullanıcıların fiziki erişimine açık şarj istasyonudur.

Harcanan Zamanın Kanıtı (Proof of Elapsed Time, PoET):

Blokzincir ağlarında bir sonraki bloğu kimin oluşturduğunun çalışma kanıtıyla belirlemesini sağlayan, her düğüme eşit şans tanıyan, mevcut fikir birliği protokollerinin karşılaştığı performans sorunlarını çözmek için tasarlanmış mutabakat mekanizması algoritmasıdır.

Hibrit Blokzincir (Hybrid Blockchain):

Hibrit blokzincir hem genel hem de özel blokzincir çözümlerinin ve bileşenlerinin ideal kısmını kullanan, erişim sağlamaya çalışan kişilere özel bir ağ üzerinden erişim imkânı sunan blokzincir teknolojisi türüdür.

Hibrit Bulut (Hybrid Cloud):

İki ya da daha fazla farklı tipteki bulut yapısının bir araya geldiği melez yapı içerisindeki eşsiz varlıkları barındırmanın yanı sıra veri ve uygulama taşınabilirliği sağlayan standartlaştırılmış ya

da kişiye özel teknolojileri içeren bulut dağıtım modelidir.

Hibrit Enerji Sistemleri (Hybrid Energy Systems):

Tek bir bağlantı noktasını paylaşan, iki veya daha fazla enerji kaynağı kullanarak enerji üretimi sağlayan ve/veya depolama sistemi ve/veya tüketim teknolojilerini birleştiren yapıdır.

Hisse Kanıtı (Proof of Stake, PoS):

Blokzincir ağ katılımcıları arasındaki güven sorununu çözmek için tasarlanmış, katılımcıların kripto para birimi işlemlerini doğrulamak, veritabanını güvenli tutmak, yeni işlem bloklarını kontrol etmek ve blokzincire ekleme hakkı elde etmek, işlemleri başarıyla onaylama fırsatı için kripto para birimini teminat olarak ayrı bir blokzincir ile birleştirmelerini sağlamak amacıyla kullanılan, bir tür mutabakat mekanizmasıdır.

Hisse Kanıtı Otoritesi (Proof of Stake Authority, PoSA):

Ağ güvenliğinde daha kısa blok süreleri ve daha düşük maliyetler sunan, Hisse Kanıtı

ve Otorite Kanıtı mutabakat mekanizmalarının birleşmesiyle oluşan hibrit mutabakat mekanizmasıdır.

Hizmet Engelleme/Servis Dışı Bırakma (Denial of Service Attack, DoS):

Ağ, protokol, uygulama hizmet servislerini devre dışı bırakmaya veya olası bir sızmayı gizlemek için servisleri meşgul etmeye yönelik tek bilgisayar ve tek internet bağlantısı üzerinden gerçekleştirilen saldırılardır.

Hizmet Olarak Altyapı (Infrastructure as a Service, IaaS):

Temel bilgi işlem, depolama ve ağ kaynakları sunan bulut bilişim hizmetlerinin genel bulutta, özel bulutta veya hibrit bulutta barındırıldığı bulut bilişim hizmet modelidir.

Hizmet Olarak Enerji (Energy as a Service, EaaS):

Müşterilerin herhangi bir ön sermaye yatırımı yapmak zorunda kalmadan bir enerji hizmeti için ödeme yaptığı, genellikle bir hizmet şirketine ait elektrikli

cihazlar için abonelik veya istenen enerji hizmeti kapsamında enerji kullanımının yönetimini sağlayan iş modelidir.

Hizmet Olarak Herhangi Bir Şey (Anything as a Service, XaaS):

Bilgi teknolojilerine ait hizmetlerin bulut bilişim şeklinde yürütüldüğü ve bu hizmetlerin hizmet sağlayıcıya devredildiği, esnek ve uzaktan erişimin mümkün olduğu paket bir bulut bilişim hizmet modelidir.

Hizmet Olarak Platform (Platform as a Service, PaaS):

Üçüncü taraf hizmet sağlayıcının uygulamalar için donanımı ve yazılımı kendi altyapısında barındırıp, internet üzerinden bu uygulamaları ilgili altyapıyla birlikte sunduğu bir bulut bilişim hizmet modelidir.

Hizmet Olarak Veritabanı (Database As a Service, DBaaS):

Bulut hizmet sağlayıcıların kullanıcılara, fiziksel bir donanım kurmadan, bir program yüklemeyen ya da iyi bir performans için herhangi bir konfigürasyon yapmadan

veritabanına erişebilme imkânı sağladığı, uygulama sahibinin veritabanı yönetim ya da bakım işlemlerinden sorumlu olmadığı bulut bilişim hizmet modelidir.

Hizmet Olarak Yazılım (Software as a Service, SaaS):

Hizmet sağlayıcı tarafından bulut bilişim altyapısı üzerinden bulut tabanlı, genel kullanıma uygun yazılım hizmetlerini sağlayan bulut bilişim hizmet modelidir.

Hizmet Sağlayıcı (Service Provider):

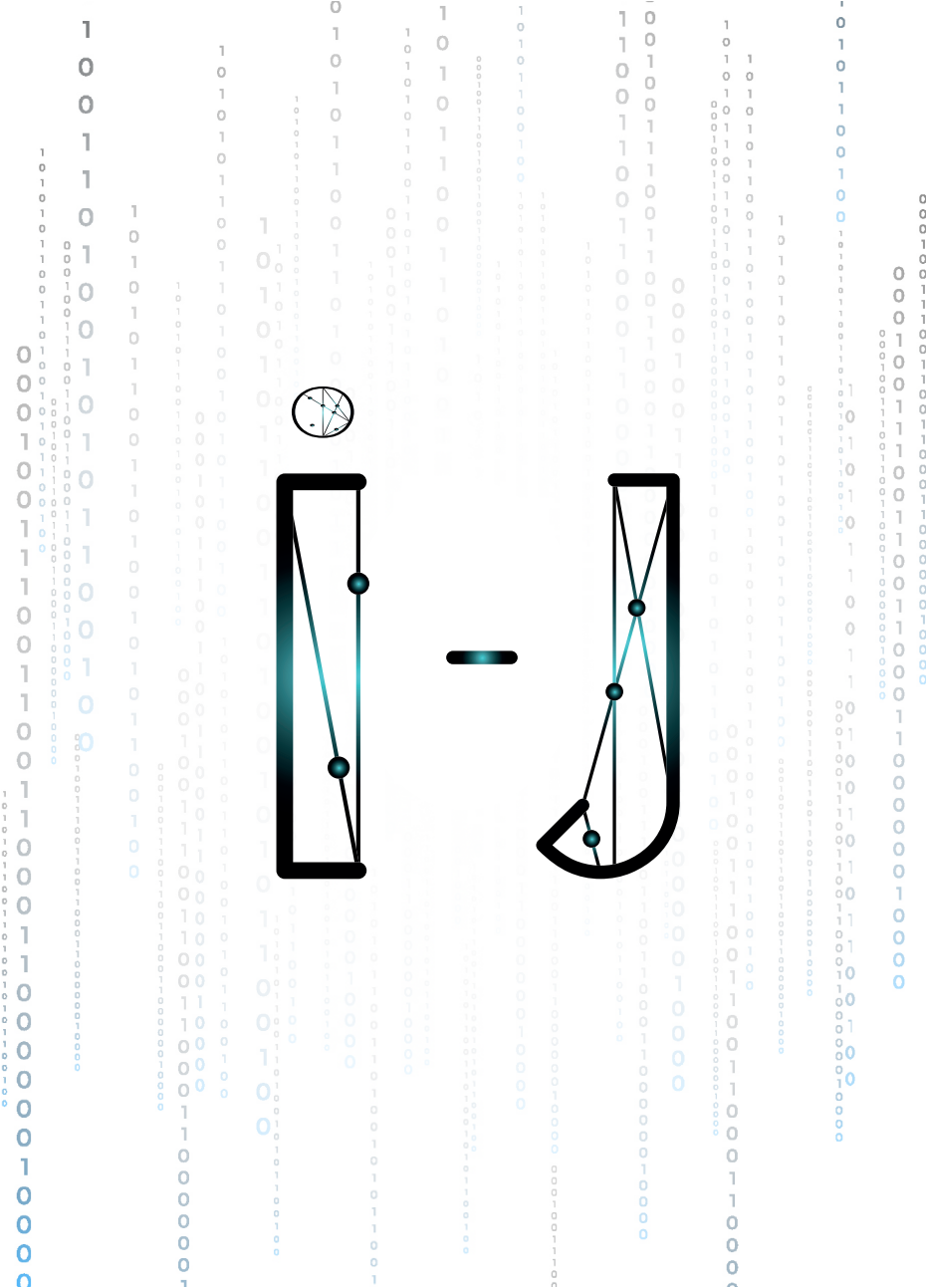
Üçüncü taraf ya da dış kaynaklı bir tedarikçi olarak, hizmetin sağlandığı kuruluşa ait operasyonel hizmetleri ve bilişim hizmetlerini, kuruluşun bir alt birimi olarak sağlayan ve yöneten oluşumdur.

Hizmetlerin Koordinasyonu (Orchestration of Services):

Operasyonel süreçlerde ya da bilgi teknolojileri sistem yönetiminde teknolojiyi ve faaliyetleri en etkili, esnek ve koordineli bir şekilde birleştirmeyi, olay müdahalesini etkin ve verimli bir şekilde sağlamayı amaçlayan yöntemdir.

Homomorfik Şifreleme (Homomorphic Encryption):

Gizli anahtara erişim olmaksızın şifrelenmiş veriler üzerinde matematiksel işlemlerin gerçekleştirilmesine izin vermek için ek bir değerlendirme yeteneğine sahip, verileri kimseye ifşa etmeden, şifrelenmiş verileri analiz etmeyi veya değiştirmeyi mümkün kılan şifreleme algoritması türüdür.

İhlal ve Saldırı Simülasyonu (Breach and Attack Simulation, BAS):

İşletmelerin olay müdahale planlarını hazırlamasına ve güvenlik sistemlerindeki olası güvenlik açıklarını keşfetmesine yardımcı olmak amacıyla, gerçek dünyadaki güvenlik tehditlerini taklit ederek kullanılan benzetim yönetim sistemidir.

İkili Anlaşma (Bilateral Agreement):

Gerçek ve tüzel kişiler arasında özel hukuk hükümlerine tabi olarak, elektrik enerjisi ve/veya kapasitenin alınıp satılmasına dair yapılan ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu onayına tabi olmayan ticari anlaşmalardır.

İnsan-Makine Arayüzü (Human-Machine Interface, HMI):

Kullanıcıyı bir makineye veya sisteme ulaştıran ve etkileşime girmesine izin veren uygulama ve kontrol ekranıdır.

İnternet Hizmeti Tanımlama Dili (Web Service Description Language, WSDL):

İnternet hizmetlerini ve bu hizmetlere nasıl erişileceğini

açıklayan, genişletilebilir işaretleme dili olan XML tabanlı bir dildir.

İnternet Protokolü (Internet Protocol, IP):

Ağlara bağlı cihazların birbirleriyle etkili ve güvenli veri alışverişi yapmaları için veri paketlerinin yönlendirilmesini sağlayan kurallar bütünüdür.

İş Gereklerinin Belgesi (Business Requirements Document, BRD):

Uygulamaları ya da sistemleri, işletme amaçları ve faydaları açısından tanımlayan gereksinim/ ihtiyaç beyannamesidir.

İş Kanıtı (Proof of Work, PoW):

Algoritması bir şifreleme işlemini çözmek için tüm düğümlerin işlemleri gerçekleştirmesi ve doğrulaması üzerine kurulu olan, blokzincir ağında işlemleri onaylamak ve yeni bloklar oluştururken anlaşma sağlamak amacıyla kullanılan, zincir madencilerinin işlemleri doğrulamak için birbirleriyle rekabet edip, ödül kazanabildikleri zincir mutabakat mekanizmasıdır.

İş Süreci Modellemesi (Business Process Modeling, BPM):

Süreç verimliliğini ve kalitesini artırmak amacıyla, iş analistlerinin ve yöneticilerin iş süreçleri analizi, kontrolü ve şematik çizimi olan, servis odaklı mimaride şablonlar ile oluşturulabilen, operasyonel süreç modellemesi çözümdür.

İş Zekâsı (Business Intelligence, BI):

Ham verileri anlamlı bilgilere dönüştüren, iş süreçlerinde alınacak kararlara destek olmak üzere iş dinamikleri üzerinde kesin ve belirgin bir anlayış geliştirmek üzere veriyi analiz etmek, depolamak ve raporlamak için kullanılan uygulama ve teknolojiler bütünüdür.

İşlem Kanıtı (Proof of Activity, PoA):

Blokzincirde gerçekleşen tüm işlemlerin gerçek olmasını ve tüm madencilerin bir fikir birliğine varmasını sağlamak amacıyla kullanılan, iş ve hisse kanıtı mekanizmasının melezi olan, iş kanıtında sağlanan güvenlik ile hisse kanıtındaki enerji verimliliğinin birleştirildiği

mutabakat mekanizması algoritmasıdır.

İz Kaydı (Trace Record):

Operasyonel bir işlemin başlangıcından bitişine kadar adım adım takip edilmesini sağlayacak kayıtlardır.

İzinsiz/Yetkisiz Erişim (Unauthorized Access):

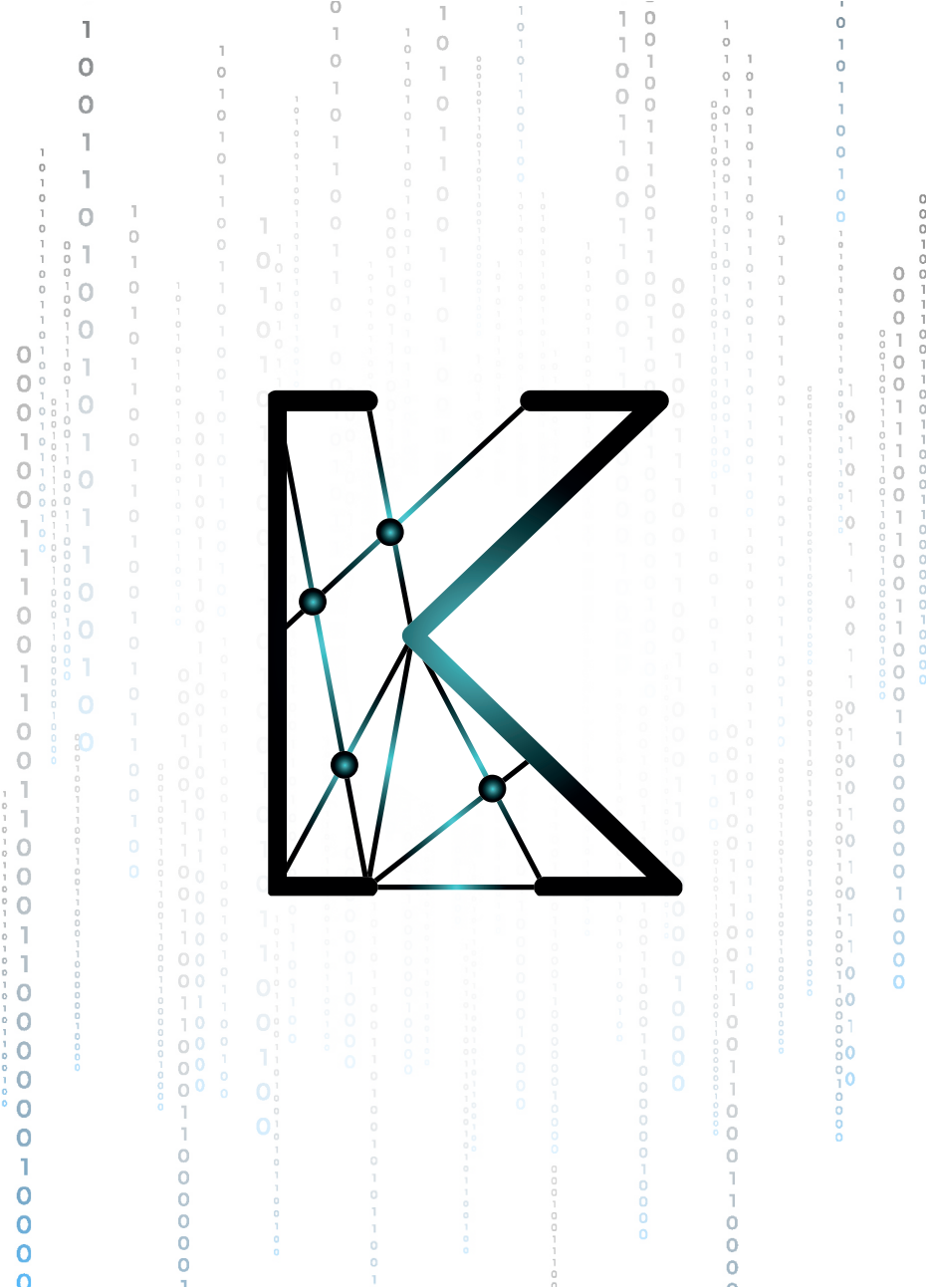
Yetkisiz birinin yetkisiz erişim teknikleriyle başkasına ait bir hesaba, bir internet sitesine, programa, sunucuya, hizmete veya başka bir sisteme erişmesidir.

Jeton/Belirteç (Token):

Blokzincirlerinde kayıt defteri girdileri olarak var olan, blokzincirin üzerine aktarılabilir, koin türevi dijital varlıklardır.

Jetonlaştırma/Belirteçleştirme (Tokenization):

Süreç varlıklarının ya da hassas verilerin korunması için, daha küçük birimlerine ayrılarak, dijital bir jetona dönüştürülmesi, gerçek hayattaki fiziki (emtia, emlak vb.) ya da finansal varlık değerlerinin ağa aktarılıp dijital değerler olarak simgeleştirilmesi işlemidir.

Kablosuz Elektrikli Araç Şarj Hizmeti Sistemi (Wireless Electric Vehicle Charging System, WEVCS):

Endüktif şarj adı verilen ve şarj pedindeki bir manyetik bobinden araca takılan bir başka bobine elektrik aktararak çalışan, kablolar ve cihaza özel adaptörlere olan ihtiyacı ortadan kaldıran sistemdir.

Kamu Bulutu (Cloud for Government):

Merkezi yönetim için uygulama, platform ve altyapı bileşenlerinin yer aldığı kurumlar arasında paylaşılan kaynakların üçüncü taraflar tarafından bir genel bulut sisteminde tutulması ve yönetilmesidir.

Kapasite Kanıtı (Proof of Capacity, PoC):

Blokzincir ağında yer alan madencilik araçlarını, madencilik haklarına karar vermek ve madencilik işlemlerini doğrulamak amacıyla zincirde yer alan düğümlerin sabit disklerindeki boş alanlarını kullanmalarına izin veren, böylece uygulama kullanımında verimlilik sağlayan

mutabakat mekanizması algoritmasıdır.

Karar Destek Sistemi (Decision Support System, DSS):

Organizasyonların yönetsel ve operasyonel karar alma süreçlerini destekleyen, yapılandırılmamış ya da yarı-yapılandırılmış karar problemlerini tanımlamayı ve çözmeyi sağlayan interaktif bilgisayar tabanlı sistemdir.

Karbon Kaçağı (Carbon Leakage):

İklim politikalarıyla ilgili maliyetler nedeniyle işletmelerin üretimlerini emisyona yönelik düzenlemelerin bulunmadığı ya da emisyon kısıtlamalarının daha hafif olduğu diğer ülkelere veya sektörlere aktarmaları durumunda ortaya çıkan durumdur.

Karbon Kredisi (Carbon Credit):

Sera gazı emisyonu azaltımı yapan bir faaliyetin belirli bir miktarda karbondioksit veya eşdeğer miktarda farklı sera gazı azaltımını tebliğ etmek için kullanılan, emisyon azaltımı birimleri olarak sera gazı emisyonu hakkını temsil eden sertifika veya izindir.

Karbon Nötr (Carbon Neutral):

Ticari faaliyetler nedeniyle atmosfere salımı gerçekleşen karbondioksit miktarında karbondioksiti, enerji kaynaklarını ve endüstriyel süreçleri değiştirerek dengeleme, yayılan toplam sera gazı miktarını önlenen veya kaldırılan toplam miktara eşitleme süreçlerinin hedef tanımıdır.

Karbon Nötr Sertifikası (Carbon Neutral Certificate, CNC):

Sera gazı emisyonlarının azaltılması amacıyla ortaya koyulan çeşitli projelerin bağımsız denetleyici kurumlar tarafından doğrulanması ve buna bağlı olarak gönüllü karbon standart kuruluşlarının doküman haline getirilmesi sonucunda oluşan, kuruluşun karbondan arındırma konusundaki kararlılığını ve çevresel projelerin desteklenmesiyle etkinin nötrale edilmesini sağlayan ve bu sayede elde edilen resmî belgedir.

Karbon Piyasası (Carbon Market):

İklim değişikliğine neden olan sera gazları için çıkarılmış ve emisyon kaynaklarına tahsis edilmiş emisyon izinlerinin alınıp satıldığı,

üst sınır ve ticaret veya karbon fiyatlandırması kapsamında alıcıların ve tedarikçilerin emisyon tahsisatlarının ticaretini emisyon izinleriyle yaptıkları piyasadır.

Karbon Vergisi (Carbon Tax):

İklim değişikliğiyle mücadele politikası çerçevesinde sera gazı emisyonlarının etkin bir şekilde azaltılması amacıyla üreticilerin çevreye saldıkları karbondioksit gazı miktarı başına mükellef oldukları, fosil yakıtların karbon içeriği üzerinden alınan bedel, piyasa temelli mali araçtır.

Karekod (QR Code - Quick Response Code):

Barındırdığı yazılımın kamera aracılığıyla işlenerek okunmasını sağlayan veri dizisini temsil eden iki-boyutlu grafik bloğudur.

Kayıt Defteri (Ledger):

Verilerin şifrelenmiş ve zaman boyutuyla damgalanmış bir şekilde saklandığı, kayıt altına alındığı, eklenen kayıtların silinemediği, sadece yeni kayıtların eklenebildiği merkezi ya da merkeziyetsiz mimari ile kayıt altına alınan sıralı veri tabanıdır.

Kendi Kendine Egemen Kimlik (Self-Sovereign Identity, SSI):

Kullanıcıların verileri depolamak ve merkezi olarak yönetmek için üçüncü taraf sağlayıcılara bağımlı olmadan dijital kimliklerini kendi kendilerine yönetmelerine olanak tanıyan, merkeziyetsiz bir şekilde yönetilen dijital kimliklerdir.

Kestirimci/Tahmine Dayalı Analitik (Predictive Analytics):

İstatistiksel modelleme, veri madenciliği ve makine öğrenimi teknikleri ile birlikte geçmiş verileri kullanarak riskleri, zayıflıkları, fırsatları ya da sorunları yüksek bir doğrulukla, önceden analiz ve tespit etmek için başvurulan bir dizi analitik ve istatistiksel yaklaşımdır.

Kestirimci/Tahmine Dayalı Bakım (Predictive Maintenance):

Tesis, sistem, tesisat ya da makine gibi ekipmanlara ait veriler sonucunda performans sorunları ya da arıza tespiti gibi durumları yüksek bir doğrulukla, gerçek zamanlı olarak, önceden değerlendirip bakımını gerçekleştirme sürecidir.

Kimlik Doğrulama (Authentication):

İlgili sisteme girişine izin verilen kullanıcının kimlik bilgilerinin sisteme ait veritabanında tanımlanmış kimlik bilgileriyle eşleşip eşleşmediğini kontrol ederek sistemler için erişim denetimi sağlanmasıdır.

Kimlik Kanıtı (Proof of Identity, PoID):

Benzersiz/eşsiz olarak biyometrik tanımlama, dijital imza, kişilik tanımlama ve ek doğrulama yöntemlerini temel alan halka açık blokzincirleri için bir fikir birliği protokolüdür.

Kimlik ve Erişim Yönetimi (Identity and Access Management, IAM):

Kişi ve kuruluşların varlıklarına mantıksal veya fiziksel erişim şeklini kritik altyapı ve kurumsal hedeflere yönelik riskle orantılı olarak belirleyen ve izleyen, erişim verilebilecek varlıklar için kimlikler ve roller oluşturan, işlemleri olay günlüklerine kaydeden ve raporlayan sistemdir.

Kimliksizleştirme (de-Identification):

Veri kimliğini gizleme, veriler ile verilerin başlangıçta ilişkilendirildiği kişi arasındaki bağlantının kesilmesini ifade eden, kişisel tanımlayıcıların kaldırılmasını veya dönüştürülmesini gerektiren dinamik veri maskeleyme biçimidir.

Kiralanan Hisse Kanıtı (Leased Proof of Stake, LPOs):

Ölçeklenebilir, topluluk tabanlı merkeziyetsiz açık kaynak teknolojileri yığınında kullanıcıların bir ağ bloğu üreticisi olarak kripto tokenları kiraladığı mutabakat mekanizmasıdır.

Kişisel Veri (Personal Data):

Sistemde kimliği var olan gerçek bir kişiyi doğrudan ya da dolaylı olarak tanımlayabilen her türlü üst veriyi içeren ham bilgidir.

Kişisel Veri İşleme (Personal Data Processing):

Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi,

kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen işlemler bütünüdür.

Kişisel Verileri Koruma Kanunu/ KVKK:

Kişisel verilerin korunmasına dair duyulan ihtiyaç doğrultusunda, 7 Nisan 2016 tarihinde 29677 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan kanundur.

Kişisel Verilerin Korunması:

Kişisel veri işleme faaliyetlerinin önceden belirlenen kurallar gözetilerek yapılması ve kişinin temel hak ve özgürlüklerinin zarar görmemesi amacıyla, kişisel verinin kim tarafından hangi amaca yönelik olarak ve nasıl kullanılacağını kararını, veri sahibinin vermesini sağlamak ve veri sahibinin bu konuda bilgi talep etme hakkını daimî kılmak kapsamında uygulanan, anayasanın, özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. maddesinde

yapılan değişikliğin gereği olan bir disiplindir.

Koin (Coin):

Kendi blokzinciri üzerinde işlem gören, diğer herhangi bir blokzincir veya platformdan bağımsız bir kripto para birimi veya dijital paradır.

Koin Yakma (Coin Burn):

Üretilmiş ancak herhangi bir sebeple geliştiriciler ya da kullanıcılar tarafından kullanılamaz hale getirilmiş bir kripto paranın özel anahtarına erişilemeyen bir cüzdana transferi sürecidir.

Konsorsiyum/Federe Blokzincir (Consortium /Federated Blockchain):

Güvenilir bir grubun ya da temsilcinin tüm ağın yararına kararlar alması, blokzincirin devamlılığını sağlaması ve veri erişim haklarını belirleme konusunda sorumluluğu paylaşması gereklilikleriyle çalıştırılan bir blokzincir türüdür.

Kriptanaliz (Cryptanalysis):

Kriptografik sistemlerin kurmuş olduğu mekanizmaları inceleyen, şifrenlenmiş metinleri çözümleyen,

parçalarına ayırıştırıp, saklı anahtarların keşfine yardımcı olan ve kriptografik algoritmaların zayıflıklarını bulmayı amaçlayan bilim dalıdır.

Kripto/Dijital Cüzdan (Crypto/Digital Wallet):

Kripto para kullanıcılarının dijital varlıklarını tek bir yerde saklamasına, gönderip almasına ve birikimlerini yapmasına izin veren yazılım ya da cihazlardır.

Kripto Jeton (Crypto Token):

Kendi blokzincirinde bulunan ve sahibinin yatırım veya ekonomik amaçlarla kullanmasına izin verilen, ticareti yapılabilen dijital varlıktır.

Kripto Madencilik (Crypto Mining):

Merkeziyetsiz ağlar üzerinde kripto para birimlerinin üretildiği, iş ispatını kullanan bir kripto para birimi için blokzincirde yeni işlemleri oluşturan ve doğrulayan rekabetçi süreçtir.

Kripto Para (Cryptocurrency):

Satın alma, satma ve aktarma gibi işlemlerin güvenli bir defteri olarak hizmet veren, eşler arası

bir blokzincir ağı tarafından izlenip düzenlenen şifreli para birimi veri dizisidir.

Kripto Para Alt Limiti

(Cryptocurrency Soft Cap):

Öncül koin arzının yükseltmesi gereken, yatırımcılardan sağlanabilecek en düşük miktarı ifade eden tutardır.

Kripto Para Arz Miktarı

(Cryptocurrency Supply):

Üretilen kripto para çeşitlerinin birçoğunda üst sınır bulunması ve üretimde üst sınıra yaklaşıldıkça işlemlerin zorlaşarak üretimin yavaşlaması nedeniyle, dağıtık defter uygulamalarında üretilmiş ya da üretilecek kripto paranın toplam miktarıdır.

Kripto Para Üst Limiti

(Cryptocurrency Hard Cap):

Geliştirme süreciyle belirlenmiş üst limite ulaşılması ile daha fazla kripto para fonlama faaliyetinin yürütülemediği, kripto para arzı sürecinde ulaşılması hedeflenen en üst yatırım limitidir.

Kripto Varlık (Crypto Asset):

Dağıtık defter uygulamalarında aktarım, saklama, yedekleme ve

takas faaliyetlerine konu edilebilen bir değer veya sözleşmeden doğan bir hakkın güvenli ve dijital ortamda kriptografik temsilidir.

Kriptografi (Cryptography):

Verilerin gizliliği, bütünlüğü, erişilebilirliği, kimlik ve veri kaynağı doğrulama gibi bilgi güvenliği konularını ele alan matematiksel şifreleme sistemleridir.

Kriptografik Özet (Hash):

Verinin dijital bir parmak izi haline gelmesi için matematiksel yöntemlerle algoritmik bir işlem uygulanması sayesinde doğrulamanın, değişmezliğin, bütünlüğün ve güvenliğin sağlandığı yöntemdir.

Kriptoloji (Cryptology):

Gizliliğinin ve güvenliğinin sağlanması istenen mesajların ya da bilginin, temeli matematiğe dayanan özel bir şifreleme yöntemi ile alıcıya iletilmesini ve gönderilen mesajın gizli kalmasını sağlayan şifreleme bilimidir.

Kritik Altyapı (Critical

Infrastructure, CI):

İşlediği bilgi/verinin gizliliği,

bütünlüğü veya erişilebilirliği bozulduğunda can kaybına, büyük ölçekli ekonomik zarara, ulusal güvenlik açıklarına veya kamu düzeninin bozulmasına yol açabilecek bilişim sistemlerini barındıran altyapılardır.

Kritik Altyapıların Korunması (Critical Infrastructure Protection, CIP):

Siber ve fiziksel saldırılar gibi olumsuz koşullara karşı giderek daha karmaşık, bağlantılı ve savunmasız hale gelen, elektrik enerjisi şebekesi, ulaşım, bilgi ağları, bankacılık ve finans gibi sistemlerin faaliyetlerinde ulusu korumak, güçlü bir ekonomi sürdürmek ve yaşam kalitesini artırmak amacıyla olaylara hazırlıklı olma ve müdahale kapsamında kritik iş süreçlerinin altyapısını güvence altına alma, teknolojiyi, sistemleri ve işletme varlıklarını koruma eylemleridir.

Kritik Enerji Altyapıları (Critical Energy Infrastructures, CEI):

İşlevlerini kısmen veya tamamen, yerine getiremediğinde, toplumsal düzenin sürdürülebilirliğinin ve/veya kamu hizmetlerinin

sunumunun olumsuz etkileneceği enerji ağı, varlığı, sistemi ve yapıları bütünüdür.

Kritik Veri/Bilgi (Critical Data/Information):

Güvenlik zafiyeti oluşması durumunda yasal yaptırımlara neden olabilecek, içeriğinin yetkisiz personel veya kişiler tarafından görülmesinin kuruma çok ciddi maddi veya manevi zarar vereceği her türlü veri/bilgidir.

Kuantum (Quantum):

Fizikte, bir etkileşimde yer alan herhangi bir fiziksel varlığın ya da özelliğın minimum/atomik miktardır.

Kuantum Bilişim (Quantum Computing):

Süperpozisyon, girişim ve dolaşıklık gibi kuantum teorisinin prensiplerine dayanan bilgisayar teknolojisinin geliştirilmesine odaklanan, enerji ve malzemenin atom ve atom altı seviyelerdeki davranışını açıklayan bir hesaplama alanıdır.

Kuantum Bit/Kübit (Quantum Bit/Qubit):

İki durumun doğrusal bir

kombinasyonunu elde etmek için süperpozisyonun kuantum mekaniği olgusunu kullanan kuantum bilişimdeki temel bilgi birimidir.

Kuantum Kriptografi/Kuantum Anahtar Dağıtımı (Quantum Cryptography /Quantum Key Distribution):

Güvenli iletişimi garanti edebilmek için kuantum mekaniğinin yasalarını kullanan, haberleşecek iki tarafın, yalnızca kendilerinin bilebileceği rastgele ortak bir bit dizisi üretebilmelerini böylece mesajların şifrlenmesinde veya şifrelerinin açılmasında yalnızca anahtar üretmek ve bu anahtarı dağıtmak için kullanılan, anahtarı ele geçirmeye çalışan üçüncü bir tarafın varlığını, haberleşen iki tarafın tespit edebilmesini sağlayan şifreleme sistemidir.

Kuantum Süperpozisyon/Olasılık (Quantum Superposition/ Probability):

Bir kuantum sisteminin ölçülene kadar aynı anda birden fazla durumda bulunma yeteneğidir.

Kullanım Senaryosu (Use Case):

Bir sistemin operasyonlarını ortaya koyan, fonksiyonel ihtiyaçlarını kapsayan, aktörlerin sistemle etkileşimini tanımlayan kullanım prosedürü/senaryo temsilidir.

Kuluçka Merkezi (Incubator):

Özellikle genç ve yeni işletmeleri geliştirmek amacıyla; girişimci firmalara ofis hizmetleri, ekipman desteği, yönetim desteği, mali kaynaklara erişim, kritik iş ve teknik destek hizmetlerinin bir çatı altında tek elden sağlandığı yapılarıdır.

Kurumsal Bilişim Sistemi (Enterprise Information Systems, EIS):

Kuruluş çalışanları tarafından kullanılan bilgisayarlar, bunlara hizmet veren dosya, uygulama, veritabanı, e-posta sunucusu ve ağ altyapısının tamamıdır.

Kurumsal Kaynak Planlama (Enterprise Resource Planning, ERP):

Bir organizasyona ait iş süreçlerini tek çatı altında birleştirmeyi amaçlayan, muhasebe, finans,

lojistik, üretim planlama, stok yönetimi, satın alma, üretim, pazarlama, kalite yönetimi, bakım/onarım, insan kaynakları, müşteri ilişkileri yönetimi gibi çok geniş planlama, işleyiş ve muhasebe fonksiyonlarını bütünlük bir yaklaşımla ele alan sistemlerdir.

Kurumsal Siber Olaylara Müdahale Merkezi/Kurumsal SOME:

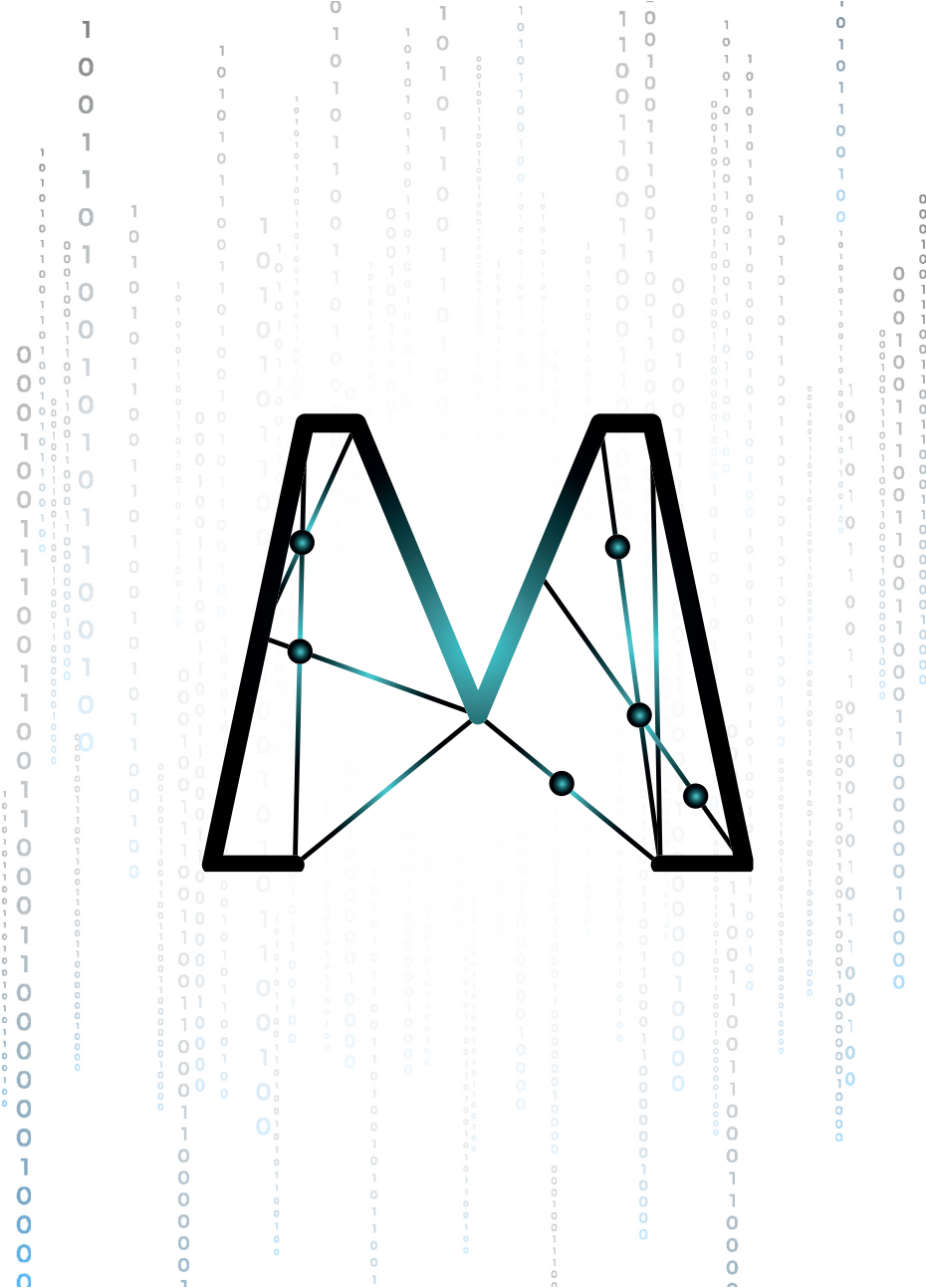
Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi altında yer alan, bakanlıklar, müstakil kamu kurumları ve bilgi işleme sahip diğer kamu kurumları ile koordinasyon içinde olan, siber olayların öncesinde gerekli teknik danışmanlık hizmetlerini sunan, gerekirse kurum veya kuruluşu önceden uyararak, siber olay esnasında ve sonrasında ise destek veren ekiptir.

Kümeleme Analizi (Clustering):

Bir ya da birden fazla yönden benzerlik gösteren veri noktalarının insan veya algoritmalar tarafından birkaç gruba ayrılmasıdır.

Küresel Ağ Geçidi (Global Gateway):

Avrupa Birliği'nin yeşil, dijital ve kapsayıcı bir toparlanmayı desteklemek için dijital altyapılar geliştirmek amacıyla altyapı projelerine yatırım yapmak ve belirli ilkelere dayalı ekonomik ortaklıklar kurmak için dünya çapında uyguladığı bir stratejidir.

Makine Öğrenimi (Machine Learning, ML):

Veri kümelerinden öğrenebilen ve zaman içinde daha fazla veri ile performansı iyileştirilebilen algoritmalara dayalı sistemlerdir.

Mavi Hidrojen (Blue Hydrogen):

Gri hidrojen ile aynı şekilde üretilmekle birlikte ortaya çıkan emisyonların Karbon Yakalama ve Depolama (CCS) teknolojileri ile yakalandığı ve depolandığı bir süreç.

Menkul Kıymet Jetonları (Security Tokens):

Blokzincir tabanlı bir platformda jetonlaştırılmış, güvenli erişim ve kimlik doğrulama özellikleri kapsamında dijital biçime dönüştürülmüş, ağlar arasında taşınabilen, mevzuata tabi ve ilgili düzenleyici otoritelere kayıtlı dijital yatırım varlıklarıdır.

Merkezi Denetim ve Veri Toplama (Supervisory Control And Data Acquisition, SCADA)

Üretim merkezlerinin endüstriyel süreçlerinin tek bir merkezden insan-makine arayüz yazılımları ile bilgisayarlar, cep telefonları

veya tabletler aracılığıyla gerçek zamanlı izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlayan sistemdir.

Merkezi Kayıt Defteri (Central Ledger):

Merkeziyetsiz yapının aksine, işlemleri aracı bir kurum olarak merkezi bir yönetim tarafından yönetilen kayıt defterinde tutan mimari yapıdır.

Merkeziyetsiz Borsa (Decentralized Exchange, DeX):

Aracılara ihtiyaç duyulmadan, merkezi bir kontrol dışında, dijital varlıkların eşler arasında alım satım süreçlerini sağlayan platformdur.

Merkeziyetsiz Finans (Decentralized Finance, DeFi):

Herkese açık, eşler arası blokzincirlerinde yer alan finansal hizmetler için kullanılan ve finansal enstrümanlara erişim sağlayan faaliyetler bütünüdür.

Merkeziyetsiz Otonom Organizasyon (Decentralized Autonomous Organization, DAO):

Geleneksel organizasyonlardan farklı olarak, ortak amaçlar için merkeziyetsiz bir blokzincir

modeli üzerinde çalışan akıllı sözleşme algoritmaları aracılığıyla kontrol edilen, belirli kurallar doğrultusunda bir bilgisayar programı olarak kodlanmış yönetim yaklaşımıdır.

Merkeziyetsiz Tanımlayıcılar (Decentralised Identifiers, DID):

Doğrulanabilir, merkeziyetsiz bir yapıyla dijital kimlik sağlayan, denetleyicisi tarafından belirlenen herhangi bir konuyu temsil eden tanımlayıcı türüdür.

Merkeziyetsiz Uygulamalar (Decentralized Applications, dApps):

Ağa bağlı tüm sunucularda merkeziyetsiz bir mimari üzerinde çalışan uygulamalardır.

Merkeziyetsizleştirme (Decentralization):

Tek bir kurum ya da kuruluş tarafından kontrol edilip yönetilmeyen, aracı kurumlara olan ihtiyacı ortadan kaldıran ve böylece güvenlik ile şeffaflığın artmasını sağlayan, üst yönetimin karar verme sorumluluklarını ve planlama ve karar verme ile ilgili günlük operasyonları orta ve alt

yönetimlere devrettiği belirli bir organizasyon yapısı ve yönetim biçimidir.

Mikro Şebeke (Microgrid):

Şebekeden bağımsız ya da şebekeye bağlı olarak işletilebilen, kendi enerji kaynakları, üretimi ve yükü ile tanımlanmış sınırlara sahip küçük ölçekli yerel elektrik şebekesidir.

Mikroişlemci (Microprocessor):

Matematiksel işlemleri çok kısa sürede yapabilen, birden fazla elektronik devrenin, yarı iletken maddenin içinde elektronların, devrelerin yönlendirdiği şekilde ilerlemesi prensibiyle çalışan, bir bilgisayar sisteminde programların işletilmesinden sorumlu olan ve tüm bileşenleri merkezi şekilde kontrol eden entegre devredir.

Mini Şebeke (Mini Grid):

11kW'dan daha düşük bir güç oranına sahip ve şebeke ölçeğindeki şebekelerle bağlantısı kesilmiş olarak küçük ölçekli elektrik üretimini içeren, şebeke dışı bir elektrik dağıtım ağıdır.

Model Doğrulama (Model Accuracy/Validation):

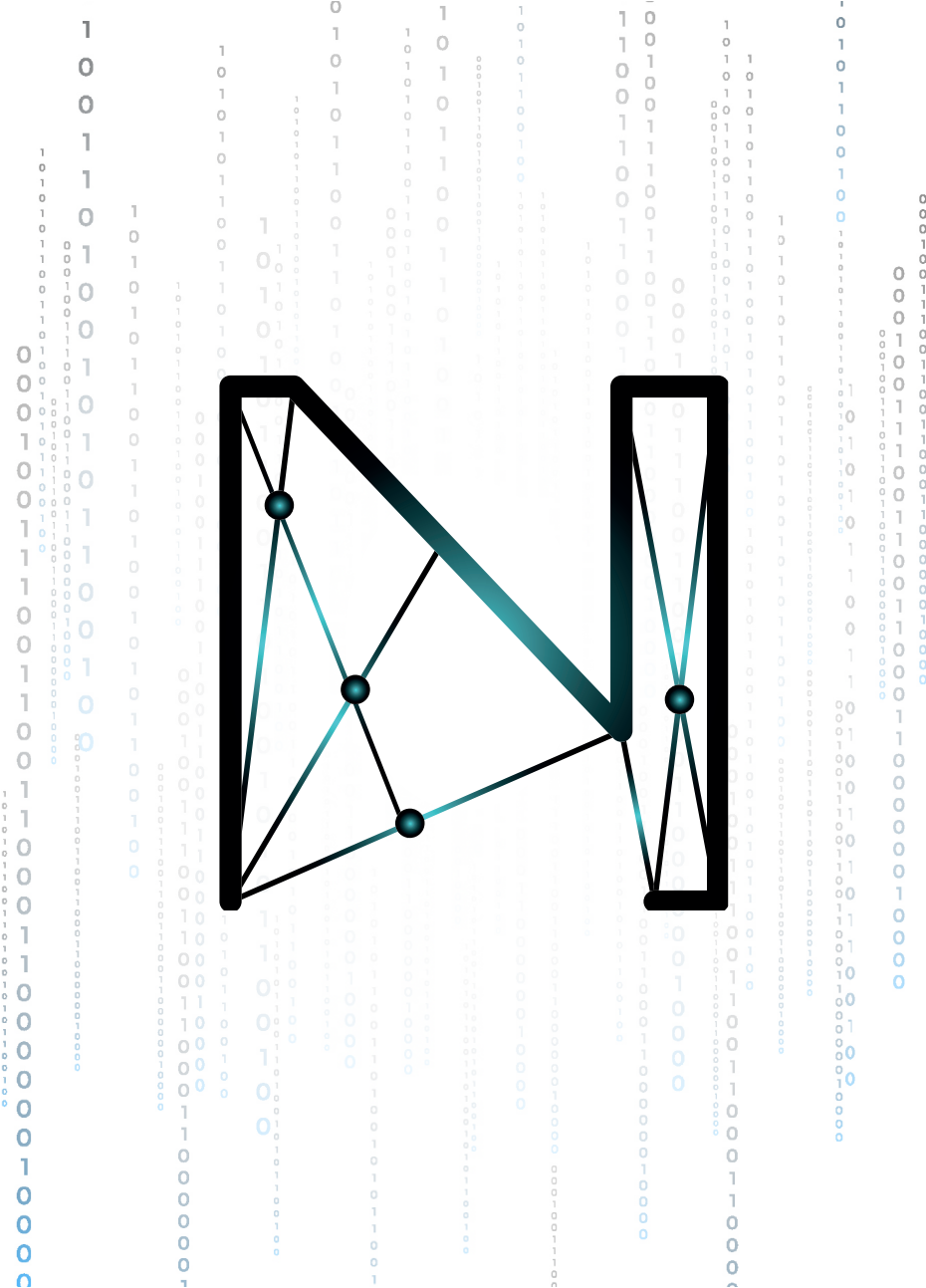
Girdi veya eğitim verilerine dayalı olarak bir veri kümesindeki değişkenler arasındaki ilişkileri ve kalıpları belirlemede hangi modelin en iyi olduğunu belirlemek için kullanılan, modelin doğru tahmin ettiği sınıflandırma sayısı ile yapılan toplam tahmin sayısının oranını ifade eden ölçüm tekniğidir.

Müstakil Elektrik Depolama Tesisleri (Detached Electricity Storage Plant):

Herhangi bir üretim veya tüketim tesisiyle irtibatı olmaksızın doğrudan şebekeye bağlı elektrik depolama tesisidir.

Müşteri İlişkileri Yönetimi (Customer Relationship Management, CRM):

Şirketlerin müşteri hizmetleri ilişkilerini geliştirmek ve satış büyümesini sağlamak amacıyla mevcut ve potansiyel müşterilerle müşteri yaşam döngüsü boyunca etkileşimlerini yönetmek, analiz etmek ve ilgili verileri toplamak için kullandıkları uygulamalar, stratejiler ve teknolojiler bütünüdür.

Nesnelerin İnterneti (Internet of Things, IoT):

Büyük miktarda veri üretme ve toplama potansiyeline sahip, veri alışverişinde bulunan ve bunları işleyen, sensörlerin gömülü olduğu, birden fazla alandaki tüketim kalıplarının planlanmasını, süreçlerin optimizasyonunu ve yönetimini içeren, büyük veri analitiğinin temelini oluşturan, internet protokolleri üzerinden iletişim kuran cihazlar ağıdır.

Nesnelerin Yapay Zekâsı (Artificial Intelligence of Things, AIoT):

Yapay zekânın, nesnelerin interneti üzerinde bulunan yerleşik teknolojiler ile elde edilen büyük veriler doğrultusunda makine öğrenimi hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olmak ve veri analizini otomatikleştirmek için kullanılan çözümleridir.

Net Sıfır (Net Zero):

İklim değişikliğiyle mücadele politikası çerçevesinde atmosfere yeni emisyonlar eklememek ve bu şekilde, insan kaynaklı faaliyetler nedeniyle sera etkisine neden olan karbondioksit, metan, azot oksit

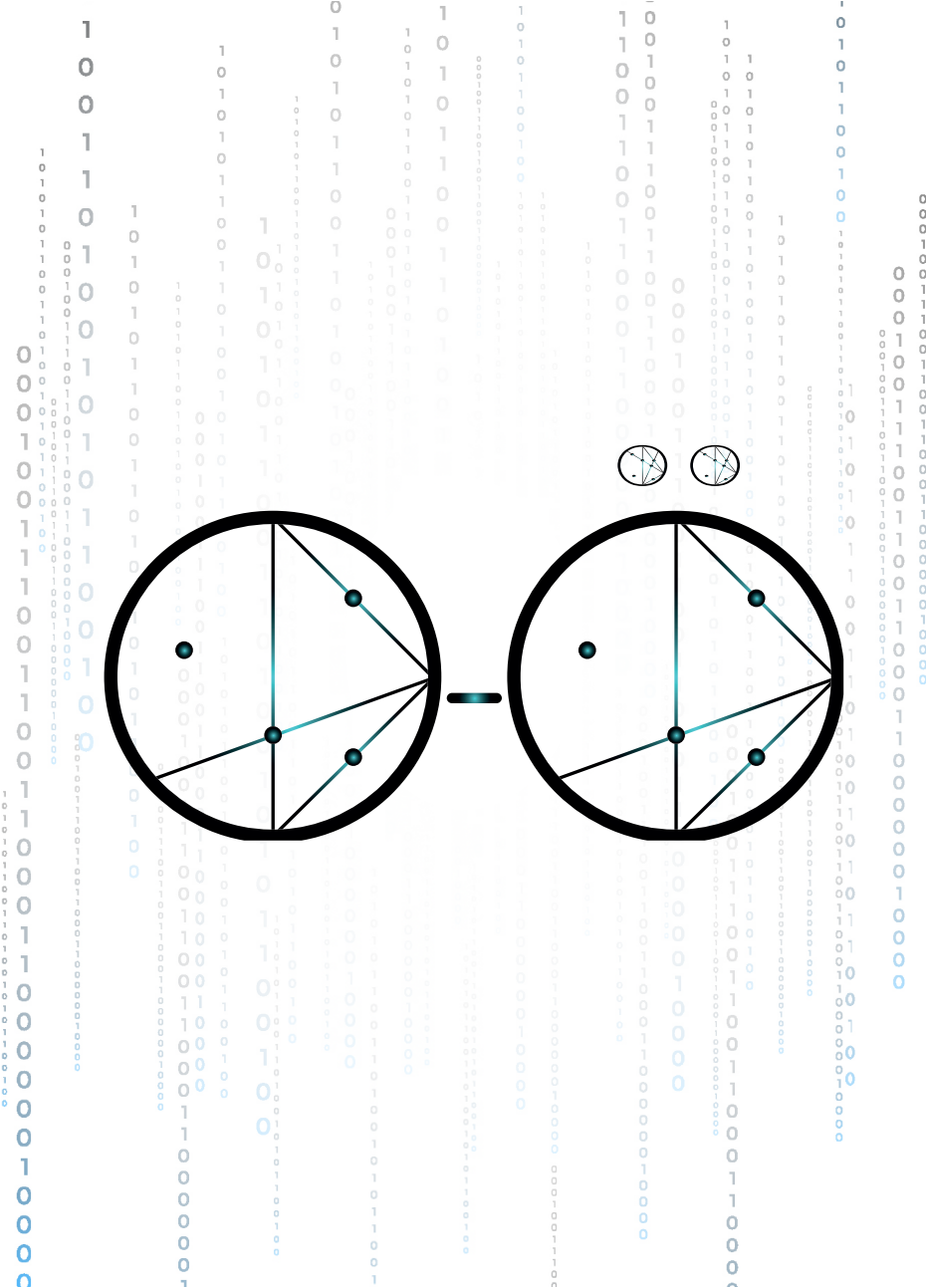
gibi gazların miktarını, yeryüzü tarafından doğal olarak emilen sera gazı miktarıyla eşitlemek, için hedeflenen stratejidir.

Nitelikli Fikri Tapu (Non-Fungible Token, NFT):

Dijital bir varlık üzerinde sahiplik kanıtı sağlamak amacıyla kriptografik yöntemlerle eşsiz (unique) bir şekilde oluşturulan değiştirilemeyen, kopyalanamayan ve ikame edilemeyen jetonlar/ belirteçlerdir.

Nitelikli Fikri Tapu Kaydı (Non-Fungible Token Mint):

Değiştirilemez jeton basma/ oluşturma sürecinde eşsiz dijital varlığın işlemlerde yer alması için veritabanına tanımlanması işlemidir.

Olasılıksal Programlama (Probabilistic Programming, PP):

Belirsizlik karşısında karar vermeye yardımcı olan olasılık modellerinin belirlendiği ve bu modeller için otomatik olarak çıkarımın yapıldığı bir programlama paradigmasıdır.

Olay Öncesi/Ön Düzenleme (Ex-ante Regulation):

Şirketlere veya sektör geneline yönelik uygulanacak bir kararın kabul edilmesinden sonraki durumları, tam olarak nasıl davranacaklarını veya ne yapacaklarını bir yasa veya yönetmelik ile belirleyen olayın gerçekleşmesinden önce yapılan düzenlemedir.

Olay Sonrası/Son Düzenleme (Ex-post Regulation):

Şirketlerde veya sektör genelinde gerçekleşmiş olan uygulamaları ele almak, zarara uğrama olasılığını tahmin etmek için geriye dönük olarak uygulanan, ne yapılmaması gerektiğini anlatan, bir yasa veya yönetmelik ile belirlenen olayın gerçekleşmesinden sonra yapılan düzenlemedir.

Olay Yönetimi (Event Management):

Bilgi Teknolojisi Altyapı Kütüphanesi (ITIL) tabanlı Olay Yönetimi ile dijital hizmetlerin, bilgi teknolojileri altyapısı aracılığıyla gerçekleşen tüm olaylarını izleyen, plansız kesintiler veya hizmet kalitesinin düşmesi durumunda yapılacak analiz, teşhis ve düzeltme aktivitelerinin belirlenmesi ile krize ve felakete dönmeden yönetilmesi sürecidir.

Onaylanmış/Gönüllü Emisyon Azaltımı (Verified/Voluntary Emission Reduction, VER):

Şirketlerin ve bireylerin karbon kredisi alıp satmalarına izin veren, gönüllü veya tezgâh üstü piyasada karbon kredileri için takas edilen karbon denkleştirmesidir.

Operasyonel Esneklik (Operational Flexibility):

Şirketlerin genel olarak yenilenebilir enerji kaynaklarıyla oluşan değişken, belirsiz ve dalgalı arz oluşturan enerji sistemleri gibi dinamik ortamlara hızlı ve etkin bir şekilde yanıt verebilme, elektrik talebindeki ve üretimindeki değişikliklere uyum sağlayabilme yeteneğidir.

Operasyonel Optimizasyon (Operational Optimization):

Değişken pazar yapısına uyum sağlama ve verimlilik amacıyla, bir organizasyonun etkinliğini, üretkenliğini ve performansını iyileştiren, maliyetlerini en aza indirirken, performansını en üst düzeye çıkaran operasyonel süreçlerdir.

Operasyonel Şeffaflık (Operational Transparency):

Şirketlerin faaliyet süreçlerini müşterilere veya yetkili kurum kuruluşlara açık bir şekilde sunduğu operasyonel davranış bilimidir.

Operasyonel Teknoloji (Operational Technology):

Süreç verimliliği ve güvenilirliği için, arayüzler aracılığıyla şirketlerin endüstriyel ve kurumsal sistemlerini içeren operasyonlarını bütünsel ve otomatize bir şekilde izlemek, yönetmek ve güvence altına almak için var olan yazılım ve donanımdır.

Operasyonel Verimlilik (Operational Efficiency):

İşletme giderlerinin, toplam gelire oranı ile hesaplanan, bir organizasyonun yüksek kaliteli

bir hizmet veya ürün üretirken zaman, emek ve malzeme israfını mümkün olduğunca azaltma yeteneğidir.

Operasyonel Zekâ (Operational Intelligence):

İşletme süreçlerinde kararların ve eylemlerin, şirketler tarafından oluşturulan veya toplanan gerçek zamanlı verilere dayanmasını, karar vericilerin hızlı aksiyon almalarını ve sonuçlara dayalı kararlar vermelerini sağlayan veri analizi yaklaşımıdır.

Optimizasyon (Optimization):

Tasarım, sistem veya karar gibi belirli bir dizi seçeneği, ilgili matematiksel prosedürlerle mümkün olduğunca tam olarak ideal/optimum, işlevsel veya etkili hale getirme eylemi, süreci veya metodolojisidir.

Ortak Bilgi Modeli (Common Information Model, CIM):

Sistem yöneticilerinin ve yönetim programlarının, farklı üreticilerin cihazlarını ve uygulamalarını kontrol edebilmesi için cihaz ve uygulama özelliklerini tanımlayan, dağıtık yapılarda donanım ve yazılım konsorsiyumudur.

**Ortalama Anlık Kesinti Frekansı/
Sıklığı İndeksi/İndisi (Momentary
Average Interruption Frequency
Index, MAIFI)**

Elektrik sisteminde ortalama bir müşterinin önceden tanımlanmış bir süre boyunca ne sıklıkla anlık bir kesinti yaşadığını gösteren, anlık müşteri kesintilerinin toplam sayısının, kamu hizmeti tarafından hizmet verilen toplam müşteri sayısına bölünmesiyle hesaplanan güvenilirlik analizi sayısal ölçüsüdür.

**Ortalama Müşteri Kesinti
Frekansı/Sıklığı İndeksi/İndisi
(Customer Average Interruption
Frequency Index, CAIFI):**

Elektrik sisteminde yılda kesintiye uğrayan müşteri başına ortalama kesinti sayısını, müşteri kesintisinin toplam dakikasının, kesintiye uğrayan toplam müşteri sayısına bölünmesiyle hesaplayan, hizmeti geri yüklemek için gereken ortalama süreyi tanımlayan, kesintiye uğrayan müşterilerdeki eğilimleri ölçen güvenilirlik analizi sayısal ölçüsüdür.

**Ortalama Müşteri Kesinti Süresi
İndeksi/İndisi (Customer Average
Interruption Duration Index,
CAIDI):**

Elektrik sisteminde müşteriler için hizmet kesinti sürelerinin toplamının (ortalama müşteri kesinti süresi indeksi), kesintiye uğrayan toplam müşteri sayısına (ortalama sistem kesinti frekansı indeksi) bölünmesiyle (CAIDI = SAIDI / SAIFI) belirlenen güvenilirlik analizi sayısal ölçüsüdür.

**Ortalama Sistem Kesinti
Frekansı/Sıklığı İndeksi/İndisi
(System Average Interruption
Frequency Index, SAIFI):**

Elektrik sisteminde müşteriler için hizmet kesintilerinin sıklığını, bir dakikadan uzun müşteri kesintilerinin toplam sayısının hizmet verilen müşteri sayısına bölünmesiyle hesaplayan güvenilirlik analizi sayısal ölçüsüdür.

**Ortalama Sistem Kesinti Süresi
İndeksi/İndisi (System Average
Interruption Duration Index,
SAIDI):**

Elektrik sistemine bağlanan her müşteri için ortalama kesinti süresini gösteren, sistemdeki tüm etkilenen müşterilerin kesinti süresinin toplamının, toplam müşteri sayısına bölünmesiyle hesaplanan güvenilirlik analizi sayısal ölçüsüdür.

Otorite/Yetki Kanıtı (Proof of Authority, POA):

Belirli sayıda blokzincir aktörüne ağ ile işlemleri doğrulama ve dağıtık yapıdaki kayıt defterini güncelleme yetkisi veren bir mutabakat yöntemidir.

Öncül Jeton Arzı (Initial Token Offering, ITO):

Yatırım karşılığında jeton alınan bir blokzincir oluşturulurken ya da belli bir proje özelinde jetonun geliştirilmesi sırasında ortaya çıkan maliyetlerin karşılanması için fon toplamayı amaçlayan faaliyetler bütünüdür.

Öncül Koin Arzı (Initial Coin Offering, ICO):

Yatırım karşılığında madeni para alınan bir blokzincir oluşturulurken ya da belli bir proje özelinde madeni paranın geliştirilmesi sırasında ortaya çıkan maliyetlerin karşılanması için fon toplamayı amaçlayan faaliyetler bütünüdür.

Önem Kanıtı (Proof of Importance, PoI):

Bir blokzincirde bloklar oluşturabilmek için bir kripto para birimi sistemindeki düğümlerin faydasını kanıtlamak, hangi düğümlerin blokzincire bir blok

eklemek için uygun olduğunu belirlemek amacıyla kullanılan, hasat olarak bilinen mutabakat mekanizması sürecidir.

Önleyici Bakım (Preventative Maintenance):

İşletmenin operasyonel teknolojiler ve bilgi teknolojileri bakım saatleri için programlar aracılığıyla sağlanan zamanlanmış görevler, regresyon analizleri, makine öğrenimi teknikleri ya da otomasyondan bağımsız olarak belirli periyodlarda kontrol ile veya belirli üretim hacim seviyelerinde alarm kurarak «arıza olmadan servis ve bakım» süreçlerinde önden müdahale eylemidir.

Örüntü Tanıma (Pattern Recognition):

Bir algoritmanın veya makine öğrenimi sisteminin, karşısına çıkan verilerdeki örüntüleri ve düzenli yapıları istatistiksel veri analizi, makine öğrenimi, derin öğrenim, yapay sinir ağları, sinyal işleme, görüntü analizi, biyoinformatik vb. yöntemlerle otomatik olarak tanınmasıdır.

Öz Tüketim Üretimi (Self Consumption Generation):

Elektriği doğrudan güneş

panellerinden kullanmak ve daha sonra kullanmak üzere depolamak kapsamında elektriğin kendi kendine yerinde üretimini ve kullanılmasını ifade eden süreçtir.

Özel Anahtar (Private Key):

Üretilen her bir genel adresin özel anahtarının bulunduğu ve yapılan işlemlerin özel anahtarlar yoluyla şifrelenip ağa gönderildiği algoritma yapılarıdır.

Özel Blokzincir (Private Blockchain):

Kriptografik kavramlar ve kuruluşun ihtiyaçları ile güvence altına alınmış kapalı bir veritabanı olarak çalışan, sadece belli bir grubun erişim sağlayabildiği, blokzincir platformuna giren kimliğe yönelik bir tür yetkilendirme şemasına sahip blokzincir teknolojisidir.

Özel Harici Bulut (Private External Cloud):

Donanım ve depolama da dâhil olmak üzere bulut bilişim kaynaklarının sadece tek bir şirket için işletildiği, yazılım tanımlı altyapıya kurulmuş modern bir veri merkezinden beklenen güvenlik kontrollerini, uyumluluk özelliklerini ve sürekliliği sunan,

veri güvenliğine önem veren organizasyonlara hitap eden bulut dağıtım modelidir.

Özel Şarj İstasyonu (Private Charging Station):

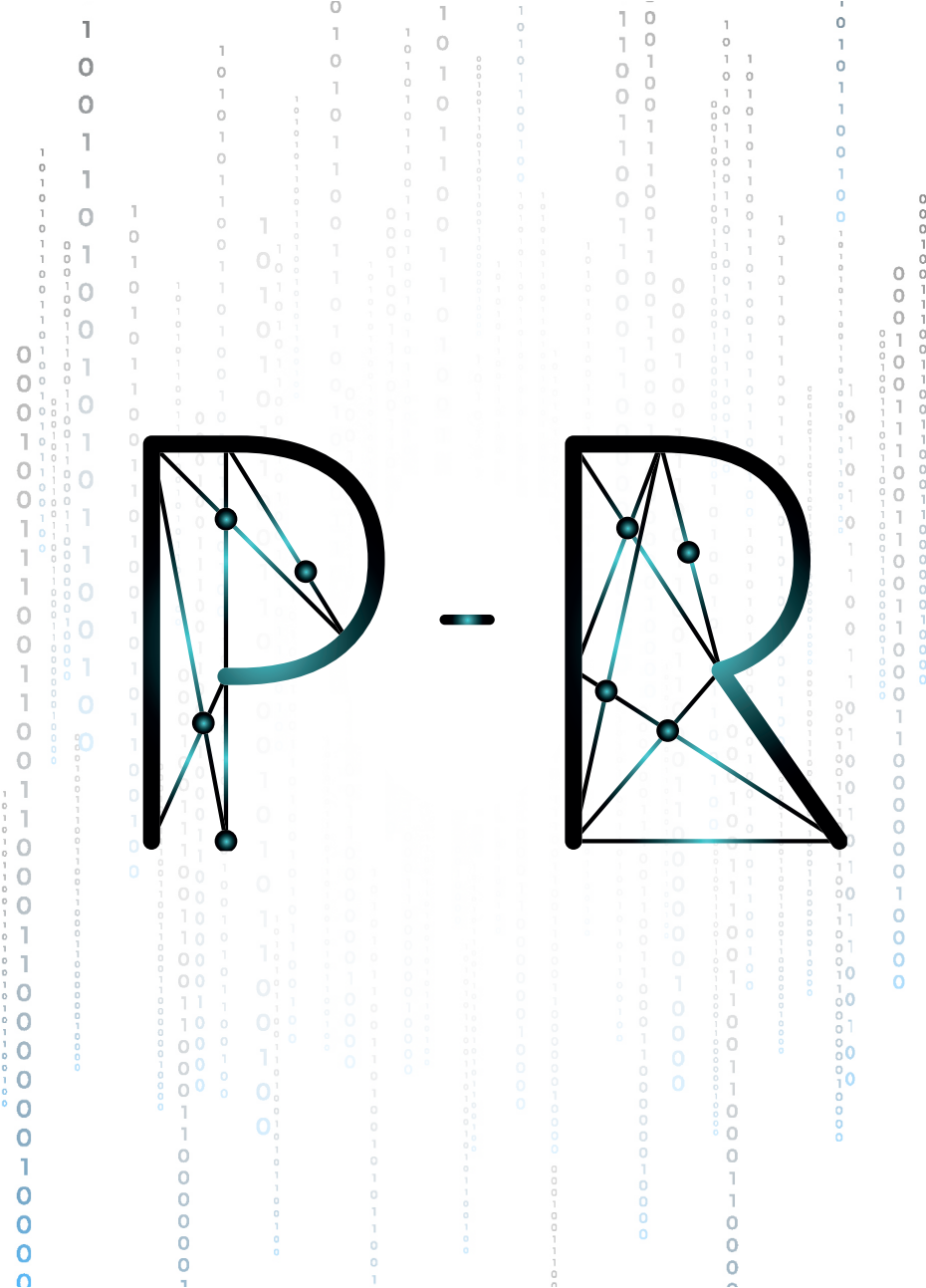
Girişi kısıtlı olan yerlerde tesis edilen ve ticari faaliyet de yürütülebilen şarj istasyonudur.

Öznitelik Seçimi (Feature Selection):

Problemin türüne göre makine öğrenimi modeli için ilgili özelliklerin otomatik olarak seçilmesi, verileri kullanarak modelde girdi olarak yer alan değişkenleri azaltma ve verilerdeki gürültüden kurtulma yöntemidir.

Öznitelikli Kişisel Veri (Featured Personal Data):

Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verilerdir.

Patent (Patent):

Bir buluş sonucunda sunulan buluş konusu ürünün, buluş sahibi dışında belirli bir süre izinsiz olarak üretilme, kullanılma, satılma veya ithal edilme eylemlerini engelleme hakkı olan belgedir.

Pekiştirmeli Öğrenme (Reinforcement Learning):

Geçmiş deneyimlerle ve algoritma geri bildirim mekanizmalarıyla tahminlerde bulunan makine öğrenimi yaklaşımıdır.

Pil/Batarya (Battery):

Elektrik enerjisinin depolanmasını ve depolanan enerjinin kullanılmasını sağlayan araçtır.

Pil/Batarya Çevrim Ömrü (Battery Life Cycle):

Şarj edilebilir tip pillerde, pilin kimyasal yapısına bağlı olarak değişebilen, 500-1500 çevrime ulaşılması mümkün olan, belirtilen kapasite veya verimlilik performans kriterlerini karşılamadan önce belirli bir deşarj derinliği olan şarj döngülerinin sayısıdır.

Pil/Batarya Depolama Sistemi (Battery Storage System):

Temel depolama teknolojisi olarak pilleri/bataryaları kullanan, enerjinin depolanmasını ve daha sonra müşterilerin ihtiyaç duyduğunda enerjinin serbest bırakılmasını sağlayan bir enerji akümülatörü teknolojileri setidir.

Pil/Batarya Kapasitesi (Battery Capacity):

Pilde/Bataryada bulunan aktif malzeme kütlesi ve kullanılan malzeme türüne göre değişen, depolanabilen en yüksek elektrik yük miktarıdır.

Pil/Batarya Ömrü (Battery Life):

Pilin belirli bir kapasite veya verimlilik performans seviyesinin üzerinde çalışabildiği sürenin bir ölçüsüdür.

Pil Hücresi (Battery Cell):

Pilde yer alan, en basit çalıştırma birimidir.

Pilot Uygulama (Pilot Implementation):

Bir uygulamanın tam uygulama kullanımına sunulmadan önce, uygulama işlerlik sorunlarını

ortaya çıkarmak ve yaygınlaştırma öncesinde bu sorunların ele alınmasını sağlamak için uygulanan deneme/test sürecidir.

Programlanabilir Mantık Kontrolcüsü (Programmable Logic Controller, PLC):

Üretim süreçlerini kontrol etmek, yüksek güç tüketimi gibi sorunları ortadan kaldırmak amacıyla endüstriyel kontrol sistemlerinde kullanılan endüstriyel otomasyon için farklı elektro-mekanik süreçleri otomatikleştiren özel bir donanım bileşenidir.

Protokol (Protocol):

Ağdaki etkileşimleri tanımlayan, verileri düzenlemeye yarayan, işlem doğrulaması ve ağa katılım şartlarını içeren kurallar dizisidir.

Prototip/Arketip (Prototype/ Archetype):

Bir ürünün nihai tasarımlarını geliştirme sürecinden ve piyasaya sürülmesinden önce, ürünü test etmek ve doğrulamak amacıyla oluşturulan nihai ürünün simülasyonu veya nihai sonuca mümkün olan en yakın versiyonudur.

Radio Frekansıyla Tanımlama (Radio Frequency Identification, RFID):

Etiketler ve okuyucular aracılığıyla, veri aktarmak ve varlıkları tanımlamak için radyo frekansı dalgalarının kablosuz, temassız kullanımınıdır.

Risk Yönetimi (Risk Management):

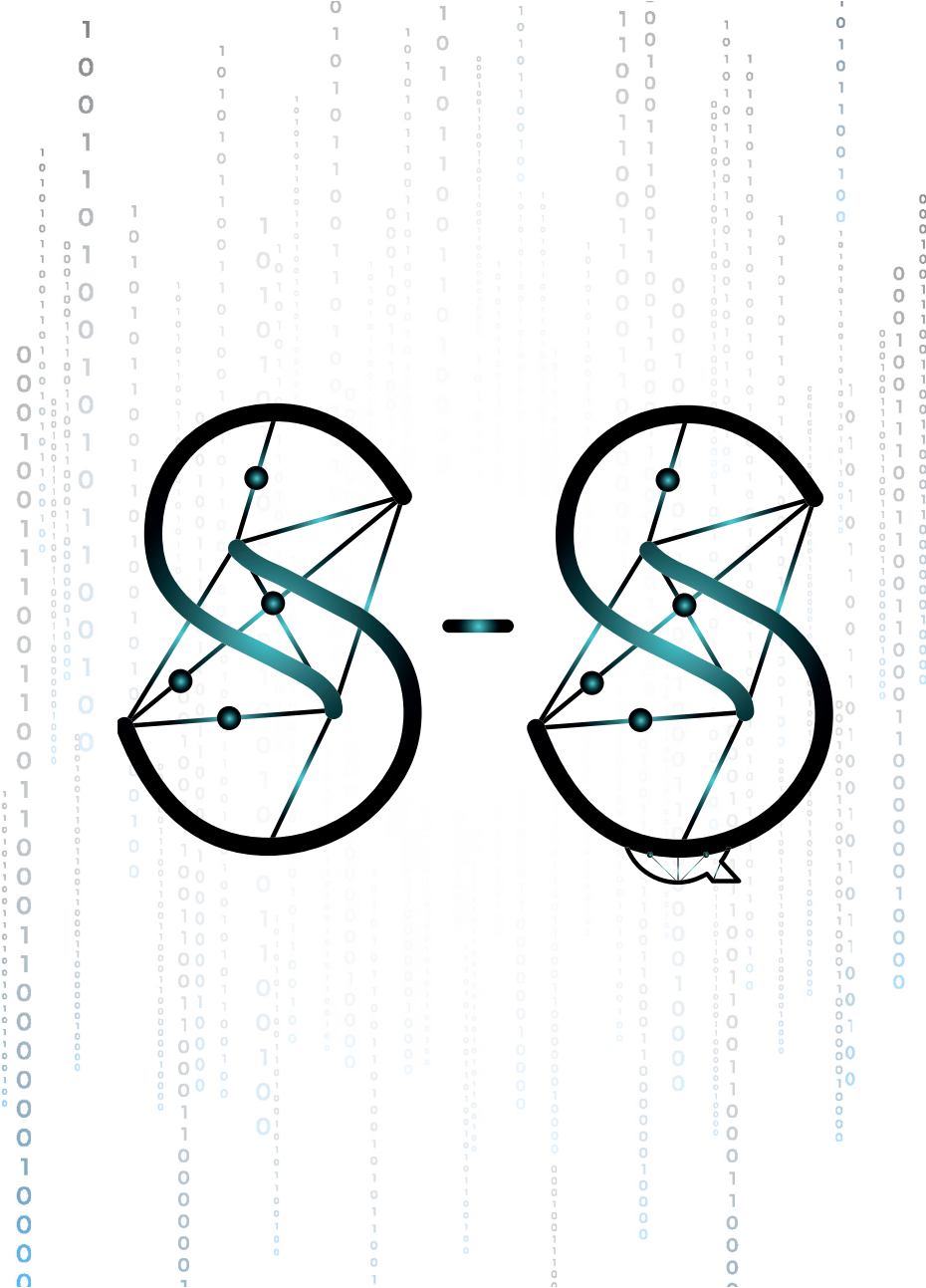
Bir işletmenin yasal yükümlülükler, finansal belirsizlikler, teknoloji sorunları, stratejik yönetim hataları, kazalar ve doğal afetler gibi çeşitli durumlardan kaynaklanan sermayesine ve kazançlarına yönelik tehditleri belirleme, değerlendirme ve kontrol etme sürecidir.

Robotik (Robotic):

Manuel görevleri otomatize edilmiş bir şekilde gerçekleştirmek için bilgisayar kontrollü robotların kullanılması, otomasyon süreçlerinde robotların tasarımı, yapımı ve işletimi ile ilgilenen teknolojidir.

**Robotik Süreç Otomasyonu
(Robotic Process Automation,
RPA):**

Yapay zekâ ile operasyonel süreç yazılımlarını kullanıp, çalışanların, bir görevi yerine getirirken yazılım sistemleri üzerinde uyguladığı adımları ve etkileşimleri bire bir öğrenip taklit ederek, uygulama, veri okuyup işleyebilme, analiz edip sonucu raporlayabilme özelliklerini gösteren, makine öğrenme yeteneklerine sahip yazılım robotudur.

Saldırı Önleme Sistemi (Intrusion Prevention System, IPS):

Ağ trafiği içerisinde tanımlı tehditlerin veya zararlı bağlantıların izlenip önlenmesi ve günlük kaydının tutulması/ loglanması için kullanılan ağ güvenliği sistemidir.

Saldırı Tespit Sistemi (Intrusion Detection System, IDS):

Ağ trafiği içerisindeki zararlı hareketlerin veya zararlı bağlantıların tespiti ve günlük kaydının tutulması/loglanması için kullanılan ağ güvenliği sistemidir.

Sanal Enerji Hatları (Virtual Power Lines, VPL):

Şebeke yüklenmelerini azaltmak için depolama altyapısına dayanan, güneş ve rüzgâr enerjisinin büyük ölçekli entegrasyonuna izin veren, arz tarafında şebekenin enerji taşıma kapasitesinin dolması nedeniyle şebekeye aktarılamayan yenilenebilir kaynaklardan üretilen fazla enerjiyi depolamak, talep tarafında ise şebeke kapasitesi uygun olduğunda enerjiyi depolayabilmek ve gerektiğinde kullanabilmek gibi alternatiflere

sahip sanal ortamda izlenebilir teknolojik altyapıdır.

Sanal Evren (Metaverse):

Blokzincir teknolojisi kullanılarak oluşturulan sanal ve gerçek ortamların bütünleşik tasarlandığı, tanımlanan kullanıcıların buluşabileceği, oyun oynayabileceği, sohbet edebileceği ve bir şeyler satın alabileceği, oyun gezegenleri veya değiştirilemez jeton galerileri, küratörlü araziler veya dijital sokaklardan oluşan meta veri depoları, artırılmış ve sanal gerçeklik ürün ve hizmetleri ya da dijital alan koleksiyonlarıdır.

Sanal Gerçeklik (Virtual Reality, VR):

İnsanların hem keşfedip hem de etkileşime girebildiği, üç boyutlu bilgisayar teknolojileri ile insan ve makine arasındaki iletişimi artırmak için geliştirilen, insan duyarlarına hitap eden, gerçek ortamları taklit eden çoklu sanal ortamdır.

Sanal Güç Santralleri (Virtual Power Plants, VPP):

Merkeziyetsiz elektrik üretim sistemini dijital bir iletişim, kontrol

ve yönetim programları altyapısı aracılığıyla birbirine bağlayan ve koordine eden, esnek arz için koordinasyon sağlayan, şebeke dengelemede önemli rolü olan dağıtık enerji kaynaklarının verilerini barındıran bulut tabanlı, uzaktan izlemeyi sağlayan merkeziyetsiz bir enerji üretim birimidir.

Sanal İletim (Virtual Transmission):

Enerji depolamasını bir iletim hattına yerleştirmek ve gerçek enerjiyi iletmek, iletim hattı akışlarını taklit etmek, hat yükseltme veya yeni hat ihtiyacının yerini alma gibi geleneksel çözümlerden daha fazla değer elde eden kapasite, hizmet ve yetenek kombinasyonları sağlamak amacıyla iletim kapasitesi yerine özel olarak yapılandırılmış depolama sistemlerine sahip sanal teknolojik ortamdır.

Sanal Özel Ağ (Virtual Private Network, VPN):

Ek bir lisans ya da modül ile birlikte yerel ağa gidip gelen bilgilerin şifrenmesi sayesinde

uzak ofislerden ya da ev interneti üzerinden güvenli bir şekilde şirket veritabanlarına ya da uygulamalarına ulaşan, gelişmiş güvelik duvarı yazılımları üzerinden kontrollü bir şekilde geçen, bütün erişim ve işlemleri daha sonradan incelenebilmesi için kaydeden güvenli ağ yapısıdır.

Sanallaştırma (Virtualization):

Birçok kullanıcı veya ortam arasında fiziksel donanıma bağlı kaynakları kullanarak, işletme içi bilgisayarlar üzerinde yer alan süreçleri bilgisayarların sanal bir örnekleri üzerinde, gerçek donanımdan ayrı bir katmanda çalıştırma sürecidir.

Sayısallaştırma (Digitization):

Analog bilgilerin dijital bir formata dönüştürülmesi, böylece bilgilerin bilgisayarlar üzerinde depolanabilmesi, işlenmesi ve iletilmesi işlemidir.

Sektörel Siber Olaylara Müdahale Merkezi/Sektörel SOME:

Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi altında yer alan, enerji, bankacılık ve finans, ulaştırma, kritik kamu hizmetleri, su yönetimi

ve elektronik haberleşme konusunda çalışan kamu kurumları ile koordinasyon içinde olan, siber olayların öncesinde gerekli teknik danışmanlık ve yardımları sağlayan, gerekirse kurum veya kuruluşu önceden uyararak, siber olay esnasında ve sonrasında ise destek veren ekiptir.

Semantik (Semantics):

Dilsel formların, dilsel olmayan kavramlarla ve zihinsel temsillerle olan ilişkilerinin kullanılıp kelimelerin ve cümlelerin anlamlarının biçimsel, sözcüksel ve kavramsal formlarda incelenmesidir.

Sensör (Sensor):

Isı, ışık, ses, basınç, manyetizma veya belirli bir hareket gibi fiziksel bir uyarana yanıt veren, bilgi ve veri toplayan ve bu girdileri entegre olduğu diğer elektronik cihazlara çıktı olarak ileten cihaz, modül, makine veya alt sistemdir.

Serbest Erişim Platformu (Open Access Platform):

Mevcut halka açık tüm şarj istasyonlarının gerçek zamanlı

olarak görüntülenebilmesi için oluşturulan, şarj istasyonlarının verilerini canlı olarak sağlayan ve veri değişimi ile diğer işlemlerin standart protokoller ve arayüz ile sağlandığı Kurum tarafından hazırlanan platformdur.

Sertifikalı Emisyon Azaltımı (Certified Emission Reduction, CER):

Belirlenmiş Operasyonel Kuruluş tarafından doğrulanmış emisyon azaltımları için Temiz Kalkınma Mekanizması Yürütme Kurulu tarafından verilen bir tür emisyon birimi veya karbon kredisidir.

Servis Odaklı Mimari (Service Oriented Architecture, SOA):

Otomatize edilmiş operasyonel süreçlerde, dağıtık mimarinin temeli olan farklı uygulamaların, platformların ve dillerin birbirleriyle haberleşmesini sağlayan, arayüzleri kullanarak yazılım bileşenlerini yeniden kullanılabilir hale getirmenin bir yolunu sunan, veri alışverişi ve entegrasyon aşamalarında ihtiyaç duyulan servisler gibi yazılım bileşenlerini kullanan yazılım geliştirme yaklaşımıdır.

Sıfırncı Blok (Starting Block):

Blokzincirde, diğerk bloklar gibi kendinden önce gelen bloğa ait benzersiz kodları içermeyen ve onun yerine başlangıç işlemlerini içeren, kripto paranın üretim şartları, üretim miktarı, üreticinin özel mesajı gibi bilgilerin yer aldığı ilk bloktur.

Sınıflandırma (Classification):

İhtiyaç duyulan esas verilere ulaşmak için verileri ortak özelliklerine göre gruplama, ayrıntı kategorilerine ayırma veya farklı ilişkili parçalara bölme işlemidir.

Sınır/Uç Bilişim (Edge Computing):

Optimize edilmiş süreçleri ve veri depolamayı, yanıt sürelerini iyileştirme ve bant genişliğinden tasarruf etme amaçlarıyla veri kaynaklarına yaklaştıran dağıtık yapıda mimaridir.

Sınırdakarbon Düzenleme**Mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM):**

Karbon kaçacağı riski olan ürünlerin Avrupa Birliği (AB)'ne ihraç edilmesi sırasında sahip olduğu karbon yoğunluğuna göre

vergilendirilmesini hedefleyen ve çerçevede AB'nin ithal ettiği ürünlere, AB sınırları içerisinde üretilen malların karbon maliyetlerine eşdeğer bir vergilendirmenin uygulandığı sistemdir.

Sızma Testi (Penetration/Pen Test):

Bir sistemdeki zayıflıkların iş üzerindeki etkilerini bulmak, sistem güvenliğini değerlendirmek ve göstermek amacıyla aynı araçları, teknikleri ve süreçleri kullanan bir bilgisayar sisteminde gerçekleştirilen yetkili ve planlı bir simülasyon saldırısıdır.

Siber Atak/Saldırı (Cyber Attack):

Yetkisiz kişilerce sistemlerin açıklarını çeşitli yazılımlardan ya da tekniklerden faydalanarak saptayıp sistemlere girilmesi, bilgilerin elde edilmesi ya da değiştirilmesi eylemidir.

Siber Casusluk (Cyber Spying):

Rekabetçi bir şirket veya devlet kurumuna karşı avantaj elde etmek için sınıflandırılmış hassas verileri veya fikri mülkiyeti çalan bir siber saldırı şeklidir.

Siber Fiziksel Sistemler (Cyber Physical Systems, CPS):

Operasyonel teknolojilere ve bilgi teknolojilerine ait tüm süreçlerin tedarik zinciri ve faaliyet yaşam döngüsü yönetiminde, ağda yer alan veri altyapısı aracılığıyla, durum bilgisini ve fiziksel sistemin özelliklerini, diğer siber fiziksel sistemlere iletmek için iletişim kuran, dış etkilere esnek bir şekilde tepki veren, bilgi sistemleri ve diğer veri alışverişi yapan mekanik, elektronik ve yazılım bileşenlerinin tümüdür.

Siber Güvenlik (Cyber Security):

Operasyonel teknolojiler ve bilgi teknolojileri sistemlerinde yer alan bilgisayarları, sunucuları, mobil cihazları, elektronik sistemleri, ağları ve verileri olağanüstü durum kurtarma ve iş sürekliliği kapsamında kötü amaçlı dijital saldırılardan korumayı hedefleyen elektronik bilgi güvenliği yaklaşımları, metodolojileri, donanım altyapısı ve uygulamalarıdır.

Siber Güvenlik Olgunluk Değerlendirmesi (Cyber Security Maturity Assessment, CSMA):

Kuruluşların mevcut güvenlik durumunun, planlarının incelenmesi, güvenlik stratejilerinin olgunlaştırılıp, güçlendirilmesi için siber güvenlik en iyi uygulamalarını ve tanınan siber çerçeveleri kullanan bir boşluk analizi ve risk değerlendirmesidir.

Siber Güvenlik Olgunluk Modeli (Cyber Security Maturity Model, CMM):

Kuruluşlara etkili ve siber güvenlik risk kültürleriyle uyumlu siber güvenlik programları oluşturmak için bir yol haritası sağlayan güvenlik metodolojileri, yönergeleri ve kontrolleri bütünüdür.

Siber Güvenlik Olgunluk Modeli Sertifikasyonu (Cyber Security Maturity Certification, CMMC):

ABD Savunma Bakanlığı yüklenicilerinin ve alt yüklenicilerinin tedarik zincirindeki güvenlik açıklarını ortadan kaldırmayı ve güvenlik uygulamalarını iyileştirmeyi amaçlayan, güvenlik, kapasite ve esneklik durumlarını değerlendirmek için hazırladığı,

kontrol uygulamaları, güvenlik alanları, süreç ve yetenek unsurları kapsamında, Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü tarafından yayımlanan güvenlik standartlarına uyumluluk ölçümü için tasarlanmış bir değerlendirme çerçevesi ve değerlendirici sertifika sürecidir.

Siber Güvenlik Olgunluk Seviyesi (Cyber Security Maturity Level, CML):

Şirketlerin kritik altyapı, uygulama, ağ, bulut, nesnelerin interneti ve diğer güvenlik riskleri içeren bileşenleri için kendi güvenlik riski kültürü kapsamında oluşturduğu saldırı tespit, savunma, esneklik ve koruma toleranslarına göre güvenlik konumunu ifade eden aşamalıdır.

Siber Güvenlik Programı Yönetimi (Cyber Security Program Management, CPM):

Kuruluşun siber güvenlik faaliyetleri için kurumsal yönetim ve stratejik planlama sağlayan, siber güvenlik hedeflerini kuruluşun stratejik hedefleriyle ve kritik altyapı riskleriyle uyumlu bir şekilde oluşturmaya yardımcı

olan yöntemler ve uygulamalar bütünüdür.

Siber Güvenlik Yeteneği Olgunluk Modeli (Cyber Security Capability Maturity Model, C2M2):

Kuruluşların siber güvenlik yeteneklerini değerlendirmelerine ve güvenlik yatırımlarını optimize etmelerine yardımcı olan, hem bilgi teknolojileri (BT) hem de operasyonel teknolojiler (OT) çerçevesinde yer alan varlıklara ve varlık ortamlarına odaklanan, onaylanmış, ücretsiz bir dizi siber güvenlik uygulaması, testi ve analizidir.

Siber Olay (Cyber Event):

Bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizlilik, bütünlük veya erişilebilirliğinin ihlal edilmesi veya ihlal teşebbüsünde bulunulmasıdır.

Siber Olaylara Müdahale Ekibi/ SOME:

Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi altında yer alan, sektörel ve kurumsal alanlarda faaliyet gösteren, kamu kurumları ile koordinasyon içinde olan, siber

olayların öncesinde gerekli teknik danışmanlık ve yardımları sunan, kurumların bilgi güvenliğini sağlayan, sistemlere yapılabilecek olağanüstü durumlara karşı olay görüntüleyicisi, kayıt sistemleri oluşturan, gerekirse kurum veya kuruluşu uyaran, siber olay esnasında ve sonrasında destek veren organizasyondur.

Siber Saldırı Simülasyonu (Cyber Attack Simulation, CAS):

Kurumsal savunmaları gerçek ve gelişen tehdit ortamında olduğu gibi aynı baskı altına sokarak, seçilen saldırı simülasyon tekniğinin türüne bağlı olarak farklı niteliklere sahip, önceden tanımlanmış farklı yük türleriyle bilinen ve bilinmeyen güvenlik açıklarını tespit eden benzetim yönetim sistemidir.

Siber Savunma (Cyber Defense):

Sistemlerde, ağlarda ve uygulamalarda yer alan hassas bilgilere erişmeyi, bu bilgileri değiştirmeyi, imha etmeyi veya normal iş süreçlerini kesintiye uğratmayı amaçlayan dijital saldırıları; gizlilik, bütünlük, kimlik doğrulama, erişilebilirlik,

inkâr edememe gibi unsurlar kapsamında engellemek amacıyla uygulanan savunma yöntemleri ve süreçleridir.

Siber Uzay (Cyber Space):

Bilgisayar ağları tarafından oluşturulan, fiziksel olmayan alanlarda, internet üzerinde küresel elektronik fikir ve etkileşim ağını tanımlayan ifadedir.

Simetrik/Gizli Şifreleme (Symmetric Encryption):

Benzer kriptografik şifreleri kullanarak, gizli anahtar ile mesajları/bilgileri hem şifrelemek hem de çözmek/deşifrelemek için aynı anahtarın kullanıldığı, sadece gizli anahtara sahip olan taraflarca şifrelenmiş metnin çözümlenebildiği algoritma grubudur.

Sinyal (Signal):

Bir sistemden veya ağdan diğerine genellikle zamanla değişen bir voltaj, bilgi taşıyan bir elektromanyetik dalga, elektrik akımıdır.

Son Kullanıcı (End User):

Ürün geliştirme ekibinin ürünlerini tasarlarlarken ve kullanım

senaryolarını oluştururken tasarımcının aklında olan senaryo aktörleri olarak, ürünün anahtar nihai kullanıcılarıdır.

Standardizasyon (Standardization):

Teknolojik ilerlemeler karşısında yeniliklerin ya da çözümlerin yarattığı rekabet ortamı ve teknolojiye uygun genişletmelerin, uyumluluğun oluşturulması amacıyla yetkili birimler tarafından geliştirilen yeniliğe ya da çözüme uygun çerçeve parametrelerinin, metodolojilerin, kuralların kesin ve bağlayıcı bir şekilde tanımlanmasıdır.

Statik Veri (Static Data):

Kaydedildikten sonra değişmeyen, durağan, tek yönlü, sabit bir veri kümesidir.

Süper İletken Manyetik Enerji Depolama Sistemi (Superconducting Magnetic Energy Storage System, SMES):

Enerji üretimindeki dalgalanmaları yumuşatmanın bir yolu olarak fotovoltaiklerin büyük ölçekli kullanımını desteklemek amacıyla bir depolama seçeneği olarak

önerilen, sıfıra yakın enerji kaybı ile süper iletken kritik sıcaklığının altındaki bir sıcaklığa kriyojenik olarak soğutulan süper iletken bobinin manyetik alanı içinde şebekeden gelen elektriği depolayan bir enerji depolama teknolojisidir.

Süper/Mega Şebeke (Super Grid):

Uzak mesafelerde yüksek voltaj elektrik ticaretini mümkün kılan genellikle kıtalararası veya uluslararası geniş kapsamlı elektrik iletim ağıdır.

Süreç Madenciliği (Process Mining):

Şirketlerde, kurumsal performans ve süreç yönetimi, toplam kalite yönetimi gibi '6 Sigma' metodolojisi ile operasyonel mükemmelliğin sağlanmak istendiği, veri bilimi, iş süreçleri yönetimi, iş süreç akışı yönetimi ve makine öğrenimi disiplinlerinin, geriye dönük tecrübelerden faydalanılması amacıyla olay günlükleri/log kayıtları kapsamında model tabanlı süreç tasarımlarının ve veri merkezli analiz tekniklerinin kullanıldığı bir dijital dönüşüm metodolojisidir.

Süreç Otomasyonu (Process Automation):

Şirketlerin iş süreçlerinde hataları azaltan, teslimat hızını ve kaliteyi artıran, maliyetleri en aza indiren, süreci basitleştiren ve otomatize girdilerle sistemleri tekrarsız ve güvenilir bir yapıyla uyumlaştıran yazılım tabanlı iş akışlarıdır.

Şarj Ağı (Charging Network):

Elektrikli araçlara birden çok şarj istasyonunda şarj hizmeti sağlamak için oluşturulan ve şarj ağı işletmecisi tarafından yönetilen sistemdir.

Şarj Ağı İşletmecisi / Elektromobilité Servis Sağlayıcısı (Charging Network Operator / e-Mobility Service Provider, EMSP):

Kendilerinin ve sertifika verdikleri gerçek veya tüzel kişilerin sağladığı şarj altyapısı ve kendi oluşturdukları bilişim altyapısıyla, elektrikli araç kullanıcılarına şarj ağı erişimi sağlayarak şarj hizmeti sunan ve şarj ağını işleten lisans sahibi tüzel kişiliktir. Mevzuatta, elektrikli araç kullanıcılarına, şarj ağına erişim açarak şarj hizmeti sağlayan ve şarj ağının işletmesini

gerçekleştiren lisans sahibi tüzel kişidir.

Şarj Ekipmanı (Charging Equipment):

Şarj ünitesinden elektrikli araca elektrik enerjisi aktarımı için kullanılan ekipmandır.

Şarj Hizmeti (Charging Service):

Elektrikli araçların akü, pil, kondansatör ve benzeri enerji depolayan ekipmanlarını şarj etmek üzere ticari amaçla ve bedeli mukabilinde gerçekleştirilen kablolu veya kablosuz enerji aktarımıdır.

Şarj İstasyonu (Charging Station):

Elektrikli araçlara kablolu veya kablosuz elektrik enerjisi aktarımının yapıldığı tesislerdir.

Şarj İstasyonu İşletmecisi (Charge Point/Station Operator, CPO):

Şarj ağı işletmecisinden almış olduğu sertifika kapsamında şarj istasyonlarını yerinde işleten ve üçüncü taraflara bu şarj istasyonunda şarj hizmeti sağlayan gerçek veya tüzel kişidir.

Şarj Noktası (Charging Point):

Bir şarj istasyonunda aynı anda kablolu veya kablosuz şarj bağlantısının sağlanabildiği noktalaradır.

Şarj Soketi (Charging Socket):

Şarj ünitesinden elektrikli araca enerji aktarımını sağlamak üzere bir şarj kablosuyla tümleşik olan veya bu kablonun bağlanması amaçlanan şarj ünitesinde bir veya birden fazla bulunabilen bağlantı elemanıdır.

Şarj Ünitesi (Charging Unit):

Bir veya daha fazla sayıda kablolu veya kablosuz şarj bağlantısının sağlanabildiği, şarj hizmetinin sunulduğu fiziksel olarak tek bir ünite dir.

Şebeke Enerji Depolaması (Grid Energy Storage):

Elektrik enerjisini bir elektrik güç şebekesi içinde üretimin tüketimi aştığı zamanlarda büyük ölçekte depolamak için kullanılan, üretim tüketimin altına düştüğünde şebekeye geri döndüren uygulamalardır.

Şebeke Güvenliği (Grid Security):

Enerji altyapılarının güvenliği,

enerji üretim kaynaklarındaki değişiklikler ve artan fiziksel ve siber güvenlik riskleri nedeniyle; siber güvenlik, gözlem, görselleştirme, gerçek zamanlı kontrol, bakım ve esneklik konularında uygulanan güvenlik stratejileridir.

Şifre Çözme (Decryption):

Okunamaz hale getirilmiş şifrelenmiş verilerin şifrelenmemiş forma dönüştürülmesi işlemidir.

Şifreleme (Encryption):

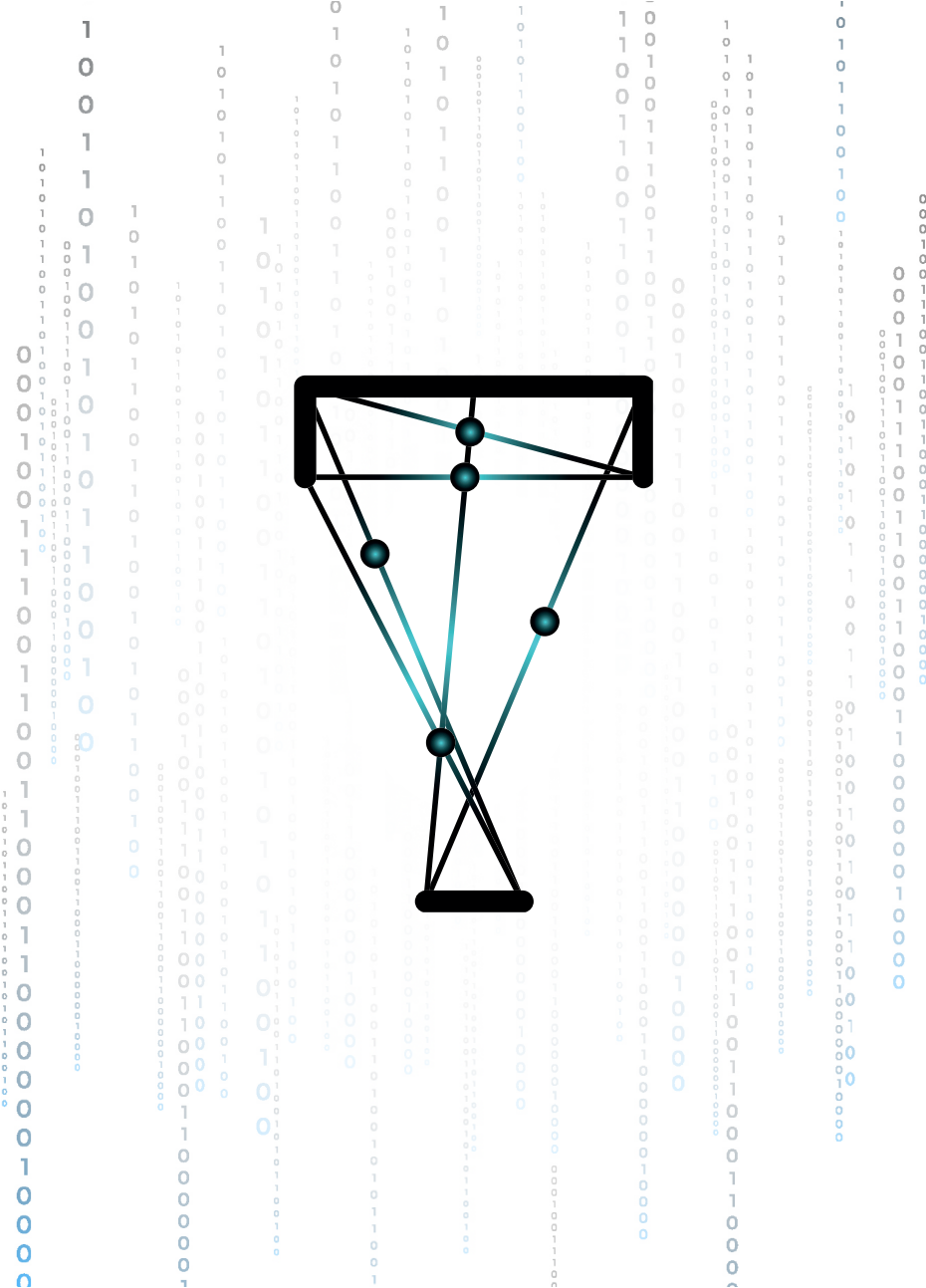
Hassas ya da gizli bir bilginin ya da metin niteliğinde bir mesajın gizli ya da özel bir anahtara sahip algoritmalarla şifrelenip, şifrelerin çözülmesini simetrik ya da asimetrik algoritmalarla engelleyen işlemidir.

Şirket Dışı / Dış Kaynak Sistem (Outsourcing System):

İşletmenin, ana faaliyetlerine odaklanması amacıyla, operasyonel ve bilişim tabanlı faaliyetlerini/uygulamalarını yenilikçi hizmetler ve gelişmiş iş süreçleriyle uyumlu yeni iş modellerini ilgili alanlarda uzmanlaşmış üçüncü taraf diğer firmalardan sağlamasıdır.

Şirket İçi / İç Kaynak Sistem (On-Premise System):

İşletmenin, operasyonel ve bilgi ve iletişim tabanlı faaliyetlerinde maliyet tasarrufu, veri güvenliği ve kontrolü, hassas verileri şirket içi sistemlerde tutma ve yedekleme sağlanması amacıyla şirket içi geliştirmeler, yedeklemeler, kontroller ve izlemeler yapmasıdır.

Tahmine Dayalı/Öngörücü Bakım (Predictive Maintenance):

Süreç yönetiminde yer alan şirket varlıklarının sensör cihazları aracılığıyla, gerçek zamanlı verilerle takip edilip varlıkların ne zaman bakıma ihtiyacı olduğunu tahmin eden ve böylece ekipman arızasını önleyen koşullu tabanlı bakımdır.

Tahmine Dayalı/Öngörüşel Analitik (Predictive Analytics):

Şirketlerin, istatistiksel modelleme, veri madenciliği teknikleri ve makine öğrenimi ile birlikte geçmiş verilerdeki kalıpları kullanarak, gelecek riskler ve fırsatlar hakkında tahminlerde bulunduğu bir dizi analitik ve istatistiksel yaklaşımdır.

Takma Ad Verme/İsimlendirme (Pseudonymisation):

Kişisel verilerin, ek bilgiler kullanılmadan kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye atfedilemeyecek şekilde işlenmesidir.

Talep Tahmini (Demand Forecasting):

İşletmenin gelecek dönemler için toplam satışları ve geliri tahmin

eden daha bilinçli tedarik kararları alması amacıyla, müşterilerinin hizmet için gelecekteki talebini tahmin etme ve geçmiş verilerin tahmine dayalı analizlerini kullanma sürecidir.

Talep Tarafı Katılımı (Demand Side Response, DSR):

Elektrik tüketicilerinin, piyasa fiyatları ya da sistem operatörlerinin verdiği talimatlar doğrultusunda, olağan elektrik tüketim rejimlerini akıllı ve teknik yaklaşımlarla değiştirmesidir.

Tanımlayıcı/Betimleyici Analitik (Descriptive Analytics):

Şirketlerde meydana gelen değişiklikleri daha iyi tanımlamak için, istatistiksel modelleme, veri madenciliği teknikleri ve makine öğrenimi ile birlikte geçmiş verilerin ayrıştırılması ve kıyaslanmasıyla, karar vericilerin iş stratejilerinde temel alacakları performans ve eğilimlere ilişkin içgörü ya da bütünsel görüş oluşturan bir dizi analitik ve istatistiksel yaklaşımdır.

Tasarım Merkezi (Design Center):

5746 sayılı Araştırma, Geliştirme

ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında kurulan birimdir.

Tedarik Zinciri/Lojistik Ağı Yönetimi (Supply Chain Management, SCM):

Mal ve hizmet akışının tedarikçiden müşteriye doğru akışını kapsayan, hammaddeleri nihai ürünlere dönüştüren, ürünleri müşteriye daha hızlı ve daha verimli bir şekilde teslim etmeyi amaçlayan kaynak temin sistemlerinin bütünüdür.

Tehdit ve Güvenlik Açığı Yönetimi (Threat and Vulnerability Management):

Kuruluşun kritik altyapı ve kurumsal hedeflere yönelik risklerle orantılı olarak bilgi teknolojilerine ve operasyonel teknolojilere ait varlıkları üzerindeki siber güvenlik tehditlerini ve açıklarını tespit etmek, belirlemek, analiz etmek, yönetmek ve bunlara yanıt vermek için planlar, prosedürler ve teknolojiler oluşturmak ve sürdürmek amacıyla oluşturulan ve izlenen yönetim süreçleridir.

Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Technopark):

Yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsünün imkânlarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/geliştirdikleri, teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda buldukları, aynı üniversite, yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknopark ya da teknokenttir.

Tembel Öğrenme (Lazy Learning):

Makine öğreniminde sistemin eğitim verilerini işleme almadan önce genelleştirmeye çalıştığı istekli öğrenmenin aksine, eğitim verilerinin genelleştirilmesinin teorik olarak sistemde bir sorgu oluşturulana kadar ertelendiği öğrenme yöntemidir.

Teminatlı Hisse Kanıtı (Bonded Proof of Stake, BPoS):

Blokcincirdeki veri doğrulama sürecine dâhil olabilmek için katılımcılar tarafından sunulan kripto para ya da jeton cinsinden teminat türüdür.

Temiz Enerji Test Yatakları (Clean Energy Test Beds):

Yenilikçi proje ve çalışmalarda araştırmacılar ve temiz enerji teknolojileri işletmeleri için özelleştirilmiş eğitim hazırlayan ve projelere açık erişim sunan, sıfır emisyonlu teknolojileri hedefleyen projeler kapsamında prototip oluşturma ve test uygulama ortamı sağlayan platformdur.

Temsil Edilen Hisse Kanıtı (Delegated Proof of Stake, DPOs):

Blokcincir ağ kullanıcılarının bir sonraki bloğu onaylamak için oy kullandığı ve temsilciler seçtiği hisse kanıtı mutabakat mekanizmasının evrimidir.

Temsili Durum Aktarımı (Representational State Transfer, REST):

Etkileşimli uygulamalara yönelik, platform ve dil bağımsız,

entegrasyonu kolay, esnek, RESTful servislerini içeren, web servis oluşturmak için kullanılan yazılım mimarisi için fiili bir yapıdır.

Test Veri Kümesi (Test Data Set):

Makine öğreniminde modelleme veya tahminlemede modelin gelecekteki performansını değerlendirmek için kullanılan, her eğitim döngüsünün sonunda modelin test kümesi ile sınıandığı ve veri büyüdükçe güvenilirliğin arttığı veri kümesidir.

Teşhis Koyucu Analitik (Diagnostic Analytics):

Şirketlerde yaşanan sorunların nedenlerini ortaya çıkarabilecek dâhili ve harici verilere derinlemesine inen veri keşfini, veri madenciliğini ve istatistiksel yöntemleri uygulayan bir dizi analitik ve istatistiksel yaklaşımdır.

Toplayıcı (Aggregator):

Bir veya birden fazla şebeke kullanıcısı ile söz konusu şebeke kullanıcıları adına elektrik piyasasında toplayıcılık faaliyeti yürütmek üzere anlaşma imzalamış olan toplayıcı lisansı

veya tedarik lisansı sahibi tüzel kişidir.

Toplayıcılık (Aggregation):

Toplayıcı tarafından bir veya birden fazla şebeke kullanıcısının tüketim ve/veya üretimlerinin birleştirilerek işletilmesi kapsamında gerçekleştirilen piyasa faaliyetidir.

Topluluk Bulutu (Community Cloud):

Çeşitli organizasyonlar arasında altyapı paylaşımına dayanan bulut modelidir.

Toptan Elektrik Piyasası (Wholesale Electricity Market):

Elektrik enerjisi, kapasitesi ya da bunların türev ürünlerinin toptan alış-satışının gerçekleştirildiği; ikili anlaşmalar piyasası ya da piyasa ve/veya sistem işletmecisi tarafından organize edilen vadeli elektrik piyasası, gün öncesi piyasası, gün içi piyasası, dengeleme güç piyasası, yan hizmetler gibi elektrik piyasalarıdır.

Transfer Kontrol Protokolü (Transmission Control Protocol, TCP):

Veri aktarımı yapılacak iki

bilgisayar arasındaki bağlantıyı kurup, hata denetimi yapan, paketlerin kayıpsız bir şekilde hedefe ulaşıp ulaşmadığını kontrol eden protokoldür.

Turkuaz Hidrojen (Turquoise Hydrogen):

Metanın termal parçalanması/ pirolizi yöntemiyle üretilen, hidrojen ve karbondioksit yerine katı karbonla birlikte ortaya çıkan hidrojen türüdür.

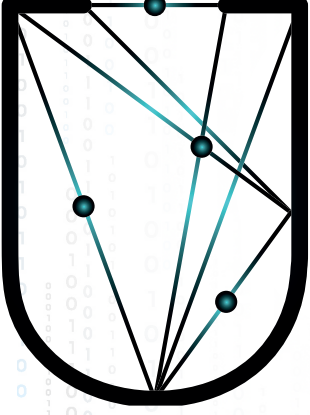
Tüketim Tesisine Bütünleşik Elektrik Depolama Tesis (Electricity Storage Plant Integrated into the Consumption Facility):

Bir tüketim tesisiyle aynı ölçüm noktasına bağlı elektrik depolama tesisidir.

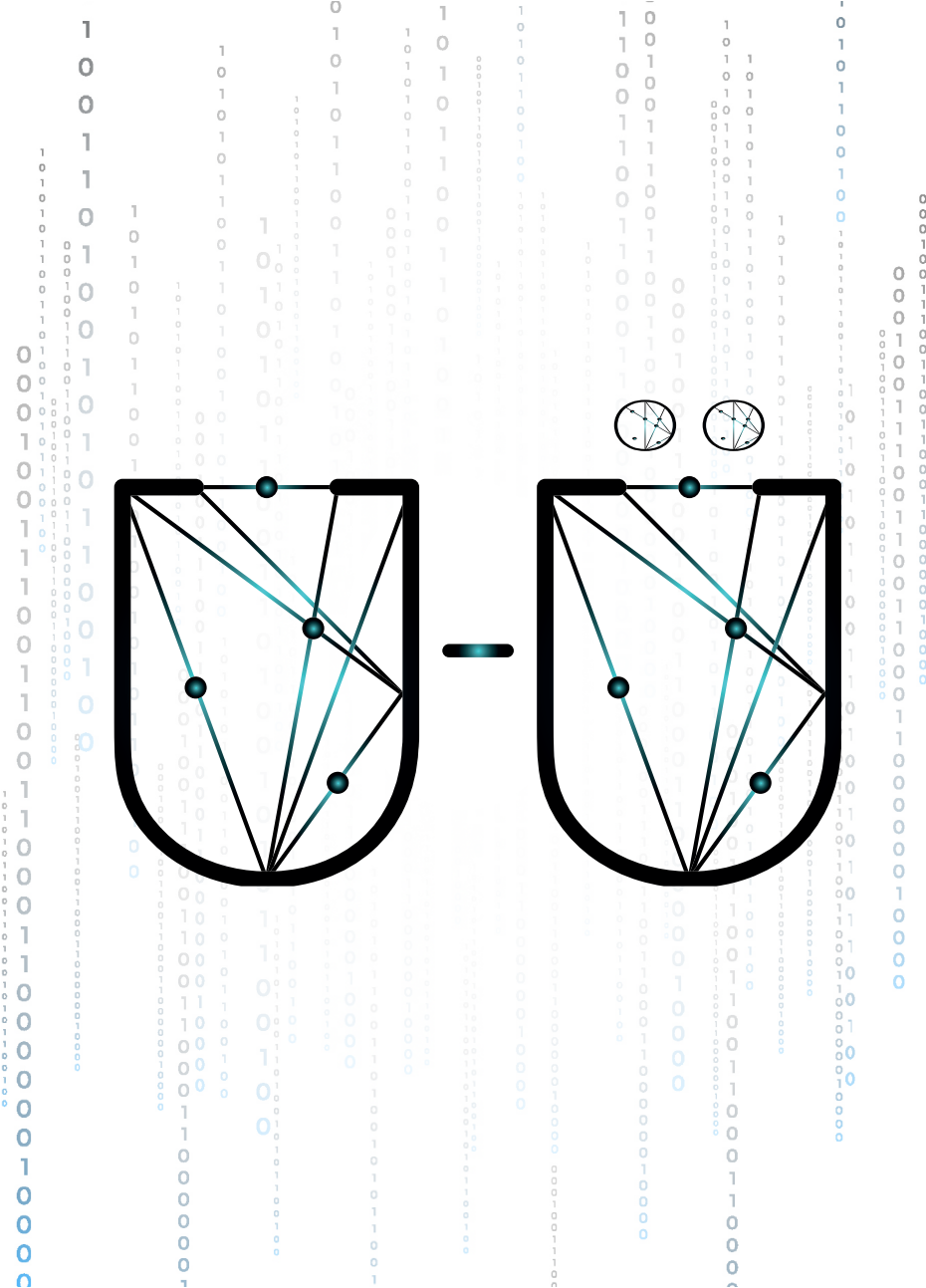
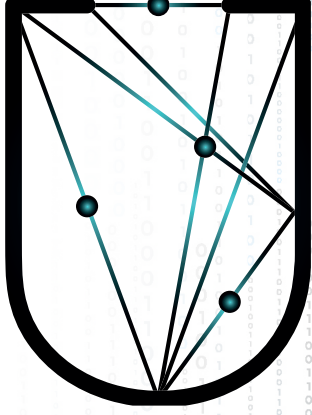
Tümleşik Geliştirme Ortamı (Integrated Development Environment, IDE):

Bilgisayar programcılarının hızlı ve rahat bir şekilde yazılım geliştirebilmesini ve geliştirmeleri test etmesini amaçlayan, geliştirme sürecini organize edebilen birçok araç ile birlikte geliştirme sürecinin

verimli kullanılmasına katkıda bulunan temel araçların tamamını içerisinde barındıran yazılım temelli platformdur.

-

Ulusal Kamu Entegre Veri Merkezi/UEVM:

Kamuya ait bilişim kaynaklarının kontrol altında tutularak bir ortamda yönetilmesi, verilerin saklanması, işlenmesi ve tek bir noktadan sunulması için oluşturulan gelişmiş teknik altyapı ile donatılan yüksek düzeyli güvenliğin sağlandığı, 7/24 hizmetin sunulacağı, ölçeklenebilir, sürdürülebilir ve yönetilebilir bir ekosistemdir.

Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi/USOM:

Türkiye'nin siber güvenliğine karşı siber ortamda oluşabilecek tehditlerin ve risklerin belirlenmesi, muhtemel saldırı ve olayların etkilerinin azaltılması veya ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerin geliştirilmesi ve paylaşılması amacıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu kapsamında kurulan ve kritik sektörlere yapılacak saldırıların önlenmesi, siber güvenlik olaylarının duyurulması, bu konuda ilgililerin uyarılması faaliyetlerini gerçekleştiren kuruluştur.

Uzak Terminal Ünitesi (Remote Terminal Unit, RTU):

Uzak uç birimlerinin temel kullanım amacı olan, birden fazla haberleşme protokolü ile sahada bulunan cihazlarla haberleşip sahadan topladığı dijital, analog vb. bilgileri üst katmanda bulunan Merkezi Denetim ve Veri Toplama Sistemine bir haberleşme protokolü ile aktaran donanım bileşenidir.

Uzman Sistem (Expert System):

Geleneksel prosedürel kodlardan farklı olarak, belirli algoritma kuralları ile temsil edilen bilgi yapıları aracılığıyla akıl yürüterek, karmaşık sorunları çözmek için bir insan uzmanın karar verme yeteneğini taklit eden yazılımlar bütünüdür.

Uzun Kısa Süreli Bellek (Long Short-Term Memory, LSTM):

Standart ileri beslemeli sinir ağlarından farklı olarak, derin öğrenme alanında kullanılan yapay tekrarlayıcı sinir ağı mimarisidir.

Üreten Tüketici (Prosumer):

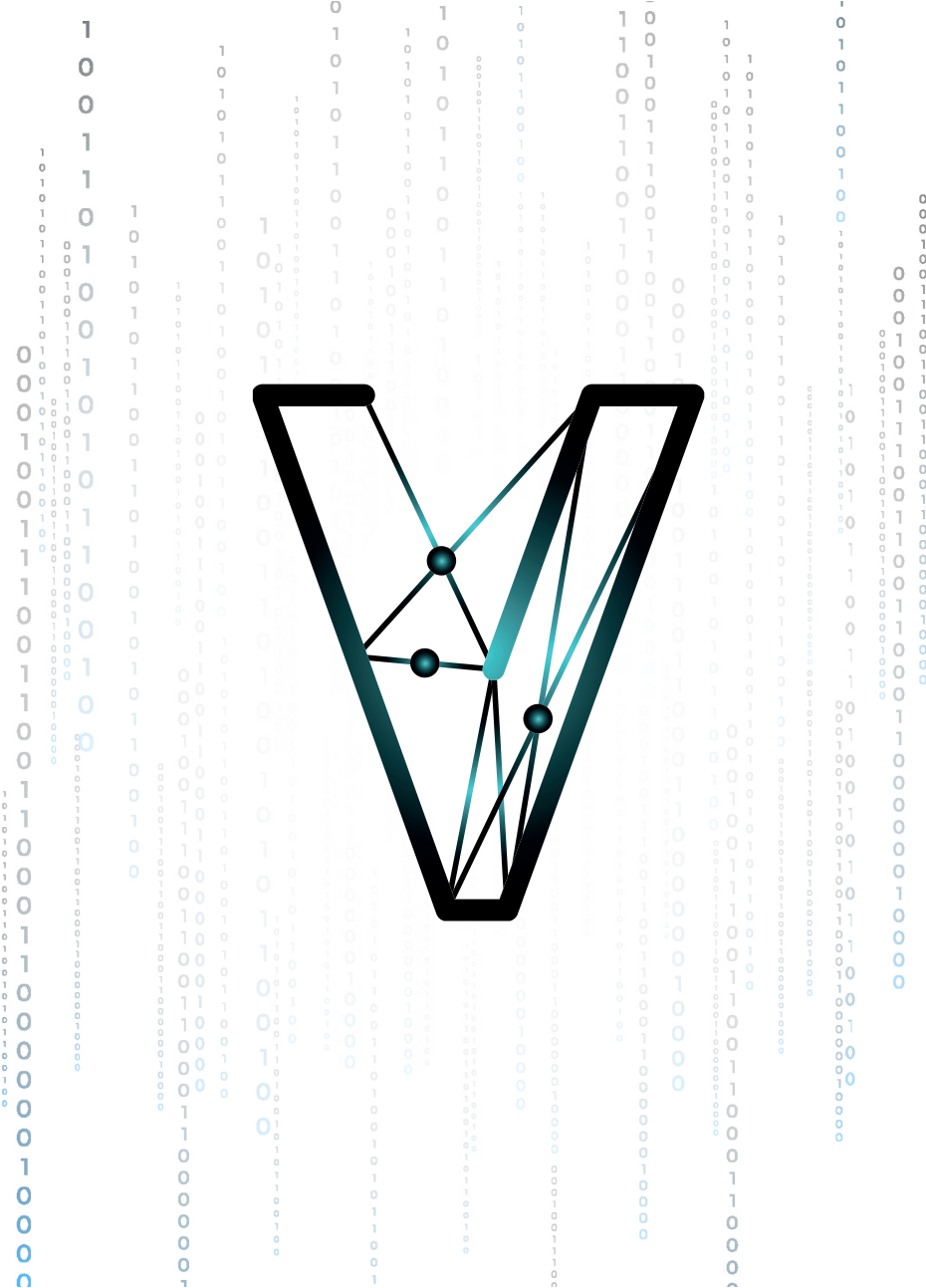
Tükettiği enerjiyi satın alarak temin eden tüketiciden farklı olarak enerjiyi üretme kabiliyetine sahip tüketicidir.

Üretim Tesisine Bütünleşik Elektrik Depolama Ünitesi (Electricity Storage Plant Integrated in the Production Facility):

Santral sahası sınırları içerisinde, üretim tesisinde üretilen veya sistemden çekilen elektrik enerjisini depolayabilen ve depolanan enerjiyi tekrar kullanılmak üzere sisteme verebilen elektrik depolama ünitesidir.

Üst Veri/Metaveri (Meta Data):

Bir kaynağın ya da verinin nerede üretildiği, kim tarafından üretildiği, en son ne zaman erişildiği gibi birçok ayrıntı hakkında ek bilgileri sunan, veri hakkında veri/bilgi ya da veri kimliğidir.

Varlık (Asset):

Enerji sektöründe araştırma, geliştirme, güvenlik, üretim, taşıma, iletim, depolama, işleme, rafinaj, dağıtım ve ticaret süreçlerinde kullanılan fiziki ya da sanal donanım vd. altyapı bileşenleri, süreç, senaryo, sözleşme, emtia ve yazılımlar bütünüdür.

Varlık, Değişiklik ve Konfigürasyon Yönetimi (Asset, Change and Configuration Management, ACCM):

Hem donanım hem de yazılım dâhil olmak üzere kuruluşların bilgi teknolojilerine ve operasyonel teknolojilere ait varlıklarını kritik altyapı ve kurumsal hedeflere yönelik risklerle orantılı olarak izlemek, bakımını, değişiklik takibini ve ilgili konfigürasyon ayarlamalarını sağlamak için uygulanan yönetim sistemidir.

Varlık Performans Yönetimi (Asset Performance Management, APM):

Yoğun varlık hacmine sahip işletmelerde makine ve ekipman sağlığı, güvenilirlik, uyum ve bütünlük yönetimi, varlık stratejisi

optimizasyonu kapsamında yürütülen varlıkların takibi ve kontrolü için geliştirilmiş çözümdür.

Varlık Yaşam Döngüsü Yönetimi (Asset Lifecycle Management, ALM):

Planlama, satın alma, bakım ve satış adımlarıyla, her bir varlığın yaşam eğrisi ya da kullanım ömrü boyunca güvenilirliğini ve operasyonel performansını optimize etme sürecidir.

Veri (Data):

Dağınık yapıda olan, ham/işlenmemiş enformasyon parçacığıdır.

Veri Ambarı (Data Warehouse):

İşletmelerin iş zekâsı faaliyetlerine ve veri analitiğine olanak tanımak ve bu faaliyetleri desteklemek üzere tasarlanmış, ihtiyaçlar ve amaçlar doğrultusunda veri işleme, sorgulama, analiz ve karar için işlemlere imkân veren, genellikle büyük miktarlarda veri içeren veri deposudur.

Veri Analitiği (Data Analytics):

Yüksek hacimli verilerden bir iş

ve karar değeri yaratmak üzere istatistik bilimi ile modern sayısal hesaplama yöntemleri arasındaki entegrasyonu sağlayarak, işletmelerin bu potansiyeli açığa çıkarmaları için gereksinim duydukları istatistik ve teknoloji tabanlı araçlardır.

Veri Bilimi (Data Science):

Veritabanı yönetim sistemleri, raporlama ve veri analitiği kapsamında, veritabanı yazılımı, istatistik, makine öğrenimi, derin öğrenme gibi yöntemlerin kullanımıyla; veri kaydetme, yedekleme, oluşturma, silme, değiştirme, güvenliğini sağlama, güncelleme ve veri analizi işlemleriyle veriden anlam çıkarma, veriyi ihtiyaç duyulan bilgiye dönüştürme süreçlerini içeren bilim dalıdır.

Veri Bütünlüğü (Data Integrity):

Veritabanında veri güncelleme, silme veya ekleme gibi işlemler yapılırken diğer kayıtlarda verilerin birbirleriyle uyum içinde olması ya da herhangi bir elektronik ortamda yer alan veri kaynaklarının orijinal halinin, yetkisiz kişiler tarafından değiştirilememesi suretiyle veri

tutarlılığının sağlanması özelliğidir.

Veri Erişebilirliği/Kullanılabilirliği (Data Availability):

Erişim yetkisi olan kişilerin ihtiyacı olan veriye yetki alanı sınırları içinde ve istediği zamanda ulaşabilmesi özelliğidir.

Veri Gizliliği (Data Confidentiality):

Yetkilendirme, şifre ile erişim ve veri kriptolama işlemleri ile bir veriye erişmesi uygun görülen kişiler tarafından veriye erişimin sağlanması özelliğidir.

Veri Güvenliği (Data Security):

Verileri yetkisiz erişime karşı korumak, veri gizliliğini, bütünlüğünü ve erişilebilirliğini sağlamak için veri şifreleme, anahtar yönetimi, veri düzeltme, verileri alt kümelere ayırma ve veri maskeleyme gibi veri güvenliği en iyi uygulamalarının ve tekniklerinin yanında, ayrıcalıklı kullanıcı erişimi denetimleri, genel denetim, olay günlükleri kayıtları ve izleme gibi işlemleri süreçlerine dâhil eden özelliiktir.

Veri İşleme (Data Processing):

Ham verileri ihtiyaçlar

doğrultusunda kullanıma hazır hale getirmek için değiştirme, filtreleme, sıralama, ilgili metodlarla biçimlendirme ve böylece erişimi, sorgulamayı ve depolamayı amaçlar kapsamında kolaylaştırma yeteneğidir.

Veri Madenciliği (Data Mining):

Büyük veri yığınları içerisinden gelecekle ilgili tahminde bulunulmasını sağlayabilecek faydalı ve amaçlara uygun bilgiye ulaşma, bilgiyi birliktelik kuralları, kümeleme, tahminleme, aykırılık analizi teknikleriyle sınıflama sürecidir.

Veri Panosu (Data Board):

İşletmelerin süreçleri izlemek ve optimal karar verme düzeylerine erişmek amacıyla verileri izlemek, analiz etmek ve görüntülemek için kullandıkları veritabanı bağlantılı arayüzler, raporlar ve bunları sağlayan araç kümeleridir.

Veri Paylaşım Protokolü (Data Sharing Protocol):

Sistemler arası şeffaflık, entegrasyon ve yeni oluşumlar açısından işletme ya da kurum verilerinin kamuya

açık platformlarda sunularak diğer işletmeler ya da kurumlarca ulaşılabilir hale getirilmesi sürecinde veri paylaşım şeklinin, şartlarının, amacının, veri gúvenlik unsurlarının, paylaşım dayanağının, paydaş bilgilerinin ve benzeri konuların belirlendiği paydaşlar tarafından imza altına alınan dokümandır.

Veri Paylaşımı (Data Sharing):

Sistemler arası şeffaflık, entegrasyon ve yeni oluşumlar açısından işletme ya da kurum verilerinin kamuya açık platformlarda servislerle, protokoller üzerinden sunularak diğer işletmeler ya da kurumlarca ulaşılabilir hale getirilmesi işlemidir.

Veri Sahipliği (Data Ownership):

Endüstri 4.0'ın ve bulut teknolojilerin önemli bir bileşeni olan açık veri ve veri paylaşımı konularının, veri koruma yasaları ve standartları ile uyumlu platformlar kapsamında yönetilip, verinin kaynağına aitliğinin yasal olarak ispatlanması ile oluşan veri yönetim sürecidir.

Veritabanı (Database):

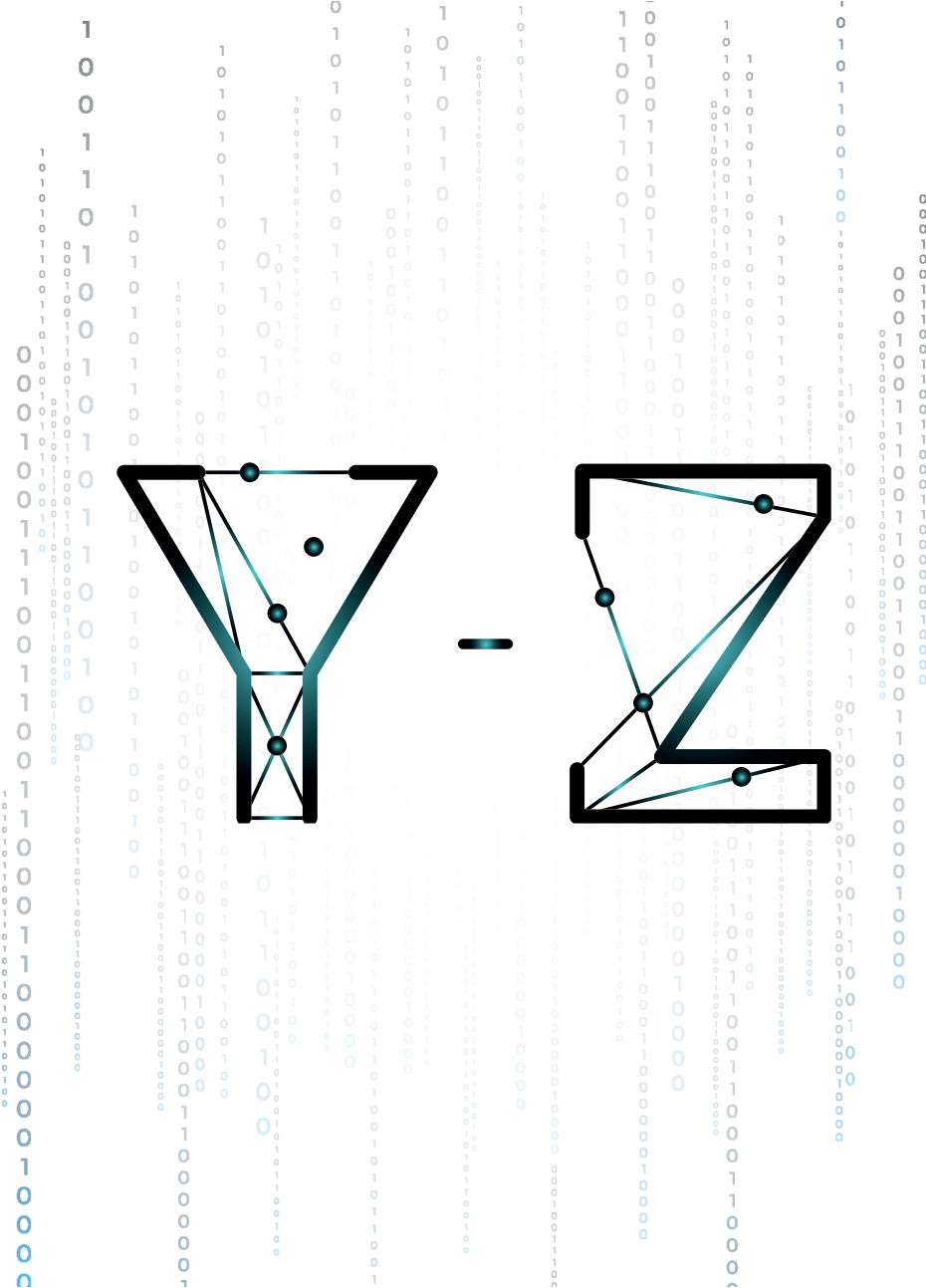
Veri saklama, oluşturma, işleme, değiştirme, g¼ncelleme ve silme gibi işlemlerin yetki kontrol¼ çerçevesinde gerçekteştirildiği, operasyonel verilerin b¼t¼n¼ne yetki kontrol¼ çerçevesinde erişimin sağlandığı sistemler ¼zerinde yer alan veri ve bilgi koleksiyonlarıdır.

Veritabanı Y¼netim Sistemleri (Database Management Systems, DBMS):

Veritabanlarını oluşturmak, tanımlamak, yedeklemek, g¼ncellemek, silmek, ilgili servislerle konfig¼rasyon işlemlerini ve ¼zerinde yer alan verilerle ilgili yetkiler doğrultusunda gerekli işlemleri gerçekteştirmek i¼in tasarlanmış veritabanı yazılım platformudur.

Veriye Dayalı Model (Data Driven Model):

Sistemi tanımlayan ¼nemli ve yeterli miktarda verinin sistem ¼zerinde temel olarak sınıflandırma, ¼r¼nt¼ tanıma ve tahmine dayalı analiz g¼revlerini yerine getirmek i¼in kullanıldığı modeldir.

Yan Hizmetler (Ancillary Services):

İletim veya dağıtım sistemine bağlı ilgili tüzel kişilerce sağlanan, iletim veya dağıtım sisteminin güvenilir şekilde işletimini ve elektriğin gerekli kalite koşullarında hizmete sunulmasını sağlamak üzere ilgili yönetmelikte ayrıntılı olarak tanımlanan hizmetlerdir.

Yapay Sinir Ağları (Artificial Neural Networks, ANN):

Genellikle herhangi bir göreve özgü kurallarla programlanmadan, verinin özelliklerinden faydalanarak görevi gerçekleştirmeyi öğrenen yapılardır.

Yapay Zekâ (Artificial Intelligence, AI):

Bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyetidir.

Yapay Zekâ Sistemi (Artificial Intelligence System, AIS):

Yapay zekâ teknolojileri kullanılarak yapılandırılmış ve yapılandırılmamış verileri toplama ve yorumlama yoluyla, yazılım ve

donanım bütünü çerçevesinde geliştirilen, amaca yönelik bir işlevi yerine getirmek üzere tasarlanmış sistemdir.

Yapılandırılmamış Veri (Unstructured Data):

İşletme enformatiği ve bilgisayarlı dilbilim gibi alanlarda dijital olarak erişilebilir durumda olan, ancak önceden tanımlanmış bir veri modeline sahip olmayan veya önceden tanımlanmış bir şekilde düzenlenmemiş verilerdir.

Yapılandırılmış Veri (Structured Data):

İşletme enformatiği ve bilgisayarlı dilbilim gibi alanlarda dijital olarak erişilebilir durumda olan ilişkisel veritabanlarında veya elektronik tablolarında açıkça tanımlanmış bir biçimde ve yapıda bulunan verilerdir.

Yarı-Denetimli Öğrenme (Semi-Supervised Learning):

Hem etiketli hem de etiketli olmayan eğitim veri seti girdilerini kullanarak etiketlenmemiş verilerden yararlı özellikler çıkarmanın zor olduğu ve veri uzmanlarının girdi verilerini

etiketlemeyi zor bulduğu durumlarda kullanılan makine öğrenimi türüdür.

Yazılım Geliştirme Yaşam Döngüsü (Software Development Lifecycle, SDL):

Geliştirilen yazılım projesinin planlama aşamasından, teslimatına kadar geçirmiş olduğu Analiz-Tasarım-Geliştirme-Yayımlama-Geri Dönüş-İyileştirme/İdame gibi genel aşamalara ve bu aşamalardan oluşan tekrarlarla yer veren metodolojidir.

Yazılım Optimizasyonu (Software Optimization):

Bir yazılım sisteminin en iyi uygulamaları gözeterek daha verimli çalışması, güvenilir kılınması veya daha az kaynak kullanması için gözden geçirme yardımcı araçlarıyla en iyileme işlemidir.

Yedek Enerji Sistemi (Backup Energy System):

Ana enerji kaynağı kesintisi sonlanana kadar kritik öneme sahip donanımı çalıştırmak için yeterli gücü sağlayabilen ilave sistemdir.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Destekleme Mekanizması (YEKDEM):

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyat, süreler, miktarlar ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasıdır.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Belgesi (YEK-G Belgesi):

Tüketiciye tedarik edilen elektrik enerjisinin belirli bir miktarının veya oranının yenilenebilir enerji kaynaklarından üretildiğine dair kanıt sağlayan ve ihraç edilebilen, her biri 1 MWh elektrik üretimine tekabül eden elektronik belgedir.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Piyasası (YEK-G Piyasası):

YEK-G sistem kullanıcıları arasında, YEK-G belgesinin elektrik enerjisi ile birlikte veya elektrik enerjisinden bağımsız olarak alış-satışının gerçekleştirildiği YEK-G ikili anlaşması piyasası ile piyasa işletim lisansına sahip merkezî bir aracı tüzel kişilik tarafından organize edilip işletilen organize YEK-G piyasasıdır.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Sistemi (YEK-G):

Sisteme kayıtlı üretim tesislerinde üretilen elektrik enerjisi için YEK-G belgesinin ihraç edilmesini, transferini, tüketiciler lehine itfa edilmesini, ilga veya iptal işlemlerini içeren ve Piyasa İşletmecisi tarafından yönetilen sistemdir.

Yenilik (Innovation):

Yeni ürün, hizmet, uygulama, yöntem veya iş modeli fikri ile oluşturulan süreçler ve bu süreçlerin neticeleridir.

Yerel Enerji Birlikleri (Local Energy Communities):

Yenilikçi teknolojileri yerel olarak mevcut doğal kaynaklarla birleştirmek ve enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiyi kullanma olanakları konusunda farkındalık yaratmak, sürdürülebilir bir enerji arzı için uzak komünlerin ve yerleşim yerlerinin ihtiyaçlarına cevap verecek organizasyonlardır.

Yeşil Hidrojen (Green Hydrogen):

Elektroliz yoluyla suyun hidrojen ve oksijene ayrıştırılması ile üretilen, elektroliz işlemi için gereken elektriğin rüzgâr

enerjisi, hidroelektrik veya güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilmesi nedeniyle üretim ve son ürün safhalarında diğer hidrojen türlerine nazaran daha düşük karbon emisyonuna sahip hidrojen türüdür.

Yetenek Olgunluk Modeli (Capability Maturity Model, CMM):

Sürdürülebilir süreç iyileştirme için tüm donanımın, ürünlerin ve hizmetlerin organizasyonel hedefler doğrultusunda geliştirilmesi ve kurumsal yeteneklerin kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla, yönetim sisteminin merkezinde ardışık temeller oluşturan, olgunluk düzeylerini organize eden metodoloji, referans bilgi seti ya da sistemdir.

Yetenek Olgunluk Modeli Entegrasyonu (Capability Maturity Model Integration, CMMI):

Kuruluşların süreç iyileştirmelerine, hizmet, ürün ve yazılım geliştirmede riskleri azaltan davranışlar oluşturmalarına yardımcı olan

yazılım süreçlerinin olgunluğunu değerlendirme modelidir.

Yetki Kanıtı (Proof of Authority, PoA):

Bir hisse varlığı için kimliğe dayanan algoritma aracılığıyla işlemleri doğrulayan, zincirde ayrıcalıklı kimlikler için çözüm ve denetim sunan mutabakat mekanizmasıdır.

Yetkilendirilmiş Hisse Kanıtı (Delegated Proof of Stake, DPoS):

Üst sınırı belirlenmiş, sınırlı sayıda blok üreticisiyle daha iyi ölçeklenebilirlik sunan, mutabakata daha hızlı ulaşan, Hisse Kanıtı mutabakat mekanizmasının bir varyasyonu olan mutabakat mekanizmasıdır.

Yıkıcı İnovasyon (Disruptive Innovation):

Daha önce üst düzey veya daha yetenekli bir tüketici kesimi tarafından erişilebilir olan pahalı veya son derece karmaşık ürün veya hizmetleri daha uygun fiyatlı, sade ve daha geniş bir nüfus için erişilebilir olanlara dönüştüren yeniliktir.

Yönerge Sunan/Kuralcı Analitik (Prescriptive Analytics):

Verileri, sonuçları tahmin etmek için benzer modelleme yapılarını kullanıp, ardından bu sayısız sonuca yönelik çeşitli yaklaşımları simüle etmek için makine öğrenimi, iş kuralları, yapay zekâ ve algoritmalarından oluşan bir kombinasyonu kullanarak analiz eden ve iş uygulamalarının birden fazla tahmin edilen sonucuna uyacak şekilde nasıl optimize edileceğine dair anında öneriler sunan bir dizi analitik ve istatistiksel yaklaşımdır.

Yönetim Bilgi Sistemleri (Management Information Systems, MIS):

Bir organizasyonun bilgi sisteminin yönetim, karar verme, kontrol ve iş zekâsı kapsamında stratejik planlama ile ilgili süreçlerinde raporlamadan karar aşamasına kadar, yöneticilerin kurumsal işleri planlamalarına ve yönetmelerine yardımcı olan veriye dayalı yazılımlar bütünüdür.

Zaman Damgası (Timestamp):

Bir elektronik verinin üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği,

alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kayıdır.

Zincir Bölünmesi (Chain Split):

Bir blokzincirin teknik değişiklik ya da zorunluluk nedeniyle birden fazla kola ayrılması işlemidir.

Kaynaklar

- 2813 Sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun
- 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu
- 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun
- 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
- Elektrik Piyasasında Depolama Faaliyetleri Yönetmeliği
- Elektrik ve Doğal Gaz Dağıtım Şirketlerinin Araştırma, Geliştirme ve Yenilik Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Usul ve Esaslar
- Enerji Sektöründe Kullanılan Endüstriyel Kontrol Sistemlerinde Bilişim Güvenliği Yönetmeliği
- Şarj Hizmeti Yönetmeliği
- Türk Dil Kurumu, Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü - <http://www.tdk.gov.tr/>
- Türkiye Bilimler Akademisi, Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü - <http://terim.tuba.gov.tr/>
- Türkiye Bilişim Vakfı, Blokzinciri Teknolojisi Terminoloji Çalışması, 2019 - https://bctr.org/dokumanlar/Blokzinciri_Teknoloji_Terminoloji.pdf
- Türkiye Bilişim Vakfı, Hukuk, Düzenlemeler ve Kamu İlişkileri Çalışma Grubu, Blokzinciri Teknolojisi Terminoloji Çalışması, 2019.

- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi, 2020 - https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/bg_rehber.pdf
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Blokzincir Sözlüğü, 2019 - <https://cbddo.gov.tr/sss/blokzincir-sozlugu/>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Kamu Bulut Bilişim Stratejisi: Ülke İncelemeleri Raporu, 2022 - https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/UIR_Raporu.pdf
- Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sektörel SOME Kurulum ve Yönetim Rehberi 2014 - <https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/siber-guvenlik/sektorel-some-reh.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı 2020 – 2023 - <https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/strateji-eylem-planlari/ulusal-siber-guvenlik-stratejisi-ve-eylem-planı-2020-2023.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi, 2019- <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/SanayiStratejiBelgesi2023.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021 – 2025, 2021 - <https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf>

Sözlüğe yönelik görüş ve öneriler için;
dijitaldonusum@epdk.gov.tr
Dijital Dönüşüm Grup Başkanlığı

Katkılarıyla

Mustafa Kemal Mahallesi 2078. Sokak
No:4 06510 Çankaya/ ANKARA

+90 312 201 40 00

+90 312 201 40 50

www.epdk.gov.tr